
KOIRAPALVELUT JYVÄSKYLÄSSÄ

Jyväskylän kaupungin viherpalveluohjelman osa II – koirapalvelut

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Lepaa, 11.12.2009

Oma allekirjoituksesi

Pekka Ilén

Maisemasuunnittelun koulutusohjelma
Lepaantie 129
14610 Lepaa

Työn nimi Koirapalvelut Jyväskylässä
Jyväskylän kaupungin viherpalveluohjelman osa II
– koirapalvelut

Tekijä *Pekka Ilén*

Ohjaava opettaja Riitta Ahokas

Hyväksytty _____ . _____ . 20 _____

Hyväksyjä

LEPAA

Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Tekijä	Pekka Ilén	Vuosi 2009
Työn nimi	Koirapalvelut Jyväskylässä Jyväskylän kaupungin viherpalveluohjelman osa II – koirapalvelut	

TIIVISTELMÄ

Olen tehnyt opinnäytetyöni Jyväskylän kaupungin viherpalveluohjelman koirapalveluosan päivittämistä varten. Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän maalaiskunnan ja Korpilahden kunnan kuntaliitos 1.1.2009 synnytti akuutin tarpeen kaupungin viherpalveluohjelman päivittämiseksi. Työni tärkeimpänä tavoitteena on ollut määrittää Jyväskylän koirapalvelujen kehittämistavoitteet vuosille 2010–2020. Muita tavoitteita ovat olleet kaupungin ja koiraharrastusyhdistysten yhteistyön lisääminen sekä kuvamateriaalin tuottaminen koirapalveluista tiedottamista varten.

Keskeisimmät tiedonhankintamenetelmät ovat olleet henkilökohtaiset yhteydenotot ja maastotutkimukset, tutustuminen koirapalveluiden järjestämiseen muissa kaupungeissa sekä koirapalvelujen käyttäjien ja koiraharrastusyhdistysten haastattelut. Perehdyin myös aiheesta tehtyihin aikaisempiin tutkimuksiin ja opinnäytetöihin.

Jyväskylässä asui vuonna 2008 16 270 koira ja koiraperheissä 24 400 ihmistä. Vuoteen 2020 mennessä koirien määrä kasvaa 20 680:een. Lisääntyvä koiramäärä ja tiivistyvä kaupunkirakenne ohjaavat koiranulkoiluttajat yhä useammin samoille väylille toistensa ja muiden ulkoilijoiden kanssa. Tämän seurauksena koirien ulkoiluttamisen ohjauksen ja koiraimmisille tarjottavien palvelujen tarve kasvaa. Koirapuistot ja muut koirapalvelukohteet ovat tärkeitä koiran sosiaaliselle ja fyysiselle kehitykselle.

Työssäni esitän kuuden uuden koirapuiston ja koirametsän perustamista, yhteiskäyttöreittien ja koirien uima-aiikkojen lisäämistä, koiran kanssa hiihtämisen sallimista jäällä sijaitsevilla laduilla, koirien koulutuskentän kunnostamista sekä roska-astioiden lisäämistä ulkoilureittien varrelle.

Avainsanat julkiset palvelut, koira, ulkoilu, viheralue

Sivut 79 s. + liitteet 5 s.

Lepaa
Degree Programme in Landscape Design

Author Pekka Ilén **Year** 2009

Subject of Bachelor's thesis Canine Utilities in Jyväskylä

ABSTRACT

The thesis handles the municipal canine utilities in the city of Jyväskylä. The city of Jyväskylä, Jyväskylä rural commune and Korpilahti commune were united 1.1.2009. This gave a reason to update the program for municipal canine utilities.

The main target of my thesis is give the propositions for the future amounts of dog parks, dogs' swimming places, training areas etc. One aim was to increase the co-operation of city and voluntary canine societies.

My principal working methods were personal interviews, ground researches and visitations to other towns approximately the same size than Jyväskylä. I also got acquainted to the previous researches and thesis about the topic.

There were 16 270 dogs and 24 400 people living with dogs in Jyväskylä in the end of the year 2008. In the year 2020 the amount of dogs will be 20 680. The increasing population of dogs together with every year more and more compact urban structure causes the necessity to increase also the utilities for dogs and dog owners. Dog parks are essential for urban dogs for their social, mental and physical development. Especially important they are for puppies.

I end up the conclusion for six new dog parks, one big forest area where dogs can run free, ten swimming places and at least two high level training fields in Jyväskylä.

Keywords communal utilities, dogs, outdoor activities, recreation areas

Pages 79 p. + appendices 5 p.

SISÄLLYS

1.	JOHDANTO.....	1
2.	PERUSTEET KOIRAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMISELLE.....	2
2.1	Koirien lajinomaiset tarpeet.....	3
2.2	Koiran merkitys omistajalleen	5
3.	TAUSTA-AINESTO.....	5
3.1	Koira ja kotikunta -selvitys	5
3.2	Koira kuntalaisena -projekti.....	7
3.2.1	Koira kuntalaisena -opas	9
3.3	Helsingin kaupungin tutkimus koirapuistoista	9
3.4	Aiheesta tehdyt opinnäytetyöt	11
4.	KOIRANPIDON JA KOIRAPALVELUIDEN OHJAUS.....	16
4.1	Järjestyslaki.....	16
4.1.1	Hautausmaiden asema	17
4.2	Jätelaki	17
4.3	Metsästyslaki	17
4.4	Rikoslaki	18
4.5	Eläinsuojelulaki	18
4.6	Terveydensuojelulaki.....	18
4.7	Kuntalaki.....	19
4.8	Koiranpito Jyväskylässä	19
4.8.1	Koirien harjoituspaikat ja jaloittelualueet	19
4.8.2	Liikuntapaikat.....	19
4.8.3	Luonnonsuojelun alueet	20
4.9	Koirapalvelujen ohjaus Jyväskylässä.....	21
4.9.1	Jyväskylän kaupungin viherpolitiikka.....	21
4.9.2	Koirapalvelut kaavoituksessa.....	21
4.9.3	Koirapalvelut viherpalveluohjelmassa	22
5.	NYKYISET KOIRAPALVELUT JYVÄSKYLÄSSÄ.....	22
5.1	Roska-astiat ja kakkapussiaautomaatit	23
5.2	Koirakäymälät.....	24
5.3	Koiratolpat	25
5.4	Koira-aitaukset.....	26
5.5	Koirapuistot	26
5.5.1	Aatoksenkadun koirapuisto	27
5.5.2	Pohjanlammen koirapuisto	29
5.6	Koirametsät	30
5.7	Koirien ulkoiluttamisalueet.....	30
5.8	Koirapolut	31
5.9	Yhteiskäyttöreitit	32
5.9.1	Kortemäen kuntoradan yhteiskäyttö.....	32
5.10	Koiraladut	34
5.11	Koirahihtovuorot.....	34

5.12	Koirien uimapaikat	34
5.13	Vesipelastuskoirien harjoitusranta	35
5.14	Koirien koulutuskentät	36
5.14.1	Aholaidan koulutuskenttä	37
5.14.2	Killerin koulutuskenttä	38
5.15	Lemmikkieläinten hautausmaa	38
5.16	Yhdistysten ja yritysten tarjoamat koirapalvelut	38
5.17	Koirapalvelut muissa kaupungeissa	39
5.17.1	Koirapalvelut Turussa	40
5.17.2	Koirapalvelut Tampereella	41
5.17.3	Koirapalvelut Lahdessa	42
5.17.4	Koirapalvelut Heinolassa	44
6.	KOIRAPALVELUIDEN TARVE JYVÄSKYLÄSSÄ	45
6.1	Paljonko Jyväskylässä on koiria?	45
6.2	Asukastyytyväisyystutkimukset	48
6.3	Koiramäärät koirapuistoissa	49
6.4	Käyttäjäkyselyt	49
6.4.1	Koirapuistot	49
6.4.2	Koirien uimapaikka	52
6.4.3	Yhteiskäyttöreitit	52
6.4.4	Koirahiihtovuorot	53
6.5	Kysely Jyväskylän alueella toimiville koiraharrastusjärjestöille	53
7.	KOIRAPALVELUJEN KEHITTÄMISTAVOITTEET	56
7.1	Roskien keräysastiat ja -kampanjat	56
7.2	Koiratolpat	57
7.3	Koirapuistot	57
7.4	Koirametsä	59
7.5	Yhteiskäyttöreitit	60
7.6	Koiraladut	61
7.7	Koirahiihtovuorot	62
7.8	Koirien uimapaikat	62
7.9	Vesipelastusranta	67
7.10	Koulutuskentät	68
7.11	Kehittämiseen varattavat resurssit	70
7.11.1	Investoinnit ja rakentaminen	70
7.11.2	Ylläpito	73
7.11.3	Kolmannen sektorin mahdollisuudet koirapalvelujen järjestämisessä	74
8.	TULOSTEN TARKASTELUA	75
	LÄHTEET	78
LIITE 1	Koirien kaupunki, Keskisuomalainen 14.10.2009	
LIITE 2	Sopimus koirapuiston kunnossapidosta	
LIITE 3	Kyselyt koirapuistojen ja koirien uimapaikan käyttäjille 2009	
LIITE 4	Kysely Jyväskylän koirapalveluista koiraharrastusyhdistyksille 2009	
LIITE 5	Malliesimerkki koirapuiston säännöistä	

1. JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on tehty Jyväskylän kaupungin viherpalveluohjelman osan II - koirapalvelut päivittämistä varten. Viherpalveluohjelma toimii pitkän aikavälin toimintasuunnitelmana viherpalveluverkoston suunnittelulle, rakentamiselle ja ylläpidolle. Ohjelmassa esitetään palveluiden tavoitetila, keinot niihin pääsemiseksi ja tavat niiden ylläpitämiseksi. Kaupungin päättäjien hyväksymä viherpalveluohjelma antaa kehykset viherpalveluiden vuotuisille kehittämisinvestoinneille. Viherpalveluohjelman kokoamisesta vastaa Jyväskylän kaupungin Kaupunkirakennepalveluiden Yhdyskuntatekniikan yksikkö. Ensimmäinen viherpalveluohjelman osa II - koirapalvelut valmistui vuonna 2006. (Serola 2006)

Valmisteilla oleva viherpalveluohjelman päivitys kokoaa yhteen entisen Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän maalaiskunnan ja Korpilahden kunnan viherpalvelut. Viherpalveluohjelma koskee pääasiassa Jyväskylän kaupunkirakennepalveluiden yhdyskuntatekniikan hallinnoimia viherpalveluita. Se huomio kuitenkin myös yksityisten sekä muiden kaupungin palveluyksiköiden, mm. Liikuntapalveluiden, Tonttituotannon ja Tilapalvelun tuottamat palvelut, jos niillä on selkeä vaikutus yhdyskuntatekniikan palvelutarjonnan suunnitteluun. Uuden viherpalveluohjelman tarkastelujakso on 2010–2020. (Jyväskylän viherpalveluohjelma 2010 – 2020)

Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän maalaiskunnan ja Korpilahden kunnan yhdistyessä 1.1.2009 syntyi uusi, lähes 130 000 asukkaan kaupunki. Jyväskylä kasvoi kertaheitolla yli 40 000 asukkaalla ja neljällä uudella taa-
jamalla: Palokalla, Tikkakoskella, Vaajakoskella ja Korpilahden kirkonkylällä. Yhdistymisen seurauksena syntyi luonnollisesti tarve kaupungin viherpalveluohjelman päivittämiseksi. Jyväskylän kaupungilla oli siten työ-
leni akuutti tarve. Omasta puolestani taas koiranomistajana ja koiraharrastajana tunsin mielenkiittoa uuden kotikaupunkini koirapalveluja kohtaan.

Opinnäytetyön tavoitteena on ollut koota kattava pohja-aineisto Jyväskylän koirapalvelujen kehittämistavoitteiden määrittämistä varten ja arvioida aineiston pohjalta koirapalveluiden kehittämistarvetta seuraavalle kymmenele vuodelle (2010–2020). Lopputuloksena annetaan ehdotukset uusien koirapuistojen, uimapaikkojen, koiralatu-
jen, koulutuskenttien ja muiden yhdyskuntateknisten rakenteiden määräst-
stä ja sijoittumisesta eri puolille Jyväskylää. Muina tavoitteina on ollut parantaa Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylässä toimivien koiraharrastusyhdistysten yhteistyötä, kytkeä yhdistykset tiiviimmin mukaan koirapalvelujen kehittämiseen ja ylläpitoon sekä tuottaa kuvamateriaalia koirapalvelujen tiedottamista varten.

Keskeisimmät tiedonhankintamenetelmäni ovat olleet henkilökohtaiset yhteydenotot eri alojen asiantuntijoihin ja tutustuminen koirapalvelukohteisiin maastossa. Perehdyin myös aiheesta tehtyihin tutkimuksiin, opinnäytetöihin sekä koirapalveluja järjestävien organisaatioiden ja yritysten kotisivuihin. Jyväskylän tämänhetkisten koirapalveluiden toimivuutta selvitin haastattelemalla niiden käyttäjiä. Koiraharrastajien tarpeita kartoitin

lähettämällä Jyväskylässä toimiville koiraharrastusyhdistyksille aiheesta sähköpostikyselyn. Vierailin myös Tampereella, Lahdessa ja Heinolassa tutustumassa näiden kaupunkien koirapalveluihin ja haastattelemassa niitä vastaavia henkilöitä.

2. PERUSTEET KOIRAPALVELUIDEN JÄRJESTÄMISELLE

Viimeisten vuosikymmenten aikana aikaisemmista metsästys-, paimen- ja maatilojen työkoirista on tullut seurakoiria, joiden omistajat edustavat kaikkia yhteiskuntaluokkia ja ammattiryhmiä. Samalla koirat ovat muuttaneet kaupunkeihin ja – halusimmepa tai emme - niistä on tullut olennainen osa kaupunkiyhteisöjämme. Ihmisen ja koiran lajienvälisen yhdessäelön aiheuttamat tarpeet täytyy nykyään ottaa huomioon myös kunnan päätöksenteossa ja kuntapalveluiden järjestämisessä.

Kiistatta koirista aiheutuu kunnalle lisätehtäviä, kustannuksia ja jopa haittojakin. Toisaalta koirat ovat monille kaupunkilaisille tärkeitä elämäkumppaneita, joista on omistajiensa lisäksi iloa ja hyötyä myös muille kaupungin asukkaille. Hyötyjen ja haittojen keskinäisen painoarvon punnitseminen ja eri näkökantojen yhteensovittaminen ei aina ole ongelmattonta. Vertaillenamme eri vaihtoehtoja koirapalveluiden järjestämiseksi voimme esittää seuraavat kysymykset:

1. Miten koirille voidaan taata riittävät ja monipuoliset ulkoilumahdollisuudet ilman, että siitä aiheutuu haittaa ympäristölle?
2. Miten koirista olisi mahdollisimman paljon iloa ja mahdollisimman vähän haittaa kaupunkilaisille?
3. Miten voimme palvella mahdollisimman hyvin kaupungin koiranomistajia?

Erkki Mennolan ja Nina Järvenkylän vuonna 1997 tekemän selvityksen mukaan koiraongelmat Länsi-Euroopassa painottuvat voimakkaasti kaupunkeihin. Ongelmat ovat yleensä paikallisia ja siksi myös niiden ratkaiseminen onnistuu parhaiten paikallisella tasolla. On ensiarvoisen tärkeää, että toisaalta koiranomistajilla ja toisaalta kunnan päättäjillä ja virkamiehillä on yhtenevät käsitykset koirapalveluiden kehittämistarpeista. Parhaat ratkaisut syntyvät epäilemättä silloin, kun koirapalveluiden parissa työskentelevät ihmiset ovat itse aidosti kiinnostuneita koirista ja tuntevat niiden käytöstapoja. Mennola ja Järvenkylä ehdottavat myös Suomeen Ison-Britannian tapaan kunnallisia ”koira-asiamiehiä”, joka toimivat linkkinä kunnan virkakoneiston ja koiranomistajien välillä. (Mennola ja Järvenkylä 1998)

Jokakeväsistä lehtien yleisönosastoilla käytävistä debateista päätellen koirien jätökset ovat suurin koirista aiheutuva ongelma kaupungeissamme. Ongelman merkityksestä voidaan olla montaa mieltä, mutta sen ratkaiseminen näyttäisi olevan avainasemassa eri osapuolten harmoniselle yhteiselölle (Mennola ja Järvenkylä 1998). Ongelman helpottamiseksi voivat sekä koiranomistajat että alueiden ylläpidosta vastaavat tahot parantaa omaa toimintaansa. On selvää, että suuret koiramäärät tiheästi rakennetuilla alueilla aiheuttavat paineita puhtaanapidolle. Koirat olisikin otettava

huomioon jo katutilan ja viheralueiden suunnittelussa. Myös puhtaanapidon resurssija, kuten roska-astioiden määrää, sijoittelua ja tyhjennystiheyttä, on oltava valmis kohdentamaan tarpeen mukaan. Koiranomistajat puolestaan voivat edesauttaa koirien kitkatonta sulautumista yhteiskuntaan noudattamalla koiraetikettiä ja koiria koskevia lakeja sekä ottamalla kaikin tavoin muut ihmiset huomioon koiran kanssa liikkeessään.

Kennelliiton arvion mukaan koiria asuu joka viidennessä taloudessa (Kennelliitto). Jyväskylässä on siten yli 24 000 ihmistä, jotka asuvat, liikkuvat julkisilla alueilla ja harrastavat koirien kanssa. He myös kuluttavat suuria summia rahaa koirien ruokaan, tarvikkeisiin ja eläinlääkäripalveluihin. Voikin hyvällä syyllä kysyä, mikä muu ihmisryhmä on ollut yhtä aliedustettuna heille tarjottujen julkisten palvelujen suhteen kuin koiranomistajat?

2.1 Koirien lajinomaiset tarpeet

Koiralla, kuten kaikilla muillakin eliölajeilla, on tarve toteuttaa lajille ominaisia käyttäytymismalleja. Oikeus toteuttaa näitä tarpeita on kirjattu jo eläinsuojelulakiin (Eläinsuojelulaki 3 §). Koira tarvitsee päivittäistä liikuntaa lihaskuntonsa sekä tuki- ja liikuntaelimiensä terveyden ylläpitämiseksi (kuva 1). Hidasvauhtinen hihnalenkki päällystetyllä jalkakäytävällä ei riitä, vaan koiran olisi päästävä säännöllisesti juoksentelemaan vapaana epätasaisessa maastossa, esimerkiksi metsässä. Tasaisimmin rasittavaa ja tehokkainta liikunta on vaihtelevassa metsämaastossa. Ympäristön tutkiminen on tärkeää myös koiran mielenterveydelle. (Hokkanen 2000)

KUVA 1 *Juoksentelu vapaana epätasaisessa maastossa on koiralle parasta liikuntaa. Kaikki kuvat tekijän, ellei toisin mainita.*

Useimmat koirat nauttivat toistensa seurasta, kun ne ovat saaneet tavata lajitovereitaan pienestä pitäen. Varsinkin pennuille leikkiminen toisten koirien kanssa sekä tutustuminen kaiken ikäisiin ja kokoisiin koiriin on tärkeää (kuva 2). Pohjola viittaa opinnäytetyössään tutkimukseen, jonka mukaan koiranpennut tarvitsevat leikkiä suurissa ryhmissä sosiaalistumisensa ja fyysisen kehityksensä tueksi (Loveridge. 1998. Environmentally enriched dog housing. Applied Animal Behaviour Science 59). Koirapuisto voi olla tärkeä paikka koiran sosiaalistumisen ja laumadynamiikan oppimisen kannalta (Kouva 2002).

Tutkimuksen mukaan koirilla, jotka eivät kolmesta kuuteen kuukauden iässä ole päässeet tutustumaan kaupunkiympäristöön, esiintyy useammin aggressiivisuutta vieraita ihmisiä kohtaan. Mitä enemmän koiraa on totutettu erilaisiin paikkoihin, sitä paremmin se sopeutuu myös vilkkaaseen kaupunkiympäristöön. (Pohjola 2005) Hyväkäyttöksinen ja omistajansa hallinnassa oleva koira ei aiheuta vaaratilanteita kaupungissa eikä pelkoa muissa ihmisissä.

KUVA 2 *Kontaktit vieraisiin koiriin ovat tärkeitä pentujen sosiaalistumiselle.*

Vaikka suurin osa koiristamme viettääkin nykyisin elämänsä kotikoirana, on niillä yhä perimässään työ- tai metsästyskoiran vaistot ja ne tarvitsevat sopivia aktiviteetteja säilyttääkseen mielenterveytensä. Mitä enemmän koiraa aktivoidaan, sitä tottelevaisempi ja tasapainoisempi se on (Kouva 2002). Hyvin koulutettu koira on omistajansa lisäksi aina myös yhteiskun-

nan etu. Koiranomistajien pyrkimyksiä koiriensa kouluttamiseen olisikin kaupungin taholta tuettava kaikin mahdollisin tavoin.

2.2 Koiran merkitys omistajalleen

Koirat edistävät myös omistajiensa terveyttä. Onhan ulkoiluttamisessa kyse myös omasta päivittäisestä liikunnasta. Koiranomistajien liikunta on myös hyvin säännöllistä, mikä ylläpitää hyvää peruskuntoa. Oulun yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan suomalaiset koiranomistajat ulkoiluttavat koiriaan keskimäärin kolme tuntia päivässä (Silvola 1999). Pohjola viittaa opinnäytetyössään amerikkalaiseen tutkimukseen, jonka mukaan vanhukset, joilla on koira, ulkoilevat kaksi kertaa useammin kuin koirattomat ikätoverinsa (Rogers, Hart, Lynette, Boltz. 1993. The Role of Pet Dogs in Casual Conservations of Elderly Adults. Journal of Social Psychology 133(3)).

Kouvan mukaan koiranomistajat saattavat kulkea päivittäin useita kilometrejä päästäkseen sopivalle ulkoiluttamisalueelle (Kouva 2002). Agilytä, jäljestämistä, metsästyskoiralajeja tai muita koiraharrastuslajeja harrastavat ihmiset liikkuvat vielä tätäkin enemmän. Koirilla voikin sanoa olevan suorastaan kansanterveydellisiä vaikutuksia. Kunnallisia palveluita järjestettäessä koiranomistajat pitäisikin rinnastaa muihin liikuntaa harrastaviin ihmisryhmiin.

Koira hoitaa myös omistajansa mielenterveyttä. Kliinisissä kokeissa on todettu koiran silittämisen alentavan verenpainetta, hidastavan sykettä ja vähentävän stressiä (Silvola 1999). Perheessä oleva koira edistää lapsen sosiaalista kehitystä, lisää turvallisuuden tunnetta ja vahvistaa minäkuvaa. Koiran sosiaalistava vaikutus yksinäisille, syrjäytyneille ja mielenterveyspotilaille on merkittävä. Koiran avulla on helppo solmia sosiaalisia kontakteja. Koiranhoidon vaatima säännöllisyys voi estää työttömäksi jääneitä tai muuten syrjäytymisvaarassa olevia henkilöitä putoamasta kokonaan yhteiskunnan ulkopuolelle. (Heikkinen-Lehkonen 2001) Rogersin ym. mukaan vanhukset, jotka omistavat koiran, ovat tyytyväisempiä nykyiseen elämäntilanteeseensa, kuin koirattomat ikätoverinsa (Pohjola 2005).

3. TAUSTA-AINESTO

3.1 Koira ja kotikunta -selvitys

Vuonna 1998 julkaisivat Erkki Mennola ja Nina Järvenkylä vertailevan tutkimuksensa koirien ja ihmisten yhteiselosta Suomessa ja muualla Euroopassa. Tämän Kennelliiton tilaaman selvityksen tarkoituksena olikin tuottaa ehdotuksia toimenpiteistä, joiden avulla koirien asema Suomessa saadaan länsieurooppalaiselle tasolle. Kiinnostavimmiksi kohdemaiksi nousivat Ranska ja Ruotsi, jotka olivat selvästi muita maita edellä aihepiirin pohtimisessa ja käytännön toimissa. Tutkijat joutuivatkin toteamaan

Suomen tilanteen suorastaan takapajuiseksi näihin maihin verrattuna. Mennolan ja Järvenkylän mukaan länsieurooppalaisen katsantokannan mukaan koirat ovat oleellinen osa nykyaikaista kaupungistunutta yhteiskuntaa. Koirat ovat sosiaalinen voimavara, joilla on velvollisuuksien lisäksi myös oikeuksia paikallisyhteisössään (kuva 3). Tutkijat löysivätkin eri maista monia koirien asemaa kunnissa parantavia asioita ja toimintatapoja, joita he pitivät käyttökelpoisina Suomessakin.

Tärkein toimenpide koirien aseman parantamiseksi on Mennolan ja Järvenkylän mukaan päätöksenteon vieminen koira-asioissa mahdollisimman lähelle asukasta ja koiranomistajaa. Jopa kunta voi olla liian suuri ja kaukainen yksikkö. Koiraongelmien ratkaisemisessa tarvitaan hyvää paikallisten olojen tuntemusta ja yhteistyötä koiranomistajien kanssa. Ruotsissa ja Hollannissa toimivat kaupunginosavaltuustot, joilla on paljon sananvaltaa koirien pitoon liittyvässä päätöksenteossa. Ranskassa ja Ruotsissa taas toimii suurissa kaupungeissa viranomaisten ja koiranomistajien yhteisiä ”koiraneuvostoja”, joissa koiraongelmia ratkotaan. Puhtaasti virkamiesveitoisen toimintatavan koira-asioissa Mennola ja Järvenkylä tuomitsivat jyrkästi.

KUVA 3 *Koirienkulkeminen vapaana kylänraitilla on aivan normaalia Keski-Euroopassa. Kuva on Keski-Saksasta.*

Tavallisesti koiriin liittyviä päätöksiä tehdään kunnassa monella eri hallinnonalalla. Isossa-Britanniassa on joissain kaupungeissa erityisiä ”koira-asiamiehiä”, jotka toimivat asiantuntijoina kunnan päätöksentekijöille ja linkkinä virkakoneiston ja koiranomistajien välillä. Paikallisten tarpeiden ja resurssien mukaan laadittava koirapalveluiden kehittämisselitys sai Mennolalta ja Järvenkylältä kannatusta. He pohtivat myös yksityisen ja

julkisen sektorin välistä työnjakoa. Jotkut tehtävät ja vastuut kuuluvat puhtaasti koiranomistajille, toiset taas julkisen vallan ja rahoituksen piiriin. Suuri osa tehtävistä sijoittuu kuitenkin näiden välimaastoon. Järjestäytyntä palvelutuotantoa tarvitaan, mutta sen säätelyyn ja ei virkakoneiston pidä turhaan puuttua. Koiraväeltä puolestaan vaaditaan vastuuta koirapalveluiden kehittämistä ja kunnalliseen päätöksentekoon osallistumisesta. Mennolan ja Järvenkylän mielestä pienten rotu- ja harrastuspohjaisten järjestöjen rinnalle tarvitaan kunta- ja kaupunginosakohtaisia koirayhdistyksiä ylläpitämään vuoropuhelua viranomaisien kanssa. Kun koiraihmisillä ja kunnan päättäjillä on alueiden kehittämistavoitteista yhtenevät käsitykset, voidaan jo suunnittelun alkuvaiheessa ottaa huomioon koiranomistajien tarpeet.

Tutkimuksessaan Mennola ja Järvenkylä ehdottivat Suomeenkin perustettavaksi ranskalaisen mallin mukaista kaupunkilemmikkieläinten neuvontakeskusta. Neuvontakeskuksen organisaatio olisi valtakunnallinen, mutta toiminta tapahtuisi voittopuolisesti kuntatasolla. Esikuvana toimivan ranskalaisen Afiracin (<http://www.afirac.org>) tavoitteena on edistää ihmisten ja lemmikkieläinten välistä vuorovaikutusta sekä lisätä asiantuntemusta ja ymmärrystä eläimiä ja niiden tarpeita kohtaan. Afirac tuottaa tietoa viranomaisille ja lemmikkieläinten omistajille, julkaisee oppaita ja esitteitä, toimii asiantuntijana mm. koirapuistoja rakennettaessa, tukee alaan liittyvää tutkimusta ja järjestää erilaisia kampanjoita ja tilaisuuksia. Afirac tähdentää eläinten merkitystä kaupunkien sosiaalisen ja biologisen monimuotoisuuden ylläpitäjänä (L'animal en ville). Koiranomistajille Afirac tähdentää vastuuntuntoista käyttäytymistä koirien irtipidon ja jätösten keräämisen suhteen. Afirac on myös luonut kaupunkialueille kolmiportaisen luokittelun koirien ulkoilumahdollisuuksien mukaan:

1. koirilta pääsy kielletty (mm. leikkipaikat, urheilukentät)
2. koirat hihnassa (mm. kadut, torit, puistot)
3. koirat irrallaan (laajat pysäköintialueet, metsät yms.).

Alueet merkitään omilla ”liikennemerkeillään”, jotta myös koirattomat ihmiset tietävät, millaisella alueella liikkuvat.

Ratkaisuna koiraharrastajien krooniseen harrastuspaikkapulaan Mennola ja Järvenkylä ehdottavat Irlannin mallin mukaisia ”kennelkeskuksia”, jotka mahdollistavat ympärivuotisen harrastustoiminnan. Kunta olisi aktiivisesti mukana kennelkeskusten kaavoittamisessa ja rakentamisessa, mutta käytännön toiminnasta vastaisivat koiraharrastusjärjestöt ja yksityiset yritykset. (Mennola ja Järvenkylä 1998)

3.2 Koira kuntalaisena -projekti

Koira ja kotikunta -selvityksen innoittamana Suomen Kennelliitto käynnisti vuonna 2000 Koira kuntalaisena -projektin, jolla selvityksen tuloksia pyrittiin soveltamaan Suomessa. Tavoitteena oli viedä koiramyönteistä sanomaa kuntien päättäjille ja eri sidosryhmille sekä saada koirien tarpeet otetuksi huomioon jo alueiden suunnitteluvaiheessa. (Koira kuntalaisena) Projektia toteutettiin eri puolilla Suomea sijaitsevilla pilottikunnissa, joissa kehitettiin toimintamalleja ja toimivia käytäntöjä kuntien käyttöön. Pi-

loteista saadut kokemukset koottiin Koiranomistajan oppaaseen. Oppaasta otettiin uusi painos 2007 ja se sai nimekseen ”Koira kuntalaisena – Opas kunnille ja koiranomistajille”.

Koira kuntalaisena -projektin tuloksena koiraharrastus sai paljon positiivista julkisuutta. Myös koirien yhteiskunnallisen merkityksen ymmärtäminen lisääntyi. Konkreettisimmin tämä näkyi koiraveron perimisen lopettamisena monissa kunnissa eri puolilla Suomea sekä avustaja- ja kaverikoiratoiminnan leviämisenä. (Koira kuntalaisena)

Pilottien kautta mallinnettiin muun muassa:

1. Paimiossa perustettiin koirayhdistys palvelemaan kaikkia kunnan koiraharrastajia. Yhdistyksen perustamiseen vaadittavien asiakirjojen mallikappaleet ovat vapaasti kaikkien koiraharrastajien käytettävissä. Yhtenä Koira kuntalaisena -projektin tavoitteena oli saada jokaiseen Suomen kuntaan toimiva yleiskoirayhdistys.
2. Sodankylässä perustettiin pieneläinhautausmaa. Jokaisella kunnalla on terveydensuojelulain määräämä velvollisuus osoittaa paikka lemmikkieläinten hautaamiseen. Hautausmaa perustettiin yhteistyössä kunnan ja paikallisen koirayhdistyksen kanssa.
3. Koirapuiston perustamismalli räätälöitiin Helsingin kaupungin rakennusosaston kanssa. Mallipiirustukset ja kustannuslaskelmat ovat vapaasti käytettävissä.
4. Kuntalaisaloitteen tekemismallilla kannustetaan jokaista koiranomistajaa osallistumaan oman kuntansa päätöksentekoon. Kuntalaisaloitteen voi tehdä koiraveron kumoamisesta, koirapuiston perustamisesta tai vaikkapa roska-astioiden lisäämisestä.
5. Koira-asioita haluttiin tehdä tutuksi myös lapsille viemällä ne kouluihin. Kotkassa koottiin Koira koulussa -opettajan opas. Sen avulla alakoulussa voidaan tuoda koira-asiaa eri oppiaineiden lomaan. Koulu-laispakettia voi hyödyntää myös kerhotoiminnassa.
6. Koira kaupungissa -opas toteutettiin Heinolassa. Oppaaseen kerättiin kaikki kaupungin koiranomistajia koskevat säännöt, kartta koirille tarkoitetuista alueista sekä koiranomistajalle tärkeät yhteystiedot kuten paikalliset koirayhdistykset ja eläinlääkärit ym. palvelut. (Heikkinen-Lehkonen 2001) Opas jaettiin jokaiseen kotiin, jolloin yhteiset pelisäännöt tulivat samalla tutuksi sekä koiranomistajille että koirattomille. Sitten vastaavia oppaita on toteutettu myös muissa kaupungeissa, kuten Jyväskylässä (Holmberg ja Huttunen 2004).
7. Vuonna 2001 toteutettiin Koiranomistajan opas, johon koottiin pilottikunnissa saadut kokemukset kaikkien koiranomistajien ja kuntien käyttöön. Vuoden 2007 uusintapainoksen yhteydessä oppaan nimi muuttui Koira kuntalaisena -oppaaksi. (Koira kuntalaisena – Opas kunnille ja koiranomistajille)
8. Koirien ottaminen huomioon asuinalueen suunnittelussa toteutettiin Heinolan Tähtiniemen asuntomessualueella 2004. Alue suunniteltiin siten, että koira kuuluu luontevana osana yhteiskuntaan. Niille varattiin omia alueita kuten koirapolku, koirien uimaranta ja koirapuisto jo suunnitteluvaiheessa. Asuntomessuille tehtiin myös opas, jossa on kä-

- teviä vinkkejä jokaiselle koiranomistajalle siitä, miten pienin ratkaisu voi helpottaa koiranpitoa kotona.
9. Vaasassa perustettiin koiratoimikunta avuksi koira-asioiden hoitamiseksi. Paikallisista koiraharrastajista koottiin ryhmä, joka toimi yhdessä koira-asioita hoitavien virkamiesten kanssa. Koiranomistajien mielipiteet otettiin huomioon esimerkiksi uusien koiranjätösastioiden sijoittelussa.
 10. Paimiossa ja Salpausselän kennelpiirin alueella aloitettiin kaverikoira-toiminta. Toiminnalla tuodaan iloa ja mielen piristystä koiravieraiden avulla laitoksissa asuville vanhuksille ja vammaisille. Sitten toiminta on levinnyt ympäri Suomea.
 11. Jokakeväiseen koiranjätöskeskusteluun kehiteltiin ratkaisuja positiivisten toimintamallien kautta. Esimerkiksi Landbon pientaloyhdistys Siipossa kehitti idean, jossa roskapönttöön kiinnitettävällä tarralla pientaloasukkaat ilmoittavat koiranjätöspussien tiputtamisen omiin roskapönttöihinsä olevan sallittua.

3.2.1 Koira kuntalaisena -opas

Koira kuntalaisena -projektin tuloksena syntyneet mallit ja ohjeet koottiin vuonna 2001 ”Koiranomistajan oppaaseen”. Opas uudistettiin vuonna 2007 ja se sai nimekseen ”Koira kuntalaisena – Opas kunnille ja koiranomistajille”. Oppaan tarkoituksena on tarjota ideoita ja apua neuvontatyöhön sekä kuntien koira-asioiden hoitoon. Oppaan voi ladata Suomen Kennelliiton kotisivuilta <http://www.kennelliitto.fi/FI/koira/koirakuntalaisena/etusivu.htm>, josta löytyy linkki oppaaseen.

Koiranomistaja tai koiran hankintaa harkitseva löytää oppaasta ohjeet koiran hankkimiseen ja kasvattamiseen sekä kouluttamiseen mallikelpoiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Koiranomistajia kannustetaan myös järjestäytymään. Oppaassa löytyvät ohjeet koirayhdistyksen perustamista varten sekä yhdistyksen mallisäännöt. Lisäksi löytyy tietoa eläinsuojelusta ja koiriin liittyvästä lainsäädännöstä. Kunnille opas tarjoaa koirapuiston perustamisohjeet mallipiirustuksineen ja kustannuslaskelmineen sekä vinkkejä koira-asioiden kohentamiseksi ilman suuria kustannuksia. Kuntia kannustetaan myös omien koiraoppaiden tekemiseen. (Koira kuntalaisena 2007)

3.3 Helsingin kaupungin tutkimus koirapuistoista

Pia Bäcklund tutki vuonna 2000 Helsingin koirapuistojen käyttöä, käyttäjien tarpeita sekä koirapuistojen keskeisiä laatutekijöitä. Tutkimusmenetelmä oli postikysely, joka lähetettiin koiraverorekisteristä satunnaisesti poimitulle 1300 helsinkiläiselle koiranomistajalle. Näistä 47 % vastasi kyselyyn. Vastausten perusteella koirapuistojen tarve on suurin tiivisti rakennetuilla alueilla. Selväksi kävi myös se, että vastataksaan tarkoitustaan koirapuistojen on oltava viihtyisiä myös ihmisille, ei pelkästään koirille.

Edes joskus koirapuistojen ilmoitti käyttävänsä hiukan alle puolet (47,5 %) vastaajista. Alle kolmasosa (31 %) käytti puistoja vähintään kerran viikos-

sa. Suurimmat syyt käyttämättömyyteen olivat ”koirasosiaalisia”. Omaa koiraa pidettiin joko liian arkana tai liian aggressiivisena muiden koirien joukkoon tai pelättiin muiden koirien käyttäytyvän aggressiivisesti omaa koiraa kohtaan. Ongelmaa voidaan lievittää rakentamalla koirapuistoon kaksi erillistä aitausta isoille ja pienille koirille. Neljäsosa koirapuistoja käyttämättömistä vastaajista ilmoitti syyksi epäviihtyisyyden (kuva 4). Vastaajien mukaan viihtyisyyttä lisäisi puistojen rakentaminen mahdollisimman mielenkiintoisiksi ja vaihteleviksi, monipuolinen kasvillisuus ja sopivat kalusteet. Suurin syy epäviihtyisyyteen löytyi kuitenkin koiranomistajien käyttäytymisestä, esimerkiksi jätösten keräämättä jättämisestä. Myös roska-astioiden liian pitkä tyhjennysväli lisäsi epäviihtyisyyttä.

Bäcklundin tutkimuksessa koirapuistojen tärkeimmiksi laatutekijöiksi nousivat kuiva ja pölyämätön maanpinta, pintamateriaalien vaihtelu (nurmi, hiekka, metsänpohja jne.), rehevä kasvillisuus ja jäteastioiden riittävä tyhjennystiheys. Laatu heikensivät liian pitkä nurmi (punkkivaara!), huonokuntoiset aidat ja portit, valaisemattomuus sekä yleisesti heikko varustelu.

Hyvän ja viihtyisän koirapuiston ominaisuudet Bäcklundin mukaan ovat:

1. Omat aitaukset isoille ja pienille koirille. Vaikka isot koirat olisivatkin luonteeltaan ystävällisiä, voi niiden keskinäinen leikki olla pienemmille lajitovereille liian rajua.
2. Sijainti kohtuullisen kävelymatkan päässä asuinalueelta. Toisaalta monet koiranomistajat kävelevät mielellään kauemmaksikin päästäkseen viihtyisään koirapuistoon.
3. Kaikki koirat eivät tule keskenään toimeen. Aitauksen tulee olla niin suuri, että sinne mahtuu useita leikkiviä koiraryhmiä. Minimikoko isoille koirille on 2500 – 3000 m².
4. Puistoa rakennettaessa kiinnitetään erityistä huomiota sen maapohjaan. Pohjan on oltava turvallinen, eikä se saa olla jatkuvasti märkä tai pölyävä. Maaston vaihtelevuus lisää koiran ja omistajan viihtyvyyttä.
5. Hyviä pintamateriaaleja ovat hiekka, lyhyt nurmi ja metsänpohja. Pitkä heinikko ei ole hyvä punkkien takia. Pitkästä heinästä jätösten kerääminen on hankalaa.
6. Aitauksissa on oltava puu- ja pensaskasvillisuutta. Kasvillisuus suojaa tuulelta ja sateelta ja lisää ihmisten viihtyvyyttä. Liian tiheä puusto voi olla vaarallinen telmiville koirille.
7. Aitojen ja porttien on oltava helppokäyttöisiä ja turvallisia. Ne on tarkistettava ja huollettava säännöllisesti.
8. Koirapuistossa on oltava valaistus. Pimeä puisto jää ilman käyttöä.
9. Koulutustelineiden käyttöä koirapuistoissa tulisi lisätä. Niiden paras sijoituspaikka on kuitenkin aitauksen ulkopuolella tai omassa aitauksessaan.
10. Koirapuiston käyttäjien on tiedettävä, kuka huolehtii puiston kunnossapidosta. Ilmoitustaululta pitää löytyä kunnossapitäjän puhelinnumero. (Nykyisin myös sähköpostiosoite. tekijän huom.) (Bäcklund 2000)

KUVA 4 *Koirapuiston käyttöaste jää alhaiseksi, jos ihmiset eivät koe oloaan siellä viihtyisäksi. Kuva on Tampereelta.*

3.4 Aiheesta tehdyt opinnäytetyöt

Koirapalveluista on kotimaisissa miljöö- ja maisemasuunnittelun koulutusohjelmissa valmistunut kuusi opinnäytetyötä viimeisen yhdentoista vuoden aikana. Puolet töistä käsittelee koirapuistojen suunnittelua tai yksittäisen koiraharrastuspaikan perustamista. Loput käsittelevät laajemmin koirapalveluiden järjestämistä yhden kaupungin alueella tai koirien huomioimista yleisesti kaupunkiympäristössä.

Michael Degerlundin opinnäytetyö *Byggande av hundpark* on tehty Hämeen ammattikorkeakoulussa Lepaalla vuonna 2002. Degerlund pyrki selvittämään, millainen on toimiva ja viihtyisä koirapuisto. Hän esitti myös ajatuksen kaupunkipuistoista, joissa koirat voivat ulkoilla vapaana. Opinnäytetyö on tehty ennen nykyisen järjestyslain voimaantuloa, joka kieltää koirien irtipitäminen taajamissa.

Degerlund korosti työssään koirapuistojen puistomaisuutta ja niiden sosiaalista merkitystä koiranomistajille (kuva 5). Puistojen suunnittelussa olisi panostettava nykyistä enemmän ihmisten viihtyvyyteen. Viihtyvyyttä lisäävät monipuolinen kasvillisuus, sopivat kalusteet, kuten penkit ja sadekatos sekä hyvä valaistus. Puiston tärkeimmät ja kalleimmat rakenteet ovat kuitenkin aita ja portit. Huonot aidat ja portit näkyvät välittömästi myös puiston käyttäjämäärässä. Degerlundin mukaan aidan on oltava tiivis

myös alareunastaan ja vähintään 150 cm korkea. Porttien on pysyttävä paikoillaan routimatta ja oltava helppokäyttöisiä myös talvella. Koirapuistojen käyttäjien keskuudessa eniten kaivattiin sadekatosta ja vesipistettä koirien juottamista varten.

KUVA 5 Koirapuistossa sekä koirat että ihmiset voivat solmia uusia sosiaalisia kontakteja. Kuva on Aatoksenkadun koirapuistosta Jyväskylässä.

Koirapuiston sijoituspaikkaa valittaessa Degerlund korosti kuivaa maanpintaa ja puolivarjoista paikkaa. Ihanteellinen paikka on nopeasti kuivuva, viettävä metsänreuna, josta löytyy sekä aurinkoisia että varjoisia alueita. Mikäli koirapuisto joudutaan perustamaan savimaalle, on tärkeimmillä oleskelualueilla ja kulkuväylillä hyvä vaihtaa maa-aines hiekaksi tai soraksi ja nostaa alueita hiukan ympäristöään korkeammalle.

Degerlund perehtyi työssään myös koirapuistoissa käytettävään kasvillisuuteen, joista hän listasi suositeltavia ja vältettäviä - koirille myrkyllisiä - kasvisukuja. Kasvien pitää olla nopeakasvuisia, hyvin uudistuvia ja niiden pitää kestää hyvin virtsan sisältämiä suuria typpimääriä. Paikalla olemassa oleva luonnonkasvillisuus on usein parasta. Varsinkin suureksi varttuneet puut kestävät kohtuullisen hyvin koirapuiston rajua kulutusta ja runsasta liukoisen typen määrää. Jos kasveja joudutaan istuttamaan, joudutaan käyttämään suurikokoisia taimia ja laadukasta kasvualustaa hyvän kasvuunlähdon ja nopean alkukehityksen varmistamiseksi. (Degerlund 2002)

Minna Kouvan ”Koiran ja omistajan huomioiminen kaupunkiympäristössä miljöösuunnittelun keinoin” on tehty Lahden ammattikorkeakoulussa vuonna 2002. Työn tavoitteena oli selvittää koirien ulkoiluttamiseen liittyviä ongelmia kaupunkimaisessa ympäristössä ja antaa ratkaisuvaihtoehtoja. Työn tuloksena Kouva esittelee hyvän koirien ulkoilutusalueen kriteerit, erilaisia vaihtoehtoja ulkoiluttamiseen sekä ulkoilutusalueiden suunnittelun lähtökohdat ja olennaisimmat asiat.

Kouva käsitteli työssään perusteellisesti koiran liikunnallisia tarpeita sekä niiden merkitystä ihmisten liikuntaharrastuksen ylläpitäjänä. Koiranomistajien mieltymyksiä koirien ulkoiluttamisalueiden suhteen hän selvitti kyselyn avulla. Enemmistö hänen haastattelemistaan raumalaisista koiranomistajista suosi metsäistä ulkoilutusympäristöä. Koirapuistoista he eivät pitäneet, koska ne olivat liian kaukana, liian pieniä tai epäsiistejä. Koiranomistajien mielestä aitausten pitäisi olla suurempia, niissä pitäisi olla enemmän kasvillisuutta - varsinkin puustoa - ja pohjan pitäisi olla ainakin osittain nurmea.

Kaupungissa asuvan koiranomistajan suurimpana ongelmana Kouva piti sopivien ulkoilutusalueiden puutetta. Ratkaisuksi hän esitti uusien koirapuistojen rakentamista tasaisesti eri puolille kaupunkia, koirapolkujen ja koirametsien perustamista, ulkoilutusalueiden luokittelua koirien suhteen sekä aikavuorottelua eri käyttäjäryhmien välillä (kuva 6). Kouva korosti myös mahdollisuutta koiran ulkoiluttamiseen kytkemättömänä, mitä hän piti erityisen tärkeänä koiran hyvinvoinnille. Työ on tehty ennen nykyisen järjestyslain voimaantuloa ja jotkut esitetyistä ratkaisumalleista ovatkin osittain vanhentuneita. (Kouva 2002)

Toinen Lahden ammattikorkeakoulussa tehty opinnäytetyö on Jaana Pohjolan vuonna 2005 valmistunut ”Koirien ja ihmisten kaupunki: koiraluuesuunnitelma Lahden alueelle”. Pohjola pyrki työssään selvittämään, mitkä tekijät vaikuttavat koirien ja koiranomistajien viihtyvyyteen yleisesti kaupungeissa ja nimenomaan Lahdessa. Koirapuistojen viihtyvyydestä Pohjola selvitti kirjallisuuden avulla, koiranomistajille suunnatulla kyselyllä sekä koirien ulkoilutusalueisiin perehtymällä. Pohjolan mielestä koiranomistajat käyttävät niin paljon puistoja ja ulkoilureittejä, että heidät olisi saatava mukaan myös niiden suunnitteluun.

Pohjolan kyselytutkimuksessa selvisi, että yhteys Lahden kaupungin suosittelemien koiranulkoiluttamisalueiden ja koiranomistajien oikeasti käyttämien alueiden välillä oli heikko. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että koiria ei ole Lahdessa otettu riittävästi huomioon kaupunkisuunnittelussa, eikä heillä ole riittäviä mahdollisuuksia toteuttaa koiraharrastustaan. Miellyttävimpiä koirien ulkoiluttamisalueita vastaajien mielestä ovat laajat, rauhalliset puistot ja metsät, joissa on hyvä polkuverkosto.

Merkittävimmät ongelmat Lahdessa olivat koirapuistojen vähyys sekä kesäaikaisten ulkoilureittien muuttuminen talvella hiihtoladuksi, jonne koirilta on pääsy kielletty. Ratkaisuksi talviulkoilun ongelmiin Pohjola esitti latujen parempia linjauksia, hiihtolatujen kanssa rinnakkaisten jalankulku-

reittien perustamista ja vähän käytettyjen hiihtolatuksen muuttamista ympäri vuoden kävellen kuljettaviksi. Lahden keskustaan Pohjola suunnitteli ”Tassureitin”, joka yhdistää koirapuistoja ja muita koirien ulkoiluttamiseen sopivia alueita toisiinsa. (Pohjola 2005)

KUVA 6 *Ennen nykyisen järjestystylain voimaantuloa suositeltiin usein koirapolkuja ratkaisuksi koirien ulkoiluttamisongelmiin. Kuva on Tampereelta.*

Heidi Isokäännän Oulun seudun ammattikorkeakoulussa vuonna 2007 tekemä opinnäytetyö käsitteli koirapuiston ja koiraharrastusalueen perustamista Kiiminkiin. Lopputyö sisältää puiston ja harrastusalueen yleissuunnitelman vihertyöselityksineen. Puiston ja koulutuskenttien viereen hän suunnitteli mittaisen koirapolun, johon talvella voidaan kunnostaa latu koirahiihtoa varten. Polun varrella on myös koirien uimapaikka. Työnsä teoriaosuudessa Isokääntä käsitteli koirapuistojen tarvetta, hyvän koirapuiston ominaisuuksia ja koirapuiston suunnittelun erityiskysymyksiä.

Isokäännän mukaan koirapuistojen suunnittelussa ei oteta riittävästi huomioon koiranomistajien tarpeita. Tämä oli selkeä yhtymäkohta Pia Bäcklundin ja Michael Degerlundin töihin. Koirapuistoiksi ja koiraharrastusalueiksi sopivat paikat pitäisi huomioida jo kaavoituksessa. Isokääntä painottaa maaston vaihtelevuuden ja korkeuserojen merkitystä koirapuistojen virikkeellisyyttä ja viihtyisyyttä lisäävänä tekijänä (kuva 7). Jos puistossa ei ole luontaisia korkeuseroja, voidaan niitä tehdä rakennusvaiheessa. Maaston muotoilulla huolehditaan myös puiston kuivatuksesta. Aidan korkeudeksi Isokääntä suosittelee kahta metriä. Tämä on ymmärrettävää,

kun otetaan huomioon lumipeitteen paksuus Pohjois-Suomessa. Aidan alareuna on upotettava hiukan maanpinnan alapuolelle. (Isokääntä 2007)

KUVA 7 *Vaihtelevat maastonmuodot lisäävät koirapuiston virikkeellisyyttä. Kuva on Tampereelta.*

Kristiina Torikan ja Anna-Kaisa Hatakan opinnäytetyö Mikkelin ammatti-instituutissa 1998 on nimeltään ”Koirien ulkoilualueista Turussa”. Työn tavoitteena oli selvittää, kuinka koirille voidaan tarjota riittävän monipuoliset ulkoilumahdollisuudet niin, että niistä on mahdollisimman vähän haittaa ympäristölle. Torikka ja Hatakka lähettivät kyselyt koiraharrastusyhdistyksille, Turun kaupungin viheralueiden hoitajille sekä asunto-osakeyhtiöille. Lisäksi he haastattelivat satunnaisesti tapaamiaan koiranomistajia ja muita ulkoilijoita sekä tekivät koirapuistoissa käyttäjämäärätutkimuksen. Vertailupohjaa he hakivat lähettämällä kyselyn 20 muun suomalaisen kaupungin viheryksiköille.

Selvityksen perusteella Turussa joulukuussa 1997 koirapuistoja käytti keskimäärin 97 henkilöä viikossa. Eri puistojen vaihteluväli oli 48–167 henkilöä. Omassa kartoituksessani Jyväskylässä 2009 pääsin vastaavaan käyttäjämäärään jo yhden päivän aikana. Turussa koiranulkoiluttajat suosivat koirapuistoja enemmän tavallisia puistoja, puistometsiä, tavallista metsää, ulkoilureittejä ja kevyen liikenteen väyliä. Koirapuistoja pidettiin epäsiisteinä ja muutenkin ulkoiluttamiseen sopimattomina. Kuitenkin yli puolet vastaajista käyttäisi koirapuistoja enemmän, jos ne olisivat suurempia ja niitä olisi tiheämmässä. Torikka ja Hatakka ehdottivat työssään Turun puistoihin Afiracin kehittämää luokitusta koirille sallittuihin ja kiell-

tyihin alueisiin sekä eri kaupunginosien siivoustempauksia ja –kilpailuja. Puistojen viihtyisyyden lisäämiseksi he ehdottivat kasvillisuuden monipuolistamista ja kalusteiden lisäämistä. (Torikka ja Hatakka 1998)

Pauliina Kaariahon "Toimiva koira-aitaus" on tehty ruotsinkielisen ammattikorkeakoulu Novian maisemasuunnittelun koulutusohjelmassa vuonna 2008. Opinnäytetyö on nähtävissä oppilaitoksen kirjastossa Espoossa.

4. KOIRANPIDON JA KOIRAPALVELUIDEN OHJAUS

Tärkeimmät koirien ulkoiluttamista ja kiinnipitoa ohjaavat säädökset löytyvät järjestyslaista ja metsästyslaista. Eläinsuojelulaki puolestaan määrää omistajia ottamaan huomioon koirien lajinomaiset fysiologiset ja käyttäytymistarpeet. Tällaisina tarpeina voidaan pitää mm. riittävä liikuntaa, mahdollisuutta toteuttaa rodulle ominaisia käyttäytymismalleja ja mahdollisuutta lajitovereiden tapaamiseen. Terveysturvallisuudesta löytyy viranomaisten toimintaa ohjaavia määräyksiä, joilla on merkitystä myös tavalliselle koiranomistajalle. Jätelain roskaamiskielto koskee myös koirien ulosteita. Seuraamukset vartioimattoman koiran aiheuttamista vahingoista on kirjattu rikoslakiin. Kuntalaki määrää kaupunkilaisten, myös koiranomistajien, aloiteoikeudesta.

Kaupungin roolina on tuottaa asukkailleen – tässä tapauksessa siis koiranomistajille – palveluja, jotka auttavat ja ohjaavat heitä toimimaan lakipykälien mukaan. Jyrkkien kieltojen ja määräysten aika alkaa olla ohi koiranpidossakin. Yhteiskunnallisesti kestävämpiin tuloksiin päästään valitsemalla ja pehmeillä ohjauskeinoilla. (Mennola ja Järvenkylä 1998)

4.1 Järjestyslaki

Maamme nykyinen järjestyslaki tuli voimaan 27.6.2003. Lailla pyritään edistämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta yleisillä paikoilla ja se koskee kaikkia yleisesti käytettäviä alueita riippumatta siitä, kuka alueet omistaa. Tällaisia alueita ja paikkoja ovat esimerkiksi tiet, kadut ja jalkakäytävät, torit, puistot, uimarannat ja urheilukentät, hautausmaat sekä yleisön käytettävissä olevat vesialueet. Järjestyslaki korvasi aikaisemmat kuntakohtaiset järjestyssäännöt, jotka saattoivat olla hyvinkin erilaiset eri kunnissa ja kaupungeissa.

Koirakuria käsitellään järjestyslain 14 §:ssä, jossa määrätään koirat pidettäväksi taajamassa aina kytkettynä. Poikkeuksena ovat suljetut pihat, koirien harjoituspaikat sekä erityisesti koirille osoitetut aidatut jaloittelualueet, kuten koirapuistot. Näissä paikoissa koira saa pitää irti, mutta sen tulee aina olla omistajansa tai haltijansa valvonnassa. Koiran omistajan tai haltijan on myös pidettävä huolta siitä, ettei koira pääse kytkemättömänä kuntopuistolle tai muulle sen kaltaiselle juoksuradalle. Koira ei saa viedä lainkaan yleiselle uimarannalle, lasten leikkipaikaksi varatulle alueelle eikä torille toriaikana. Koira ei myöskään saa viedä yleiseen käyttöön kunnostetulle ladulle tai urheilukentälle, jollei se ole erikseen sallittua. Järjes-

tyslain mukaan käveleminen tai juokseminen koiran kanssa yleisellä kunnoradalla on siis luvallista, mutta jos radalle kunnostetaan talveksi hiihtolatu, on koiran vieminen sinne kielletty.

Määräykset eivät koske liikuntavammaisen avustajakoiraa tai näkövammaisen opaskoira. Myös virantointituksessa käytettävä valtion omistama koira, vartiointitehtävässä oleva vartijan koira ja palvelutehtävässä oleva koulutettu pelastuskoira voivat olla irti tehtävää suorittaessaan.

Lain mukaan omistajan tai haltijan on myös pidettävä huolta siitä, että koiran ulostetta ei jää ympäristöön hoidetulla alueella taajamassa. Hoidetuilla alueilla tarkoitetaan esimerkiksi alueita, jossa on leikattuja nurmikoita, istutuksia tai päällystettyjä teitä.

4.1.1 Hautausmaiden asema

Järjestyslaki siis sallii koirien ulkoiluttamisen kytkettynä hautausmailla. Monet ihmiset pitävät sitä kuitenkin hyvän tavan vastaisena ja vainajia survien omaisten tunteita loukkaavana. Kirkkohallitus pyysi alkuvuonna 2009 sisäasiainministeriötä selvittämään, olisiko mahdollista rinnastaa hautausmaat koirien ulkoilutuksen suhteen uimarantoihin ja urheilukenttiin. Ministeriö kieltäytyi kuitenkin lisäämästä hautausmaita koirilta kiellettyjen alueiden luetteloon. Seurakunnat ovat pyrkineet rajoittamaan koirien ulkoiluttamista hautausmailla opastein ja kieltotauluin. Niillä ei kuitenkaan ole lainvoimaa, ja niiden noudattaminen jääkin koiranomistajien omantunnon varaan.

4.2 Jätelaki

Jätelain 19 § kieltää jättämästä ympäristöön roskaa tai likaa, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai niihin rinnastettavaa muuta vaaraa tai haittaa. Tällä voidaan tarkoittaa myös koirien ulosteita.

4.3 Metsästyslaki

Metsästyslain 51 § määrää koiran kiinnipitovelvollisuudesta myös taajan ulkopuolisilla alueilla. Sen mukaan koira on pidettävä ulkona kytkettynä tai siten, että se on välittömästi kytkettävissä maaliskuun 1 päivästä elokuun 19 päivään. Määräys ei koske alueen omistajan tai haltijan luvalla pihamaalla tai puutarhassa taikka koiran pitämiseen varatulla aidatulla alueella olevaa koira eikä viittä kuukautta nuorempaa koira. Määräys ei myöskään koske paimentamis-, opas- tai vartiointitehtävässä taikka muussa niihin verrattavassa palvelutehtävässä olevaa koira, eikä poliisin, tullilaitoksen, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen tehtävässä olevaa koira tai koira, jota koulutetaan näihin tehtäviin.

Kiinnipitovelvollisuudesta saadaan poiketa silloin, kun muuta kuin ajavaa koira käytetään metsästyksen tai kun kanakoira tai muuta lintukoira

koulutetaan häiritsemättä rauhoitettuja riistaeläimiä niiden lisääntymisaikana. Koirakokeiden ja koiran kouluttamisen takia voidaan myös anoa riistanhoitopiiriltä lupa poiketa kiinnipitovelvollisuudesta. Kokeen tai kouluttamisen tulee aina tapahtua siten, että rauhoitettuja riistaeläimiä ei niiden lisääntymisaikana häiritä. (Metsästyslaki 52 §)

Metsästyslain 53 §:ssä kielletään pitämästä koiraan irti ilman maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupaa. Maanomistajalla tai metsästysoikeuden haltijalla on oikeus poistaa alueeltaan siellä ilman lupaa oleva koira tai ottaa se talteen. Talteenotosta on viipymättä ilmoitettava koiran omistajalle, jos tämä on tiedossa, tai poliisille. Kielto ei koske paimentamis-, opas- tai vartiointitehtävässä taikka muussa niihin verrattavassa palvelutehtävässä olevaa koiraan, eikä poliisin, tullilaitoksen, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen tehtävässä olevaa koiraan.

4.4 Rikoslaki

Koiranomistajalla on rikosoikeudellinen vastuu, jos koira aiheuttaa vahinkoa ympäristölleen. Rikoslain 44 luvun 15 pykälän mukaan koiranomistaja voidaan tuomita ympäristölleen vahinkoa aiheuttaneen eläimen vartioimatta jättämisestä sakkoon. Tuomioistuin voi määrätä koiran lopetettavaksi, jos se on eläimen vaarallisuuden vuoksi perusteltua.

4.5 Eläinsuojelulaki

Eläinsuojelulain lähtökohtana on, että eläimiä on kaikissa olosuhteissa kohdeltava hyvin, eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon niiden fysiologiset ja käyttäytymistarpeet. Eläimen on saatava liikkua riittävästi. (Eläinsuojelulaki 3 §)

Eläinsuojelulaki määrää kunnan huolehtimaan alueellaan irrallaan tavattujen ja talteen otettujen koirien tilapäisen hoidon järjestämisestä. Talteen otettua koiraan on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan, minkä jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa se. Kunnalla on oikeus periä koiran omistajalta tai haltijalta korvaus koiran talteenotosta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista kustannuksista. Jos poliisille on tehty ilmoitus koiran talteenotosta, tulee poliisin ilmoittaa talteenotosta kunnan löytöeläinten talteenottoaikaan. Eläinsuojelulain noudattamista valvovat kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvantaa hoitava viranhaltija ja poliisi. (Eläinsuojelulaki 15 §)

4.6 Terveydensuojelulaki

Kuolleita lemmikkieläimiä käsitellään terveydensuojelulain 24 §:ssä. Sen mukaan kunnan on osoitettava kuolleiden eläinten hautaamiseen ja hävittämiseen sellainen paikka tai tapa, ettei siitä aiheudu terveyshaittaa. Jy-

väskylässä on ollut lemmikkieläinten hautausmaa Ronsuntaipaleentiellä jo yli 30 vuoden ajan. Hautausmaata ylläpitää nykyään Mustankorkea Oy.

4.7 Kuntalaki

Kuntalaki antaa kuntalaisille oikeuksia vaikuttaa kunnan asioihin. Pykälissä 27 ja 28 käsitellään kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä aloiteoikeutta. Jokainen koiranomistaja on kuntansa asukkaana oikeutettu tekemään kuntalaisaloitteen, joka on käsiteltävä valtuustossa. Kaupunginvaltuuston päätöksestä on ilmoitettava aloitteen tekijälle. (Kuntalaki 27-28 §)

4.8 Koiranpito Jyväskylässä

Jyväskylän kaupungin yleisillä alueilla noudatetaan koirien ulkoiluttamisessa edellä mainittuja järjestyslain ja metsästyslain määräyksiä alla luetelluin poikkeuksin ja tarkennuksin. Viheralueiden kunnossapidosta vastaa Kaupunkirakennepalvelut/Yhdyskuntatekniikka, metsäalueiden hoidosta Kaupunkirakennepalvelut/Tonttituotanto ja liikuntapaikkojen hoidosta Liikuntapalvelut.

4.8.1 Koirien harjoituspaikat ja jaloittelualueet

Järjestyslain mukaiset koirien harjoituspaikat Jyväskylässä sijaitsevat Aholaidassa, Killerin hevosurheilukeskuksen parkkipaikan koilliskulmassa, Kukkumäen pesäpallokentällä (talviaikaan) ja Korpilahden satamassa. Vesipelastuskoirien harjoitusranta sijaitsee Keljonlahden Harakkasaassa. Näiden paikkojen käytöstä on sovittu alueen omistajan eli Jyväskylän kaupungin ja koiraharrastajien välillä. (M. Kolehmainen, henkilökohtainen tiedonanto 17.4.2009)

Kaupungin ylläpitämät aidatut koirapuistot sijaitsevat Keskustassa Aatoksenkadulla ja Kuokkalassa Pohjanlahdentiellä (kuva 8). Koirien uimapaikka sijaitsee Tourujoen ja Jyväsjärven yhtymäkohdassa. Maa-alue on aidattu, mutta vesialue on aitaamaton. Edellytyksenä koiran uittamiselle on, että koira on ohjaajansa hallinnassa myös vedessä (T. Ylitalo, henkilökohtainen tiedonanto 15.4.2009).

4.8.2 Liikuntapaikat

Järjestyslain perusteella koiria ei saa viedä yleiseen käyttöön kunnostetulle ladulle. Jyväskylässä on muutamia poikkeuksia, joissa koiran vieminen kunnostetulle ladulle on sallittua. Ns. yhteiskäyttöreitit, joilla kävely latualueen reunassa - koiran kanssa tai ilman - on sallittua, löytyvät Kangaslamelta ja Kortemäestä.

Liikuntalaitosmestari Hannu Aaltosen mukaan Keljonkankaan liikuntapuistossa ja Tikkakosken valaistulla kuntoladulla on mahdollisuus harras-

taa valjakkohiihtoa koiran kanssa. Kahden tunnin mittaisia koirahiihtovuoroja on viisi kertaa viikossa. Koirahiihtovuorojen aikana myös normaali hiihto on sallittua. Rekiäjo ei ole sallittua. (H. Aaltonen, henkilökohtainen tiedonanto 17.3.2009)

KUVA 8 *Kaupungissa koirat saavat liikkua kytkemättöminä vain aidatuilla alueilla. Kuva on Pohjanlammen koirapuistosta Jyväskylässä.*

4.8.3 Luonnonsuojelualueet

Jyväskylän kaupungissa sijaitsee luonnonsuojelulla perustettuja luonnonsuojelualueita, jotka voivat olla joko kaupungin tai yksityisessä omistuksessa. Luonnonsuojelualuetta perustettaessa sille määritellään rauhoitusmääräykset, jotka määrittävät, mikä alueella on sallittua ja mikä kiellettyä. Yleensä näissä määräyksissä ei koirien ulkoiluttamista ole suoraan kielletty. Kuitenkin luonnonvaraisten eläinten hätyyttäminen ja muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen eliölajien säilymiseen, ovat pääsääntöisesti aina kiellettyjä. Etenkin pienillä suojelualueilla saattaa jo pelkkä koiran läsnäolo olla jossain määrin haitallista. Näin ollen olisi suotavaa, että koiria ei luonnonsuojelutarkoituksiin varatuille alueille vietäisi lainkaan, vaikka sitä ei olisikaan erikseen kielletty, totesi Jyväskylään kaupungin ympäristönsuojelusuunnittelija Heikki Sihvonen (henkilökohtainen tiedonanto 21.4.2009). Tourujoen luonnonsuojelualueella koirien ulkoiluttaminen on yksiselitteisesti kielletty.

4.9 Koirapalvelujen ohjaus Jyväskylässä

4.9.1 Jyväskylän kaupungin viherpolitiikka

Jyväskylään ollaan parhaillaan laatimassa ensimmäistä kertaa kaupungin viherpolitiikkaa. Poliitiikkaa laativassa työryhmässä on edustus kaupungin Kaupunkirakennepalveluista, Tilapalvelusta ja Liikuntapalveluista. Nykytilan selonteko Jyväskylän kaupungin alueelta ennen kuntaliitosta valmistui vuonna 2007 ja uuteen Jyväskylään laajennetun selonteon on tarkoitus valmistua kesän 2009 aikana, kertoi kaavasuunnittelija Paula Tuomi (henkilökohtainen tiedonanto 17.3.2009). Viherpolitiikka kokonaisuudessaan hyväksytetään kaupunginvaltuustossa vuonna 2010. Jatkossa viherpolitiikka on tarkoitus päivittää kerran valtuustokaudessa.

Nykytilan selonteossa vuodelta 2007 todetaan, että koirapuistojen palvelutaso on Jyväskylässä huono, koska koirapuistoja on vain yksi. Toinen koirapuisto valmistui vuonna 2008. Koirapuistojen tavoitteellinen mittari voisi selonteon mukaan olla 1 koirapuisto / 2000 koira. Kun Jyväskylässä arvioidaan olevan 8000 - 9000 koira, niin koirapuistoja tulisi olla neljä. Koirapuistojen palvelutarve on suurempi tiheästi rakennetuilla, keskustan tuntumassa sijaitsevilla alueilla. Selonteossa todetaan myös, että koirilla tulisi olla uittopaikkoja, jossa niitä voisi pitää irrallaan. Uittopaikkoja tarvittaisiin eri puolille kaupunkia kolme kappaletta.

Koirien harrastajille osoitettuja kenttiä on yksi, joka sijaitsee Aholaidassa. Lisäksi agilityn harrastajat ovat vuokranneet kaupungilta Killeriltä alueen käyttöönsä. Koulutuskenttien tavoitteellinen palvelutaso olisi kaksi kappaletta yleisesti koiraharrastajien käyttöön. (Jyväskylän kaupungin viherpolitiikka 2008)

4.9.2 Koirapalvelut kaavoituksessa

Kaavoituksella taataan koirille ja koiranomistajille riittävät ulkoilumahdollisuudet tai toisaalta niitä voidaan merkittävästi rajoittaa. Koiranomistajan kannalta olennaisia asioita kaavoituksessa ovat kevyenliikenteen yhteydet, puistot ja muut viheralueet sekä erikseen koirille tarkoitettut alueet, kuten koirapuistot ja koirien uimapaikat. Hyvä kaavoitus antaa mahdollisuuden koirien kannalta hyvään ympäristöön, mutta koirapalveluiden toteuttamiseen tarvitaan sen lisäksi hyvää suunnittelua ja rahaa. (Pohjola 2005)

Koirapuistoja ja muita koirapalveluita voidaan sijoittaa asemakaavamerkinnoillä VP (puisto), VL (lähivirkistysalue) ja VU (urheilu- ja virkistyspalvelujen alue) varustetuille alueille. Jyväskylässä koirapuistojen sijoittaminen valmiisiin kaavoihin tapahtuu aina asianosaisten viranomaisten kesken työryhmätyönä. Uusissa kaavoissa ja kaavamuutoksissa koirapalveluiden sijoittumista ohjataan myös kaavan rinnalla tehtävissä viheryleissuunnitelmissa. (P. Tuomi, henkilökohtainen tiedonanto 17.3.2009) Ny-

kyiset koirapuistot sijaitsevat kaavassa VL-alueella, koirien uimapaikka ja Aholaidan koulutuskenttä VP-alueella. Killerin alueen uusi kaava sai lainvoimain 1.6.2009. Siinä nykyisen agilitykoulutuskentän alueella on kaavamerkintä. YU (urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue), joka mahdollistaa myös koiraurheiluhallin rakentamisen.

Jyväskylän kaupunki laati parhaillaan myös koko kaupungin kattavaa viherosayleiskaavaa, jossa määritellään kaupungin tärkeimmät viheralueet ja viherreitit. Koirapuistoja ei niiden pienialaisuuden vuoksi tulla siinä erikseen osoittamaan. Viherosayleiskaavan valmistelua varten tehtiin viheralueiden arvojen kartoitus, jonka aineisto koottiin asukastilaisuuksissa, koululaisten järjestämissä työryhmissä ja internetin välityksellä. Kartoituksessa tuli esille koirapuistojen tarve Kuokkalassa sekä Keltinmäki-Mäyrämäki alueella. (P. Tuomi, henkilökohtainen tiedonanto 17.3.2009)

4.9.3 Koirapalvelut viherpalveluohjelmassa

Jyväskylän kaupungin viherpalveluohjelman osa II, koirapalvelut, valmistui ensimmäisen kerran helmikuussa 2006. Siinä arvioitiin Jyväskylässä (ilman kuntaliitosta) olevan 9500 koiraa vuonna 2015. Ohjelmassa esitettiin olemassa olevan Aatoksenkadun koiranpuiston lisäksi kahden uuden koiranpuiston toteuttamista (Kuokkalaan 2008 ja Kangaslamelle 2011) vuoteen 2015 mennessä. Yhden koiranpuiston vaikutusalue oli määritelty neljän kilometrin säteellä, jota pidettiin sopivana kaupunkialueella. Kaupungin reuna-alueilla koirien ulkoilutus ohjataan lähivirkistysalueille. Lisäksi ohjelmassa esitettiin kahden koirien uimapaikan perustamista, joista toinen on toteutunut. (Serola 2006)

Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän maalaiskunnan ja Korpilahden kunnan yhdistyminen vuoden 2009 alussa teki ohjelman päivittämisen tarpeelliseksi. Opinnäytetyöni tarkoitus onkin toimia pohja-aineistona viherpalveluohjelman koirapalveluosan päivittämisessä ja esittää palvelujen kehittämistavoitteet vuosille 2010-2020.

5. NYKYISET KOIRAPALVELUT JYVÄSKYLÄSSÄ

Jyväskylän nykyisiin koirapalveluihin tutustuin vierailemalla kaikissa kohteissa useamman kerran ja haastatteleamalla palveluiden käyttäjiä. Testasin kohteiden toimivuutta myös omien koirieni kanssa. Nykyiset yhteiskuntatekniset koirapalvelut on esitetty kuvassa 9. Koirapalvelujen ohjelmoinnissa käytetty käsitteistö vaihtelee jonkin verran paikkakunnittain. Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt johdonmukaisesti käyttämään käsitteitä alla selostetuissa merkityksissä.

KUVA 9 Jyväskylän kaupungin nykyiset koirapalvelut.
Opaskartta © Jyväskylän kaupunki/tonttutuotanto, lupa nro 09090.

5.1 Roska-astiat ja kakkapussiaautomaatit

Ulkoalueiden sekajäteastiat eli roskakorit ovat varmaankin koiranulkoiluttajien eniten käyttämä yhdyskuntatekninen palvelu. Tavallisten sekajäteastioiden lisäksi siellä täällä Jyväskylässä, varsinkin entisen maalaiskunnan alueella, on erikseen koirien jätöksille tarkoitettuja astioita. Kaupunginpuutarhuri Vesa Lehtisen mukaan koirajäteastiat voidaan kesällä hajuhaittojen vähentämiseksi tyhjentää tarvittaessa tiheämmin kuin muut roskaastiat (henkilökohtainen tiedonanto 27.10.2009). Koirien jätöksiä ei kuitenkaan ole kielletty panemasta myös tavallisiin sekajäteastioihin.

Asukaspalautteen perusteella suurin koirista aiheutuva ongelma Jyväskylässä on niiden jätökset. Joka kevät saamme myös lehtien yleisönosastoilta lukea valituksia lumen alta paljastuvista läjistä ja kikkareista. Vaikka järjestyslaki velvoittaa koiranomistajat keräämään ulosteet pois hoidetuilta

alueilta, eivät kaikki niin tee. Useimmiten kyse lienee asenteesta, mutta syynä voi olla myös haluttomuus kantaa kakkapussia mukanaan pitkään aikaa seuraavalle roska-astialle.

Koirapuistoissa, koirien uimapaikoilla ja joillain koulutuskentillä voi tavalta metallisia roskapussiautomaatteja, jotka on tarkoitettu koirien ulosteiden keräämistä varten. Suomen markkinoilla on ainakin kahden eri valmistajan pussiautomaatteja, joihin kumpaankin sopivat vain kyseisen tuotemerkin omat pussit. Jyväskylässä on ollut kakkapussiautomaatteja Aatoksenkadun koirapuistossa.

5.2 Koirakäymälät

Suomalaisen Oy Shippax Ltd:n kehittämä koirakäymälä on julkisille alueille tarkoitettu, täysin ihmisten käymälöitä vastaava pitkälle kehitetty tuote (kuva 10). Tuotteen prototyyppi asennettiin Turun Kupitalle vuonna 1999, jossa se Shippaxin johtajan Matti Tammisen mukaan toimi moitteettomasti neljän vuoden ajan (henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2009). Toinen koekappale oli käytössä Suomen Kennelliiton toimitiloissa Espoossa, mistä se poistettiin koirien koulutustilojen muutettua pois toimiston yhteydestä. Tässä ”itsepuhdistuvassa” koirakäymälässä on hiekkaalusta, jolle koira ohjataan ulostamaan. Siitä ulosteet lakaistaan käymälän säiliöön sen maanpäällistä osaa pyöräyttämällä. (Sulkko 2003) Koirakäymälä on parhaimmillaan tiiviisti rakennetuissa kaupunkikeskustoissa, joita luonnehtivat jalankulkijoiden suuri määrä ja ympäristölle asetetut korkeat esteettiset vaatimukset. Jyväskylässä ei ole koirakäymälöitä.

KUVA 10 Oy Shippax Ltd:n kehittämä koirakäymälä. Kuva Oy Shippax Ltd

”Koiravessan” yksinkertaisempi malli on käytössä Pariisissa, missä voi nähdä jalkakäytävän reunakiven vieressä pieniä sadevesikaivon tyyppisiä ritiläkaivoja, joiden kohdalle koirien toivotaan virtsaavan (M. Leppäkorpi, henkilökohtainen tiedonanto 23.11.2009).

5.3 Koiratolpat

Koiratolppa on noin 2 x 2 metrin kokoinen hiekka-alue, jonka keskelle on pystytetty noin metrin korkuinen metalli- tai kivitolppa. Hiekka-alue on yleensä rajattu reunakivellä. Hiekka-alueella tai sen vieressä on yleensä roska-astia jätöksiä varten. Koiratolpan tarkoitus on saada koirat tekemään tarpeensa tolppaa vasten ja hiekka-alueelle ja näin parantaa ympäristön siisteyttä. Koiratolppa on osa puiston tai katualueen viherrakennetta. Se sopii keskustapuistoihin ja katujen viherkaistoille alueilla, joilla on paljon jalankulkuliikennettä ja tiivis rakentaminen. Jyväskylään on kokeilumielessä rakennettu kaksi koiratolppaa. Ne sijaitsevat Lutakonpuistossa, Jyväsjärveä kiertävän rantaraitin varrella (kuva 11). Rakennuttajahortonomi Leena Rapon mielestä niitä ei ole tällä hetkellä tarpeen lisätä (henkilökohtainen tiedonanto 27.10.2009).

KUVA 11 Koiratolppa Jyväskylän Lutakonpuistoissa.

Keski-Euroopan vanhoissa kaupunkikeskustoissa talot ovat usein tiukasti kiinni toisissaan ja sopivia paikkoja koirien ulkoiluttamiselle on vähän. Joissain ranskalaiskaupungeissa onkin rakennettu koiria varten pieniä ai-

dattuja hiekka-alueita, jotka sijaitsevat esimerkiksi kävelykatujen varsilla (Mennola ja Järvenkylä 1998). Käyttötavaltaan ja –tarkoitukseltaan ne vastaavat meidän koiratolppiamme.

5.4 Koira-aitaukset

Koira-aitaus on aidalla rajattu puistonosa, joka on tarkoitettu koirien irtipitämiseen. Koira-aitauksen suositeltu vähimmäispinta-ala on 3000 m² (Suomen Kennelliitto 2007), mutta jotkut vanhat aitaukset kaupunkikeskustoissa voivat olla vain 500 m² kokoisia. Koira-aitaukset sopivat laajoille puistoalueille, joista on mahdollista erottaa osa koira-aitaukseksi. Hyvin hoidettu koira-aitaus puolustaa paikkaansa myös tiiviisti rakennetulla keskusta-alueella, jonne suurempaa koirapuistoa ei ole mahdollista sijoittaa. Jyväskylässä ei ole koira-aitauksia.

5.5 Koirapuistot

Koirapuisto on kokonaan koirien käyttöön varattu aidattu puisto- tai luonnonalue, jossa koirat saavat ulkoilla vapaana. Suositus koirapuiston pinta-alaksi on 3000–5000 m²:stä ylöspäin. Puisto suositellaan jaettavaksi kahteen erilliseen osaan: toinen pienille ja aroille, toinen isoille koirille. Koirapuiston perusvarustus koostuu penkeistä, valaistuksesta, ilmoitustaulusta ja jäteastioista. Käytettävyyttä lisäävät sadekatos ja vesipiste. Yleensä koirapuistoja pyritään sijoittamaan tasaisesti eri puolille kaupunkia asukasmäärältään suurimpiin kaupunginosiin. (Degerlund 2002, Isokääntä 2007).

Koira kuntalaisena -oppaan koirapuiston perustamismallissa koirapuiston vähimmäisvarustus on esitetty seuraavasti:

- vain koirien jätöksille tarkoitettu yksi yhteinen 1300 l:n syväsäiliö tai kompostori isojen ja pienten koirien aitausten väliin
- tavalliset 60 l:n roska-astiat molempiin aitauksiin ja huoltopihalle
- molempiin aitauksiin kiinteä penkki
- hiekoitushiekka-astia talvikautta varten
- vähintään yksi kahteen suuntaan osoittava valonheitin aitausta kohti tai kaupunkialueella kolme tavallista puistovalaisinta aitaus kohti sekä yksi valaisin huoltopihalle
- molempiin aitauksiin lapioita, harava tai muita puistotyökaluja koirien jätösten keräämistä varten
- huoltopihalla tila polkupyörille ja pysäköintipaikka autoille kohtuullaisella etäisyydellä
- ilmoitustaulu huoltopihalle koirapuiston sääntöjä ja koiranomistajien ilmoituksia varten. (Koira kuntalaisena 2007)

Jyväskylässä on kaksi koirapuistoa: Aatoksenkadun koirapuisto Taulumäellä ja Pohjanlammen koirapuisto Kuokkalassa. Puistojen yhteenlaskettu pinta-ala on 10 100 m², mikä vuoden 2008 lopun asukasmäärän mukaan tekee 0,61 m²/koira ja 0,16 m²/asuntokunta. Vertailun vuoksi todettakoon, että Turussa on 16 koirapuistoa, mutta ne ovat kooltaan vain kolmasosan Jyväskylän puistoista. Tampereella puolestaan on koirapuistoneliöitä Jy-

väskylään verrattuna kaksinkertaisesti eli 1,21 m²/koira. Helsingin kaupungin Yleisten töiden lautakunnan linjauksen mukaan matkaa koira-aitaukseen tulisi olla korkeintaan kolme kilometriä (Pohjola 2005).

Koirapuistojen ylläpidosta Jyväskylässä vastaa Yhdyskuntatekniikka. Ylläpitoon kuuluvat viikoittaiset roskakerrokset, syväkeräysastioiden tyhjennys tarvittaessa sekä lumen auraus pysäköintipaikoilta ja lumityöt porttien edestä. Aatoksenkadulla leikataan joskus pitkäksi kasvanutta ruohoa siimaleikkurilla. Koirapalveluiden ylläpidosta ei ole erikseen kerätty kustannustietoa. (V. Lehtinen, henkilökohtainen tiedonanto 27.10.2009) Kartoitin Jyväskylän koirapuistojen toimivuutta, käyttäjien tyytyväisyyttä ja uusien puistojen tarvetta haastatteleamalla koirapuistojen käyttäjiä kevään ja kesän 2009 aikana.

5.5.1 Aatoksenkadun koirapuisto

Jyväskylän ensimmäinen koirapuisto valmistui vuonna 2002 Taulumäelle, Aatoksenkadun päähän. Paikka on lähellä keskustaa, mutta sopivasti hiukan syrjässä. Puistossa on erilliset aitaukset isoille ja pienille koirille. Isojen koirien aitauksen koko on 1800 m² ja pienten 2400 m². Molemmilla puolilla on riittävästi tilaa koirien vapaaseen liikkumiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Aatoksenkadun koirapuisto on rakennettu hiekkaharjun etelärinteeseen. Maasto aitausten sisällä on vaihtelevaa, mikä lisää paikan mielenkiintoisuutta (kuva 12).

KUVA 12 Aatoksenkadun epätasainen maasto lisää puiston mielenkiintoisuutta.

Koirapuisto on aidattu ulospäin ja osastot erotettu toisistaan 120 cm korkealla teräsverkkoaidalla. Suuret koirat pystyvät halutessaan hyppäämään aidan yli. Sisäänkäynneissä on eteiset koirien karkaamisen estämiseksi (kuva 13). Molemmissa aitauksissa on teräsputkirunkoinen katos, jossa on kaksi penkkiä ja kakkapussiaautomaatti. Katokset ovat vanhoja ja jalkojen alaosat pahoin ruostuneet. Yksittäisiä penkkejä on lisäksi muutama kappale eri puolilla aitauksia. Porttien pielissä on pienet sekajäteastiat ja pysäköintialueella suuremmat syväkeräysastiat. Portin pielestä löytyy infotaulu, jossa kerrotaan puiston järjestyssäännöt. Taulussa on tilaa myös muille ilmoituksille. Puisto on valaistu. Noin kahdeksan auton pysäköintialue on talvikunnossapidon piirissä.

KUVA 13 *Eteinen helpottaa sisääntuloa puistoon ja estää koiria livahtamasta omille teilleen..*

Kulkuväylä pysäköintialueelta pienten koirien aitaukselle on suhteellisen jyrkkä ja talvella usein liukas. Huono kulkuväylä rajoittaa aitauksen käyttöä. Ylempää rinteestä valuu sulamis- ja sadevesiä molempien aitausten läpi. Valumat kulkevat ikävästi kulkuväylien ja porttien kohdalla. Valumavedet haittaavat liikkumista sekä aiheuttavat koirien ja vaatteiden likaantumista.

Aatoksenkadun koirapuiston maaperä on hiekkaa. Varsinkin isojen koirien puolella kasvillisuus on kulunut pois laajalta alueelta ja jäljelle on jäänyt paljas hiekkakenttä. Reuna-alueilla ja keskiosan jyrkässä rinteessä puita ja

ruohovartista kasvillisuutta on kuitenkin melko runsaasti. Pienten koirien puolella kasvillisuutta on enemmän. Keskikesällä 2009 kasvillisuutta ei ollut vielä niitetty. Tiheä ja korkea kasvillisuus alueen reunoilla pienentää pienten koirien aktiivisesti käyttämää aluetta. Korkea heinikko on myös punkeille mieluisa elinympäristö. Puistossa kasvaa runsaasti pujoa, mikä voi aiheuttaa ongelmia pujoallergikoille. Kasvillisuus on kokonaan luonnonmukaista.

5.5.2 Pohjanlammen koirapuisto

Jyväskylän toinen koirapuisto valmistui syksyllä 2008 Kuokkalan lämpövoimalan viereen Pohjanlahdentielle. Puisto on helposti saavutettavissa autolla, kävellen ja julkisilla kulkuneuvoilla. Puiston aidattu pinta-ala on 5930 m², josta isoille koirille on varattu reilu 3500 ja pienille vajaa 2400 m². Alue on kokonaisuudessaan aidattu ja osastot erotettu toistaan 150 cm korkealla teräsverkkoaidalla. Sisäänkäynneissä on eteiset. Molemmissa osastoissa on sadekatos ja muutamia penkkejä eri puolilla aitausta. Aitauksissa ei ole roska-astioita. Paikoitusalueella on kaksi syväkeräysastiaa. Kakkapussiautomaatteja ei ole. Opastaulu, josta löytyvät koirapuiston säännöt sekä ylläpitäjän yhteystiedot, sijaitsee pienten puolen portin pielessä. Taulussa ei ole tilaa muille ilmoituksille ja niitä näkeekin kiinnitetyn verkkoaitaan. Alue on valaistu. Pysäköintipaikkoja on seitsemän.

Aitausten sisälle jätettiin rakentamisen yhteydessä runsaasti puita: koivuja, haapoja ja raitoja, mutta pajupensaat poistettiin. Näköyhteys viereiselle kevytväylälle pyrittiin katkaisemaan istuttamalla havupuita ja pensasryhmiä aidan ulkopuolelle. Maanpinta aitauksissa katettiin 15 cm paksulla kuorikatekerroksella, jota myöhemmin vielä lisättiin (kuva 14). Tarkoituksena oli pitää maanpinta mahdollisimman kuivana, siistinä ja helposti siivottavana. Puiston suurin ongelma on silti ollut sen märkyys. Pintavedet suunniteltiin ohjattavan kallistusten ja painanteiden avulla Pohjanlammen laskuojaan. Heti rakentamisen jälkeen jouduttiin kuitenkin kaivamaan puiston läpi kaksi salaojaa, mutta sekään ei auttanut pääsemään kokonaan eroon märkyydestä. Rakentamista seuraavana kesänä lähes kaikki puiston eteläpään koivut olivat lehdettömiä. Syynä lienee märkyys ja paksu kuorikatekerros juuriston päällä.

Pohjanlammella on ollut ongelmia myös aitojen ja porttien kanssa. Rakentamisen jälkeen on koirien karkailun estämiseksi jouduttu joissain kohdissa nostamaan maanpintaa ylöspäin aidan vieressä tai jatkamaan aita alas päin. Näillä toimenpiteillä aitaus on saatu tyydyttävään kuntoon, vaikka ajoporttien alla onkin vielä pienten koirien mentävä rako. Pienten koirien aitauksen kulkuportilla maanpinnan kulumista on estetty tolppien väliin kiilatulla kestopuulankulla. Kulkuporttien avausmekanismi on liukuva. Ongelmia on ollut sekä porttien jäykkyydestä että liiallisesta keveydestä. Jotkut isot koirat ovat oppineet avaamaan kevyen liukuportin kuonollaan. Portteja on jouduttu jälkeinpäin säätämään ja lisäämään niihin salvat. Porttien toimivuutta tarkkaillaan tehostetusti vielä toisen talven yli, lupasi rakennuttajahortonomi Leena Rapo kaupungin Yhdyskuntatekniikasta (henkilökohtainen tiedonanto 27.10.2009).

KUVA 14 *Kuorikate jakaa mielipiteitä Pohjanlammen puiston käyttäjien keskuudessa.*

5.6 Koirametsät

Koirametsät ovat laajoja, aitaamattomia metsäalueita, joissa koiran irtipitäminen on sallittua maanomistajan, yleensä kaupungin tai kunnan luvalla ja metsästyslain puitteissa. Metsästyslakiin määrää viittä kuukautta vanhemmat koirat pidettäväksi kytkettyinä tai välittömästi kytkettävissä 1.3.–19.8. välisenä aikana. Muinakaan aikoina koirat eivät saa häiritä luonnonvaraista elämistöä. Koirametsä kannattaa rajata maastossa selvästi havaittaviin elementteihin: teihin, vesistöihin, peltoihin, sähkölinjoihin yms. Koirametsä on aina merkittävä maastoon. Koirametsässä pääsevät myös maata omistamattomien ihmisten koirat tyydyttämään luontaista liikkuistarvettaan. Koirametsiä on muun muassa Helsingissä ja Heinolassa, mutta ei Jyväskylässä.

5.7 Koirien ulkoiluttamisalueet

Koirien ulkoiluttamisalue on erikseen osoitettu alue koirien ulkoiluttamista varten. Koirien ulkoiluttamisalueellakin koiran on oltava aina kytkettyinä. Ulkoiluttamisalueet sijoittuvat kevyemmin hoidetuille ns. ”pitkän heinän viheralueille” tai puistometsiin, jossa jätelain edellyttämää ulosteiden keräämisvelvoitetta ei ole. Hyvällä koirien ulkoiluttamisalueella myös ihmisten on helppo kulkea polkuverkoston, riittävän harvan kasvillisuuden

ja sopivan maapohjan ansiosta. Koirien ulkoiluttamisalueet on aina merkittävä maastoon (kuva 15). Erikseen osoitettujen koirien ulkoiluttamisalueitten merkitys ei enää nykyään ole niin suuri, kuin ennen vuotta 2003, jolloin koirien ulkoiluttamista säädeltiin kaupunkien omilla järjestyssäännöillä. Jyväskylässä ei ole erikseen osoitettuja koirien ulkoiluttamisalueita.

KUVA 15 Koirien ulkoiluttamisalue Heinolassa.

5.8 Koirapolut

Koirapolku on erityisesti koirien ulkoiluttajille tarkoitettu ulkoilureitti. Koiraa ei kuitenkaan saa pitää irti koirapolulla. Koirapolkujen merkitys ei nykyisen järjestyslain aikana ole enää kovinkaan merkittävä, koska koiran taluttaminen on sallittua kaikilla väylillä, joilla käveleminen on muutenkin sallittua. Jyväskylässä on yksi koirapolku, jonka Jyväskylän Laajavuori Oy merkinnyt asiakkaitaan varten. Koirapolku on myös muiden koiranulkoiluttajien käytettävissä. Hiihtokeskuksen asiakkaat olivat toivoneet erikseen merkittyä koirien ulkoilutusaluetta, koska heidän oli vaikea ulkoiluttaa koiriaan alueella, joka vilisee latuja ja laskettelurinteitä, kertoi Laajavuori Oy:n latumestari Risto Liimatainen (henkilökohtainen tiedonanto 19.3.2009).

5.9 Yhteiskäyttöreitit

Järjestyslain mukaan koirien ulkoiluttaminen kytkettynä on sallittua kuntoradoilla ja muilla vastaavilla juoksuun ja hölkkään käytettävillä poluilla (Järjestyslaki 14 §). Kun tällaiselle kuntoradalle tehdään talveksi latu, ei koira enää saakaan sinne viedä. Tästä voi seurata hankaluuksia niille koiranomistajille, joiden lähettyvillä ei ole sopivia kevyen liikenteen väyliä tai muita korvaavia ulkoilutusreittejä. Muun muassa Kuokkalassa koiranomistajat pitävät talvisia ulkoilumahdollisuuksia kerrassaan surkeina (liite 1). Ratkaisu pulmaan voisi löytyä ns. yhteiskäyttöreiteistä. Yhteiskäyttöreitti on hiihtolatu, jonka toisessa reunassa jalankulku ja koiran taluttaminen on sallittua. Yhteiskäyttöreitit on aina merkittävä selkeästi maastoon.

Haastatellessani yhteiskäyttöreiteillä talvella 2009 sekä hiihtäjiä että koirantaluttajia, ei kukaan haastatelluista ollut yhteiskäytön lopettamisen kannalla. Mielestäni tämä osoittaa, että oikein valituilla paikoilla hiihtäjät ja kävelijät mahtuvat samalle reitille toisiaan häiritsemättä.

Jyväskylän kaupunki ja Jyväskylän Laajavuori Oy ylläpitävät kahta yhteiskäyttöreittiä, jotka ovat sekä hiihtäjien, että jalankulkijoiden käytettävissä. Huhtasuon kaupunginosassa sijaitsee Kangaslammen ympäri kiertävä 1,6 kilometrin mittainen kuntorata. Myös osa Kortemäen asutusalueen ympäri kiertävästä 3,5 km pitkästä kuntoradasta on yhteiskäytössä. Kangaslammella yhteiskäytöstä ja sen säännöistä kerrotaan reitin lähtöpisteen infotaulussa. Kortemäessä yhteiskäytöstä on maininta vain reitin Killerin puoleisessa päässä, jonne Jyväskylän Laajavuori Oy:n latumestari Risto Liimatainen on tuonut asiasta kertovan kyltin hiihtokauden alussa. Latuverkostojen ylläpitäjille yhteiskäytöstä ei ole aiheutunut mainittavia ongelmia kertoivat sekä kaupungin Liikuntapalveluiden liikuntalaitosmestari Hannu Aaltonen (henkilökohtainen tiedonanto 17.3.) että Risto Liimatainen (henkilökohtainen tiedonanto 19.3.2009).

5.9.1 Kortemäen kuntoradan yhteiskäyttö

Käytännössä koiranulkoiluttajien asema Kortemäen kuntoradalla on talvi-aikaan varsin sekava. Länsiosa kuntoradasta kuuluu Laajavuoren latuverkostoon, eikä kävely sillä ole sallittua. Poikkeuksena on Vesangantieltä/Killerin pysäköintipaikalta Nuolitian ja Jousimiehenkadun väliselle kevyen liikenteen väylälle kulkeva osuus, jolla kävely on latumestarin luvalla sallittu latu-uran toisella reunalla (kuva 16). Varsinaisen latuverkoston lisäksi Jyväskylän Laajavuori Oy ylläpitää Laajavuoren latukarttaan merkitsemättömiä yhdyslatuja Kortemäen kuntoradan pohjois-, itä- ja eteläosilla. Nämä osuudet ovat talvella yhteiskäytössä. Kesäisin selkeä, 3,5 km pitkä ympyräreitti on siis talvisin pätkitty kolmeen eri ”käyttöluokkaan”:

1. Laajavuoren latuverkoston osa - kävely kielletty
2. Laajavuoren latuverkoston osa - kävely sallittu latu-uran toisessa reunassa
3. Laajavuori Oy:n toimesta kunnossapidetty yhdyslatu – yhteiskäytössä.

Käyttäjän kannalta ongelmallista on se, että eri osuuksilla sallittuja käyttötapoja ei ole kunnolla merkitty maastossa. Kuntoradan pohjoiskärjessä yhteiskäyttöosuus myös loppuu suoraan latuun, eikä jatkaminen kävellen ole mihinkään suuntaan mahdollista, vaan on käännyttävä takaisin. Huono tiedottaminen ja yhteiskäyttöreitien epämääräisyys aiheuttavat epätietoisuutta ja sääntöjen tahatonta tai tahallista rikkomista. Tästä on toisinaan seurannut myös eripuraa hiihtäjien ja kävelijöiden välillä.

Jyväskylän Laajavuori Oy:n latumestari Risto Liimatainen suhtautuu myönteisesti kävelyn sallimiseen latu-uran reunalla myös nykyään kävelijöiltä kielletyllä osuudella. Toisen perinteisen ladun siirtäminen noin metrin verran kohti latu-uran keskustaa on teknisesti mahdollista ja tilaakin on riittävästi. Tämä palvelisi kymmeniä päivittäin Kortemäen kuntoradalla kävellen liikuntaa harrastavia ja koiria taluttavia kaupunkilaisia. Liimatainen on myös harkinnut ”kävelyreunan” ulottamista koko Killerin pysäköintipaikan ja Laajavuoren hiihtokeskuksen väliselle osuudelle. Hänen havaintojensa mukaan tällä osuudella esiintyy talvisin runsaasti luvatonta kävelyä, joka kertoo yhteyden tarpeellisuudesta. Kävelyreunan avulla kävelijät saataisiin ohjattua latu-uran keskeltä sen toiselle reunalle, mikä lisäisi kaikkien käyttäjäryhmien turvallisuutta, ja toivottavasti vähentäisi riitelyä. (R. Liimatainen henkilökohtainen tiedonanto 19.3.2009)

KUVA 16 Yhteiskäyttöreitien ohjeistusta reitin Killerin puoleisessa päässä.

5.10 Koiraladut

Järjestyslaissa kielletään koirien vieminen kunnostetuille hiihtoladuille, ellei sitä ole erikseen sallittu. Koiraladulla hiihtäminen koiran kanssa on sallittua. Latujen ylläpitäjä voi halutessaan osoittaa muiltakin laduilta erityisiä koirahiihtovuoroja. Jyväskylässä ei ole koiralatuja.

5.11 Koirahiihtovuorot

Järjestyslain mukaan koiran vieminen kunnostetulle ladulle on kielletty. Tämä koskee myös jälle kunnostettuja latuja. Valjakkohiihdon harrastajia varten useissa kunnissa on kuitenkin erityisiä koirahiihtovuoroja. Jyväskylässä koirahiihtovuorojen aikana myös tavallinen hiihtäminen ilman koira on sallittua. Rekiajo koirien kanssa ei ole sallittua kunnostetuilla laduilla. Talvella 2008–2009 kahden tunnin mittaisia koirahiihtovuoroja oli viisi kertaa viikossa kahdessa eri paikassa: Keljonkankaan liikuntapuistossa ja Tikkakosken kuntoladulla. Erityisesti Tikkakosken vuorot olivat suosittuja. Keljonkankaalla joutuu pitemmällä lenkillä hiihtämään jonkin matkaa takaisinpäin samaa reittiä. Tämä ei ole valjakkohiihtäjien mieleen, koska koirien kohtaaminen ladulla voi aiheuttaa hankalia tilanteita. Myös latuprofiilit Keljonkankaalla ovat vaativuutensa takia huomattavasti valjakkohiihtoon sopivat. Valjakkohiihdon harrastajat käyttävät paljon myös Muuramen ja Lievestuoreen koirahiihtovuoroja kertoi Minna Moisio Keski-Suomen Palveluskoirayhdistyksestä (henkilökohtainen tiedonanto 3.6.2009). Liikuntalaitosmestari Hannu Aaltosen mukaan koirahiihtovuoroilla ei ole esiintynyt erityisiä ongelmia lukuun ottamatta sitä, että jotkut koirahiihtäjät eivät ole malttaneet pitäytyä sallittujen aikojen rajoissa tai heille sallituilla laduilla. Koirahiihtovuorot lisäävät jonkin verran työtä, koska vuorojen jälkeen ladut ajetaan latukoneella. Vuorojen lisäämiseen ei hänen mielestään ole tarvetta. (H. Aaltonen henkilökohtainen tiedonanto 17.3.2009)

5.12 Koirien uimapaikat

Koirien uimapaikka on nimenomaisesti koirien uittamiseen osoitettu alue. Periaatteessa koira voi uittaa missä tahansa muuallakin yleisillä alueilla yleisiä uimarantoja lukuun ottamatta, mutta järjestyslaki määrää koirat pidettäväksi kytkettyinä taajamassa myös vesialueilla. Koiran uittaminen hinnassa voi olla varsin hankalaa ja jopa vaarallista. Uimapaikka voidaan aidata, jolloin koiran irtipitäminen on helpompaa. Uimapaikat merkitään opastetauluin. Varustukseen voi kuulua myös roska-astia ja istumapenkki.

Jyväskylässä on yksi aidattu koirien uimapaikka, joka sijaitsee Tourujoen ja Jyväsjärven yhtymäkohdassa Lutakossa. Polku uimapaikalle erkane Rantaväylää seuraavalta kevyen liikenteen väylältä. Risteys on viitoitettu, mutta ei kovin selkeästi erottuva ja voi jäädä huomaamatta ohi kulkevalta koirantaluttajalta. Lähimmät pysäköintipaikat sijaitsevat 400–600 metrin päässä Schaumanin puistotien ja Heikinkadun varsilla. Uimapaikan maa-alue on aidattu, mutta vesialue on aitaamaton. Edellytyksenä koiran uitta-

miselle on, että koira on ohjaajansa hallinnassa myös vedessä korostaa yläpitohortonomi Tarja Ylitalo Jyväskylän kaupungin Yhdyskuntateknikaasta (henkilökohtainen tiedonanto 15.4.2009). Vuoden 2006 viherpalveluohjelmassa on ehdotettu rakennettavaksi toinen uimapaikka Lohikoskelle Palokkajärven eteläpähän (Serola 2006).

Tourujoen uimapaikka on aidattu metalliverkkoaidalla ja varustettu pienellä roska-astialla. Alueen maapinta-ala on noin 500 m², mutta pohjoiskulma on käytännössä käyttökeltotonta pehmeikköä. Muualla maapohja on varsin sopivaa koirille. Alueella kasvaa runsaasti tuomea ja harmaaleppää. Kesällä 2009 pensaita oli raivattu, mikä helpotti liikkumista. Alue on hyvin varjainen, aurinko ei sinne juurikaan paista. Rantaviivaa on kolmisenkymmentä metriä, mutta kasvillisuuden johdosta uimaan pääsee helposti vain yhdestä kohdasta. Tähän kohtaan on pohjalle levitetty suodatinkangas ja sen päälle hiekkaa. Noin 15 metrin päässä rannasta alkaa tiheä vesikasvillisuusvyöhyke. Veteen menopaikan sivuilla vesikasvillisuus ulottuu vielä paljon lähemmäksi rantaa. Loppukesällä avoin vesiala onkin vesikasvillisuuden takia kutistunut varsin pieneksi.

5.13 Vesipelastuskoirien harjoitusranta

Vesipelastus on Kennelliiton hyväksymä koirakoemuoto, jossa koirat suorittavat erilaisia tehtäviä veden varaan joutuneiden ihmisten pelastamiseksi (kuva 17). Jyväskylän kaupunki on antanut Keski-Suomen Kennelkerholle ja Suomen Newfoundlandinkoirayhdistykselle luvan Keljonlahden Harakkasaaren rannan käyttämisestä vesipelastusharjoituksiin. Sopimuksen mukaan yhdistykset sopivat keskenään harjoitusvuorosta ja huolehtivat rannan puhtaanapidosta. Harakkasaarella käyvät monet koiranomistajat muutenkin uittamassa koiriaan. Harakkasaaren aletaan keväällä 2010 rakentaa pienveneiden talvisäilytysaluetta, kertoi Jyväskylän kaupungin rakennuttajainsinööri Simo Suoja (henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2009). Tämä tulee vaikuttamaan koirien harjoitusmahdollisuuksiin, mahdollisesti jopa estämään ne kokonaan rakentamisen aikana.

Harakkasaari ei muutenkaan ole ihanteellinen paikka vesipelastuksen harjoitteluun. Rannan huonoja puolia ovat mataluus ja kivisyys. Rantapenkka on myös suhteellisen jyrkkä, eikä koiria voi lähettää veteen, kuin parista kohdasta. Harjoituksia häiritsee myös ajoittain vilkas vesi- ja maaliikenne. Paikka on autoilevan nuorison käytössä myös öiseen aikaan, mikä näkyy hampurilaisravintoloiden pakkausjätteen suuresta määrästä. Pensaikosta ja rantavedestä voi löytyä myös sinne hylättyjä jääkaappeja ja polkupyöriä. Rantaa käytetään myös tilapäiseen leirintään ja autojen pesuun. Hyviä puolia ovat rannan helppo saavutettavuus autolla ja mahdollisuus varusteiden purkamisen melkein vesirajaan. Myös pysäköintitilaa on riittävästi. Asutusta ei ole lähimaillakaan lukuun ottamatta muutamaa kesämökkiä Keljonlahden vastarannalla, jonne koirien haukku järven yli kyllä tyynellä ilmalla kantautuu.

KUVA 17 Vesipelastuskoira suorittamassa tehtäväänsä.

5.14 Koirien koulutuskentät

Koulutuskentillä koiraharrastusyhdistykset järjestävät harjoituksia, koulutusta ja erilaisia tapahtumia koiraharrastajille (kuva 18). Koulutuskentän on oltava kuiva, tasainen, pintamateriaaliltaan sopiva ja hyvin valaistu. Pysäköintitilaa pitää olla riittävästi. Kentän muu varustus vaihtelee siellä harrastettavien lajien mukaan. Varusteita säilytetään lukittavissa varastoissa ilkeivallan takia.

Jyväskylän kaksi virallista koirien koulutuskenttää sijaitsevat Aholaidassa ja Killerillä. Tällä hetkellä kumpikaan niistä ei täytä hyvälle koulutuskentälle asetettavia vaatimuksia. Jyväskylän kaupunki on luovuttanut ne tiettyjen koiraharrastusyhdistysten käyttöön. Vuokraa ei ole peritty, mutta yhdistykset huolehtivat itse kenttien kunnossapidosta ja puhtaanapidosta, kertoi tontti-insinööri Marjo Kolehmainen kaupungin Yhdyskuntateknikasta (henkilökohtainen tiedonanto 17.4.2009). Malli on kaupungin kannalta toimiva. Kenttää ylläpitävällä yhdistyksellä pitää kuitenkin olla mahdollisuus periä kohtuullista vuokraa muilta käyttäjiltä ylläpitokulujen kattamiseksi. Jotkut pienemmät yhdistykset järjestävät koulutuksia myös muilla kentillä ja suurilla pysäköintialueilla, kuten Killerin raviradan pysäköintialueella. Korpilahden Harrastushaukuilla on lupa harjoitusten pitämiseen Korpilahden satamassa.

KUVA 18 *Tottelevaisuuskoulutuksen alkeiskurssilla Aholaidassa.*

5.14.1 Aholaidan koulutuskenttä

Aholaidan kenttä sijaitsee vanhan Vaajakoskentien ja Vaajakosken moottoritien välissä, Keskisuomalaisen toimitalon itäpuolella. Paikka on hyvien liikenneyhteyksien varrella ja helposti saavutettavissa myös kävelen ja julkisilla kulkuneuvoilla. Kunnollisia pysäköintipaikkoja ei kentän lähellä kuitenkaan ole riittävästi. Kentän omistaa Jyväskylän kaupunki, jonka kanssa Keski-Suomen Kennelkerholla on sopimus alueen käytöstä koirien koulutukseen. Vuokraa ei ole peritty, mutta yhdistys huolehtii puhtaanapidosta ja lumen aurauksesta. Toiminnan jatkumisen edellytyksenä on, ettei siitä aiheudu haittaa lähiympäristölle tai muulle virkistyskäytölle. Kentän alueelle ei tällä hetkellä ole vireillä rakennussuunnitelmia tai kaavamuuksia (M. Kolehmainen, henkilökohtainen tiedonanto 17.4.2009). Kenttää käyttävät satunnaisesti myös jotkut pienemmät koiraharrastusyhdistyksset.

Aholaidan kentän avoimen alueen koko on noin 70 x 30 metriä. Kenttä on vähitellen kasvamassa reunoiltaan umpeen. Reunoilla kasvaa korkeaa ruohovartista kasvillisuutta, pensaita ja puiden taimia. Kentän pinnalle levitetty sora on monin paikoin kulunut pois ja maanpinta koostuu karkeasta murskeesta, suurista kivistä ja teräväreunaisista puunkappaleista. Pinta ei ole nykyisessä kunnossaan koirien kouluttamiseen ja koiraurheiluun sopivassa kunnossa. Kentän laidalla on varastokontti, mutta suurimpia esteitä joudutaan säilyttämään ulkona. Alue on aitaamaton ja ilkivaltaa on esiintynyt jonkin verran. Kentän itä- ja pohjoispuolella on hoitamaton viher-

aluetta, mikä omalta osaltaan mahdollistaisi kentän laajentamisen. Tilaa jäisi silti riittävästi myös suojaviheralueelle.

5.14.2 Killerin koulutuskenttä

Jyväskylän Agility Team on saanut kaupungilta Killerin hevosurheilukeskuksen parkkipaikan koilliskulmassa sijaitsevan kentän harjoitusalueeseen. Yhdistys ei ole maksanut vuokraa, eikä kaupunki ole osallistunut alueen kunnossapitoon. Sopimuksen mukaan koiraharrastajien on väistytävä, jos kenttää tarvitaan johonkin muuhun käyttöön (MM-ralli, suuret ravit, Killerirock yms), kertoi yhdistyksen puheenjohtaja Anu Kovanen (henkilökohtainen tiedonanto 28.5.2009).

Karkealla murskeella pinnoitettu kenttä on rakennettu pysäköinti- ja varastoalueeksi. Koiraurheiluun se on liian kova ja pinta liian karkea. Kentän reunoille on kipattu ylijäämämaata ja varastoitu mm. metallisia ajoradan kaiteita, autonrenkaista rakennettuja törmäyssuojia, betonielementtejä ja pienempiä rakennustarvikkeita. Varsinkin keväisin lumen alta paljastuu myös runsaasti irtoroskia sekä rakennusjätettä irrallaan ja säkitettynä. Kentän reunoille varastoidut tavarat ja alueelle kulkeutuneet roskat ovat turvallisuusriski koirille. Pysäköintitilaa on runsaasti.

Killerin alueelle on valmistunut uusi asemakaava, joka sai lainvoiman 1.6.2009 Korkeimman hallinto-oikeuden hylättyä kaikki sitä koskevat valitukset. Valituksien taustalla oli joidenkin Kortemäen asukkaiden vaatimus koiraurheilutoiminnan siirtämisestä muualle meluhaittojen vuoksi. Uudella kaavalla pyritään edistämään Killerin kehittämistä monipuoliseksi hevosurheilukeskukseksi, joka tarjoaa myös muita urheilu- ja kaupallisia palveluita. Nykyisen agilitykentän kohta on uudessa kaavassa urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialuetta (YU), joka mahdollistaa koiraharrastuksen jatkumisen. Myös hallin rakentaminen on mahdollista.

5.15 Lemmikkieläinten hautausmaa

Lemmikkieläinten hautausmaa sijaitsee Ronsuntaipaleentiellä. Hautapaikka on voimassa 15 vuotta, jonka jälkeen sen voi lunastaa uudelleen. Hautapaikan hinta vuonna 2009 on ollut 112,85 € (sis. alv). Lemmikkieläimen omatoiminen hautaaminen on Jyväskylässä kielletty.

5.16 Yhdistysten ja yritysten tarjoamat koirapalvelut

Jyväskylän seudulla toimii yli kaksikymmentä erilaista koiraharrastusyhdistystä tai valtakunnallisten yhdistysten alaosastoa. Yhdistyksiä on kolmenlaisia. Rotuyhdistysten toiminta keskittyy rodulle tai roturyhmälle tyypillisten ominaisuuksien ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Esimerkiksi Keski-Suomen palveluskoirayhdistyksessä harrastetaan tottelevaisuus- ja pelastuskoirakoulutusta sekä vetohiihtoa, saksanpaimenkoirayhdistyksessä tottelevaisuus-, jälki- ja suojelukoulutusta, newfoundlandinkoirayhdistyksessä vesipelatusta ja reenvetoa jne. Toisen ryhmän muodostavat tiettyyn

harrastukseen keskittyvät yhdistykset, kuten Jyväskylän Agility Team (agility) ja Jyväskylän tokokerho (tottelevaisuuskoulutus). Kolmanteen ryhmään kuuluvat paikkakuntaan kohtaiset yhdistykset, joita nykyisen Jyväskylän alueella edustaa Korpilahden Harrastushaukut. Yhdistysten järjestämät koulutukset pidetään pääsääntöisesti kaupungin osoittamilla koulutuskentillä tai laajoilla pysäköintipaikoilla, esimerkiksi Killerin hevosurheilukeskuksen parkkipaikalla.

Jyväskylässä toimii ainakin neljä erilaisia koirakoulutuksia tarjoavaa kaupallista yritystä. Tarjontaan kuuluu mm. pentu-, tottelevaisuus-, näyttely- ja ongelma-koirakursseja, agilityä, koiratanssia, jäljestys- ja etsintäkursseja sekä koirien hieronta- ja ensiapukursseja.

5.17 Koirapalvelut muissa kaupungeissa

Vertailuaineiston saamiseksi tutustuin koirapalveluihin myös muutamissa muissa kaupungeissa, jotka kokoluokaltaan vastaavat kutakuinkin Jyväskylää. Lahdessa ja Tampereella vierailin henkilökohtaisesti. Turusta sain tietoja heidän Internet-kotisivujensa kautta ja sähköpostitse. Vertailutiedot kaupunkien koirapalveluista on koottu taulukkoon 1. Koirien määrä kaupungeissa on laskettu asuntokuntien määrästä kappaleessa 6.1 eitettyllä tavalla. Vuoden 2006 viherpalveluohjelmassa oli myös vertailtu koirapuistojen määrää suurimmissa kaupungeissamme (kuva 19).

TAULUKKO 1 *Koirapuistojen kappalemäärä, kokonaispinta-ala, keskimääräinen pinta-ala, pinta-ala/koira ja pinta-ala/asuntokunta muutamassa Suomen kaupungissa v. 2009.*

	kpl	yht. m ²	keskim. m ²	m ² /koira	m ² /as.kunta
Jyväskylä	2	10 100	5050	0,61	0,16
Lahti	5	15 145	3029	1,10	0,29
Tampere	13	35 100	2697	1,21	0,32
Turku	16	23 800	1489	0,95	0,25

Kaikissa tutkimukseni kohteina olleissa kaupungeissa eniten koiriin liittyvää asukaspalautetta aiheuttavat niiden jätökset. Suurten kaupunkien ongelma on myös koirapuiston paikan löytäminen keskusta-alueelta. Nykyiset puistot sijaitsevat usein tilapäisesti rakentamattomilla tonteilla ja ovat asemakaavamuutosten armoilla. Helsingin kaupungin Yleisten töiden lautakunnan linjauksen mukaan asutuksesta koira-aitaukseen tulisi olla korkeintaan kolme kilometriä. Vierailin myös Heinolassa, vaikka se onkin kooltaan selvästi vertailukaupunkeja pienempi, koska se oli yksi Kennelliiton Koira kuntalaisena -projektin pilottikunnista.

Vertailu kaupunkien koirapuistojen ja -aitausten määrästä ja kattavuudesta v. 2005				
- kaupunkien koirien määrät perustuvat Kennelliitolta saatuun tietoon, jonka mukaan noin joka viidennellä asutokunnalla on koira				
Kaupunki	Asunto-kunnat	Koirien määrä	Koirapuistot ja -aitaukset yhteensä	Koirapuistot ja -aitaukset/ 10 000 koira
Helsinki	286 165	57 233	83	14,5
Vantaa	83 080	16 616	22	13,2
Espoo	97 835	19 567	11	5,6
Turku	91 710	18 342	17	9,3
Tampere	103 175	20 635	11	5,3
Lahti	47 815	9 563	4	4,2
Oulu	61 775	12 355	10	8,1
Kuopio	43 590	8 718	7	8,0
Jyväskylä	41 725	8 345	1	1,2

KUVA 19 Vuoden 2006 viherpalveluohjelmassa esitetty vertailu Suomen suurimpien kaupunkien koirapuistotilanteesta. (Serola 2006)

5.17.1 Koirapalvelut Turussa

Turussa on koirapuistoja 16 kappaletta. Puistojen yhteenlaskettu pinta-ala on vajaa 24 000 m². Keskikoko jää alle 1500 m², joka on pieni. Käyttämäni koiramäärän arviointitavan perusteella koirapuistoa on Turussa 0,95 m² yhtä koira kohti. Turun koirapalveluista on tehty opinnäytetyö Mikkelin ammatti-instituutissa vuonna 1998 (Torikka ja Hatakka 1998). Silloin koirapuistoja oli 15 ja niiden keskikoko vain 755 m². Vuonna 2009 Turun kiinteistöliikelaitoksen johtokunta päätti poistaa kolme huonokuntoisinta puistoa, peruskorjata neljä puistoa kahden vuoden aikana ja aloittaa kolmen uuden koirapuiston toteuttamisen välittömästi.

Torikan ja Hatakan mukaan Turun koirapuistot olivat vuonna 1998 pääsääntöisesti huonokuntoisia ja yleistä maisemakuvaa heikentäviä. Suurimpia epäkohtia olivat puistojen likaisuus, pieni koko sekä harva ja usein huonokuntoinen lauta-aita. Myös se, ettei aitausta ollut jaettu kahdeksi erilliseksi osastoksi, koettiin puutteeksi. Koirapuistojen käytön lisäämiseksi he ehdottivat ihmisten viihtyvyyden lisäämistä köynnös- ja pensasistutusten ja kalusteiden avulla. Turun kaupungin kiinteistöliikelaitoksessa työskentelevän Anna-Kaisa Kaukolan (ent. Anna-Kaisa Hatakka) mukaan 2000-luvulla rakennetuista ja peruskorjatuista koirapuistoista on tehty aikaisempaa suurempia ja tilan salliessa kaksiosaisia. Aita on nykyisin teräverkkoa tai teräselementtiä. Aukasyhteistyötä hyödynnetään koirapuistoja toteutettaessa ja joitain siivoustalkoita on järjestetty. (A-K. Kaukola henkilökohtainen tiedonanto 19.8.2009)

Koirapuistojen lisäksi Turussa on yksi koirille osoitettu uimaranta Ruissalossa ja oma vuoro koirahiihtoa varten. Koirayhdistykset ovat saaneet järjestää koulutuksia muutamilla syrjäisillä pelikentillä. Eniten koiriin liittyvää asukaspalautetta Turussa saadaan koirien irtipitamisestä ja ulosteista, vaikka useimmat koiranomistajat nykyään siivoavatkin koiriensa jätökset. Turun erikoisuutena ovat koiranjätöksille tarkoitettut kompostorit, joita on sijoitettu koirapuistoihin ja ulkoilureittien varrelle. (A-K. Kaukola, henkilökohtainen tiedonanto 19.8.2009)

5.17.2 Koirapalvelut Tampereella

Tampereelle valmistui ensimmäinen koirapuisto vuonna 1995. Nyt niitä on 13 kappaletta ja niiden yhteenlaskettu pinta-ala on 35 000 m². Koirapuistojen keskikoko on 2700 m² (kuva 20). Vanhimpia koirapuistoja on jo alettu peruskorjata, muutama nykyisistä poistuu kokonaan, mutta uusiakin on tarkoitus rakentaa. Tulevaisuuden tavoitteena on ylläpitää yhteensä 20 koirapuistoa, jotka sijoittuisivat asukasmäärältään suurimpiin kaupunginosiin tasaisesti eri puolille kaupunkia. Rakennuttajahortonomi Teemu Kylmäkosken mukaan uusien koirapuistojen sijoittamista kaupunkirakenteeseen vaikeuttaa ns. ”nimby-ilmiö” (not in my back yard). Aukkaat kylä kannattavat koirapuistoja periaatteessa, kunhan ne eivät tule heidän asuntonsa läheisyyteen. (T. Kylmäkoski, henkilökohtainen tiedonanto 13.10.2009)

KUVA 20 *Veturipuisto on Tampereen vanhimpia ja pienin koirapuisto.*

Vuonna 2008 Tampereella pidettiin koirapuistojen kunnostuskampanja, jota edelsi niiden inventointi. Kampanjassa keskityttiin puistojen varustetason: valaisimien, jäteastioiden, pussiautomaattien, penkkien, ilmoitus- taulujen jne. parantamiseen. Samana vuonna peruskorjattiin myös kaupungin vanhimpiin kuuluva Hakametsän koirapuisto Kissanmaalla. Tampereella käytetään kakkapussiaautomaatteja. Koirapuistojen lisäksi niitä on noin 40 kappaletta vilkkaimpien ulkoilureittien varrella. Kylmäkosken mielestä ne ovat melko kalliita ja työllistäviä, eikä niitä ole tarkoitus enää lisätä. Myös erillisistä koirankakkaroskiksista pyritään eroon, koska niiden sisältö joudutaan maatumattomien muovipussien takia joka tapauksessa käsittelemään sekajätteenä. Koiriin ja koirapalveluihin liittyvää asukaspa- lautetta tulee eniten koirien ulosteista. Koirapuistojen käyttäjiltä saadaan kiitettävän nopeasti palautetta puistojen kunnossapitoon liittyvissä asiois- sa. (T. Kylmäkoski, henkilökohtainen tiedonanto 13.10.2009)

Hervannan kaupunginosassa sijaitsee parin sadan metrin pituinen koira- polku. Polku on tavallinen hakepintainen metsäpolku, jonka alkupisteissä sijaitsevat pienet koirapolun ”liikennemerkki”. Polun varrella ei ole mitään erityisiä koirille tarkoitettuja varusteita, ei edes tavallista roska-astiaa. Ny- kyisen järjestyslain puitteissa koira saa ulkoiluttaa kytkettynä kaikilla ke- vyen liikenteen väylillä, poluilla ja kuntoradoilla, joten koirapolun merki- tys on vähäinen. Koirille osoitettu uimaranta on Santalahden koirapuiston yhteydessä. Uimapaikkoja ei ole tarkoitus lisätä, koska koiria voi uittaa kaikkialla muuallakin yleisiä uimarantoja lukuun ottamatta. Koirien kou- lutuskentät sijaitsevat pääasiassa kaupungilta vuokratuilla alueilla. Toi- mintaa järjestävät yhdistykset vastaavat kenttien varustelusta ja kunnossa- pidosta. (T. Kylmäkoski, henkilökohtainen tiedonanto 13.10.2009)

5.17.3 Koirapalvelut Lahdessa

Lahden ensimmäinen koirapuisto valmistui 1999. Tällä hetkellä koirapuis- toja on viisi kappaletta, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 15 000 m². Keskimääräinen pinta-ala on 3000 m². Tavoitteena on kuitenkin saada oma koirapuisto jokaiseen suurempaan kaupunginosaan, mikä tarkoittaisi 10–15 puistoa, kertoi Lahden Seudun Kuntatekniikka Oy:n vihertyönjoh- taja Auvo Rahkola (henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2009). Tavoitetta hankaloittaa nykyistenkin koirapuistojen sijainti sellaisilla paikoilla, jotka odottavat asemakaavoitusta tai ovat kaavassa osoitettu muuhun rakentami- seen. Koirapuiston rakentaminen voi myös kaatua lähialueen asukkaiden vastustukseen. Koirapuistojen suunnittelussa on aina lähtökohtaisesti kaksi erillistä osastoa ja riittävän suuri pysäköintialue.

Lahden koirapuistot on varustettu kakkapussiaautomaateilla ja jätteiden sy- väkeräysastioilla (kuvat 21 ja 22). Auvo Rahkolan kokemusten perusteella paras paikka syväkeräysastialle on portin vieressä aidan ulkopuolella. Pie- nistä roska-astioista aitausten sisäpuolella pyritään Lahdessa kokonaan eroon. Erikseen koirien jätöksille merkittyjä roska-astioita on myös jonkin verran katu- ja viheralueilla. Niitä ei ole kuitenkaan tarkoitus enää lisätä, vaan päinvastoin vähitellen luopua niistä kokonaan. Syy on sama kuin Tampereellakin: astioiden sisältö joudutaan joka tapauksessa käsittele-

mään sekajätteenä. Myös pussiautomaatteja tullaan jatkossa kustannus-
systä vähentämään. (A. Rahkola, henkilökohtainen tiedonanto
15.10.2009)

KUVA 21 Syväkeräysastia.

KUVA 22 Pussiautomaatti

Lahden erikoisuus ovat erikseen osoitetut 23 koirien ulkoiluttamisaluetta. Nämä ovat kaupungin omistuksessa olevia yleisiä alueita, joille koirien ulkoiluttamista on pyritty ohjaamaan. Ennen nykyisen järjestyslain voimaantuloa tällaisilla alueilla saattoi hyvinkin olla tarvetta, mutta nykyisin ne ovat käytännössä menettäneet merkityksensä ja pusikoituneet käytön puutteessa. Koirille osoitettua uimapaikkoja on Lahdessa viisi. Niitä ei ole aidattu, mutta ne on merkitty maastoon ja varustettu pussiautomaateilla ja roska-astioilla. Yllättävää kyllä, Lahden kaltaisessa talviurheilukaupungissa ei ole tähän päivään mennessä ollut yhtään latua, jolla pääsisi hiihtämään koiran kanssa. Vasta talveksi 2009–10 on ensimmäisen kerran tarkoitus ajaa moottorikelkalla ura nimenomaan koirahiihtäjiä varten. Lahden asukaskyselyissä koiriin liittyvää palautetta tulee keväällä eniten koirien jätöksistä ja talvella koirien ulkoiluttamisesta laduilla. (A. Rahkola, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2009)

Lahden kaupunki ja Suomen Kennelliiton alueellisena toimijana Lahden seudulla toimiva Salpausselän kennelpiiri tekevät esimerkillistä yhteistyötä koirapuistojen hoidossa. Työnjako on kirjattu kaupungin ja Salpausselän Kennelpiirin väliseen sopimukseen, joka tarkistetaan vuosittain (liite 2). Kennelpiiri jakaa eri koirapuistojen hoitovastuun edelleen jäsenyhdistyksilleen vuotuisten hakemusten perusteella. Työstä ei makseta palkkiota, mutta Kennelpiiri saa kaupungilta toiminta-avustusta, jota se jakaa edelleen puistoja hoitaville yhdistyksille. Joka kevät Kennelpiiriin, Lahden

kaupungin vihertoimen (tilaaja) ja Lahden Seudun Kuntatekniikka Oy:n (kunnossapitopalveluiden tuottaja) edustajat pitävät yhteisen katselmuksen koirapuistoissa. (A. Rahkola, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2009)

5.17.4 Koirapalvelut Heinolassa

Heinolassa on kolme koirapuistoa, vaikka asukkaita kaupungissa on vain 20 000. Uusinta puistoa rakennettaessa asukkaat pystyttivät itse aitauksen kaupungin hankkimista tarvikkeista. Tällä tavalla voitiin vähentää kaupungille aiheutuvia kustannuksia ja sitouttaa alueen asukkaat omaan koirapuistoonsa. Kunnossapidosta huolehtii kaupunki. Hyvien kokemusten rohkaisemana tullaan samaa toimintatapaa käyttämään myös seuraavaa koirapuistoa rakennettaessa, kertoi kaupunginpuutarhuri Pekka Javanainen (henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2009).

KUVA 23 *Dogo Patu odottaa kaveria Tähtiniemen koirapuistossa Heinolassa.*

Lahden tapaan myös Heinolassa on erityisiä koirien ulkoiluttamiseen osoitettuja alueita. Ero Lahteen on siinä, että koira-alueet ovat osa säännöllisen hoidon piirissä olevaa viheralueverkostoa. Luonteeltaan alueet ovat ns. ”pitkän heinän alueita” ja puistometsiä, joissa ihmisenkin on helppo kulkea polkuverkoston tai riittävän harvan kasvillisuuden ja sopivan maapohjan ansiosta. Metsäisillä alueilla hoidoksi riittää raivaus kerran vuodessa. Niittymäisiä alueita niitetään pari kertaa kesässä. Koska koirien ulkoiluttamisalueilla ei ole säännöllisesti leikattavia nurmikoita, ei koirien jätöksiäkään tarvitse kerätä. Alueet on merkitty maastoon ja kaupungin julkaisemaan ”Koira Heinolassa” -oppaaseen. Osa alueista on hyvin suosittuja

sekä koirien kanssa, että ilman koiria liikkuvien ulkoilijoiden keskuudessa. (P. Javanainen, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2009)

Koirametsä on Heinolan kaupungin omistama, noin 150 ha laajuinen metsäalue, jossa koiria voi pitää irti metsästyslain puitteissa. Koirametsä sijaitsee muutaman kilometrin päässä kaupungin keskustasta.

Yksi Kennelliiton Koira kuntalaisena -projektin pilottikohteista oli Heinolan Tähtiniemen asuntomessualueen koiraystävällinen suunnittelu vuonna 2004. Alueen suunnittelussa lähdettiin siitä, että koirat kuuluvat luontevana osana alueen asukasyhteisöön. Koirien omat alueet: koirapolku, uimaranta ja koirapuisto merkittiin kaavaan jo suunnitteluvaiheessa (kuva 23). Myös pihoilta osoitettiin paikka koiratarhalle. (P. Javanainen, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2009)

6. KOIRAPALVELUIDEN TARVE JYVÄSKYLÄSSÄ

Koirapalveluiden tarvetta kartoitin keräämällä tietoa sekä yksityisiltä koiranomistajilta että koiraharrastusyhdistyksiltä. Yksityishenkilöiden mielenkiintoja selvitin tutustumalla Jyväskylän kaupungin asukastyytyväisyystutkimuksiin. Haastattelin myös koirapuistoissa, koirien uimapaikalla ja koiratopilla tapaamiani henkilöitä (liite 3). Koirahiihtovuoroilla ja yhteiskäyttöreiteillä haastattelin sekä koirien kanssa että ilman koiria liikkuvia. Koirapuistoissa vieraillessani laskin aina myös käyttäjämäärän. Koiraharrastusjärjestöille lähetin kyselyn palveluiden tarpeesta ja nykyisten palveluiden toimivuudesta sähköpostilla (liite 4). Ensiksi oli kuitenkin selvitettävä, montako koira Jyväskylässä asuu.

6.1 Paljonko Jyväskylässä on koiria?

Paljonko Jyväskylässä asuu koiria? Kysymykseen ei ole helppo vastata, koska koirista ei pidetä tilastoa kunnissa, joissa ei peritä koiraveroa. Suomen Kennelliiton mukaan Suomessa on noin 600 000 koira. Paikkakuntakohtaisia tilastoja ei ole saatavissa, kertoi Kennelliiton tiedottaja Elina Kelola (henkilökohtainen tiedonanto 16.4.2009). Kennelliitto on arvioinut, että joka viidennessä perheessä on yksi tai useampi koira. (Kennelliitto)

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2008 lopussa Jyväskylässä – mukaan luettuna entinen Jyväskylän maalaiskunta ja Korpilahti – oli 61 973 asutokuntaa (M. Tuosa, henkilökohtainen tiedonanto 29.5.2009). Tämän mukaan Jyväskylässä asuisi koiria noin 12 400 perheessä. Asutokunnaksi tilastoituvat kuitenkin vain ne taloudet, joissa asuu vähintään yksi kunnassa kirjoilla oleva henkilö. Näin ollen luvusta puuttuvat esimerkiksi sellaiset opiskelijataloudet, joissa ei ole Jyväskylässä kirjoilla olevia henkilöitä. Todellinen ”koiraperheiden” määrä lienee siis jonkin verran suurempi, kuin suoraan asutokuntien lukumäärästä laskettu arvio. Koiraperheiden lukumäärän lisäksi täytyy tietää myös, montako koira yhdessä koiraperheessä keskimäärin asuu. Tämän selvittämiseksi laskin Palokassa satunnaisesti tapaamieni koiranulkoiluttajien ja tuntemieni koiranomistajien

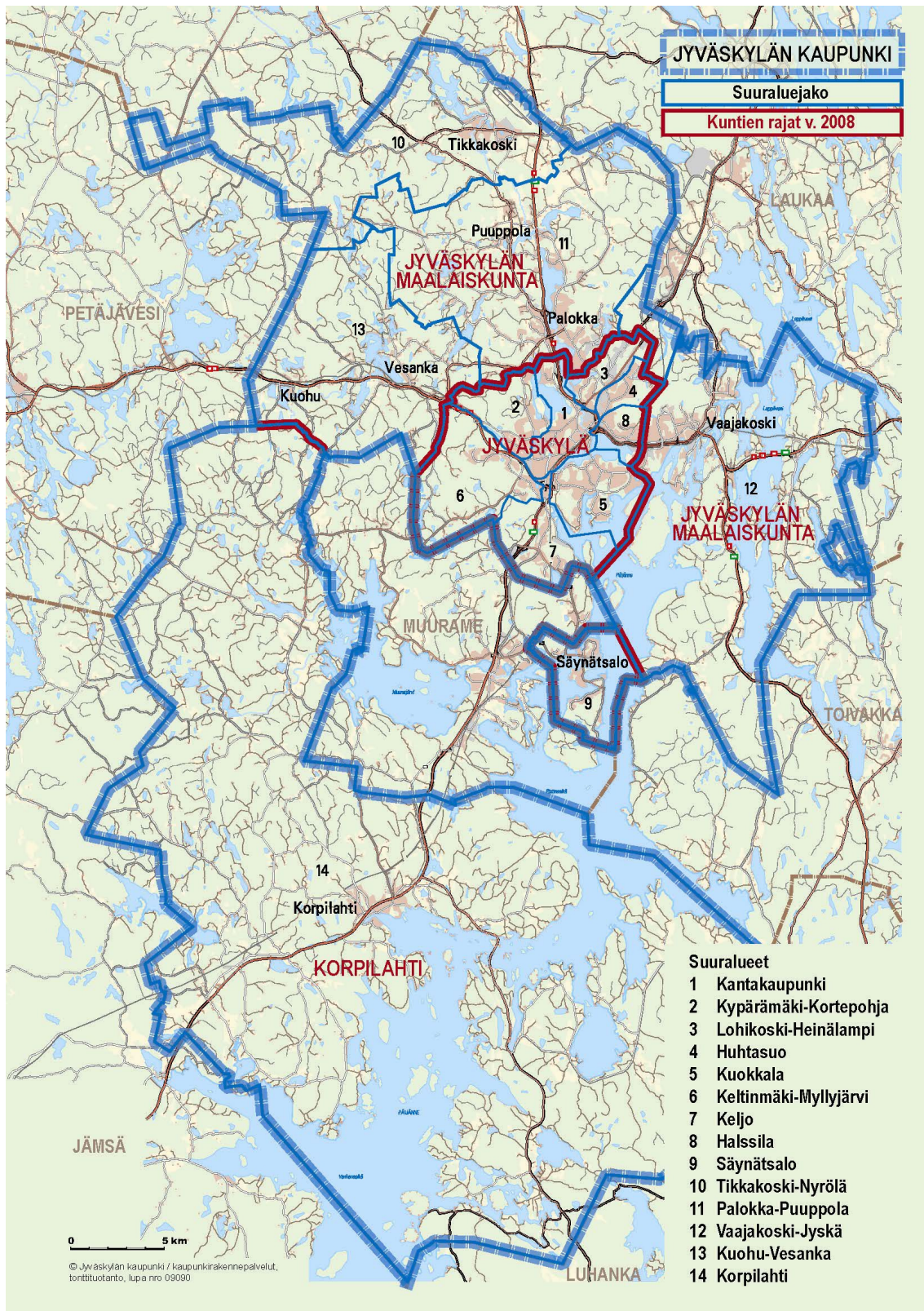
koirat. Mukana tutkimuksessa oli tasapuolisesti niin omakoti-, rivi- kuin kerrostaloissakin asuvia koiria. Laskujeni mukaan sadassa koiraperheessä asuu keskimäärin 133 koira. Edellä mainittujen lukujen perusteella Jyväskylässä asui vuoden 2008 lopussa 16 270 koira.

Koiramäärän kasvua vuoteen 2020 mennessä arvioidessani käytin lähtökohtana Jyväskylän kaupungin suunnittelija Matti Tuosalta saamaani Tilastokeskuksen ja Jyväskylän kaupungin ennustetta asukasmäärän kehityksestä (henkilökohtainen tiedonanto 29.5.2009). Otin myös huomioon Kennelliiton tilastot, joiden mukaan koirien rekisteröintimäärät ovat viimeisen 30 vuoden aikana kasvaneet nopeammin kuin Suomen asukasluvu (E. Kelola, henkilökohtainen tiedonanto 27.7.2009). Viimeisen kymmenen vuoden aikana rekisteröinnit ovat kasvaneet keskimäärin 7 % väestöä nopeammin. Näillä perusteilla koirien määrä Jyväskylässä vuonna 2020 olisi 20 680 kappaletta (taulukko 1).

TAULUKKO 2 Koirien määrä kaupunginosittain vuosina 2008 ja 2020.

suuralue	2008	arvio 2020
Kantakaupunki	3900	4790
Kuokkala	2130	2540
Vaajakoski - Jyskä	1550	1970
Palokka - Puuppola	1520	2100
Kypärämäki - Kortepohja	1430	1780
Huhtasuo	1220	1570
Keltinmäki - Myllyjärvi	930	1100
Halssila	670	900
Tikkakoski - Nyrölä	590	740
Lohikoski - Seppälänkangas	590	750
Korpilahti	590	740
Keljo	550	850
Säynätsalo	400	570
Kuohu - Vesanka	200	280
koko kaupunki	16270	20680

Jyväskylän kaupunki on jaettu 14 suuralueeseen (kuva 24). Asukasmäärältään suurimmat ovat Kantakaupunki ja Kuokkala, joihin myös nykyiset koirapuistot sijoittuvat. Seuraavaksi eniten asukkaita on entisen maalaiskunnan taajamissa Vaajakoski – Jyskä ja Palokka – Puuppola. Myös Kypärämäki – Kortepohjan ja Huhtasuon alueilla on asuntokuntien määrän perusteella yli 1000 koira. Kaikilla suuralueilla on käytetty samaa kerrointa koiramäärän arvioimisessa. Toisin sanoen kaupunginosien välisten erojen rakentamistiheydessä, asumistyyppissä (omakotitalo vs. kerrostalo), asukkaiden ikärakenteessa tai asemassa työmarkkinoilla vaikutusta koiramäärään ei ole lähdetty spekuloidaan. Voisi kuitenkin olettaa, että kanta-kaupungissa koiramäärä suhteessa asukasmäärään on jonkin verran pienempi kuin esikaupunki- tai maaseutualueilla. Toisaalta tiheästi rakennetuilla alueilla koirapuistojen tarve on suurempi kuin väljemmin rakennetuilla.

KUVA 24 Jyväskylän suuralueet ja kuntajako ennen 1.1.2009. Opaskartta © Jyväskylän kaupunki/tonttituotanto, lupa nro 09090.

Arvio asukasluvun kehityksestä vuoteen 2020 mennessä ei juuri tuo muutoksia suuralueiden välisiin koirasuhteisiin. Ainoastaan Palokka – Puuppolan ennustetaan kasvavan Vaajakoski – Jyskän ohi. Tuhannen koiran alueeksi nousisi ennusteen mukaan vuoteen 2020 mennessä myös Keltinmäki

– Myllyjärvi. Eniten koiramäärää kasvaisi Keljon suuralueella, mutta jäisi silti vielä selvästi alle 1000 koiran. (taulukko 2)

6.2 Asukastyytyväisyystutkimukset

Jyväskylän kaupungin Yhdyskuntatekniikka (aikaisemmin yhdyskunta-toimi / katu- ja puisto-osasto) on vuodesta 1999 alkaen kerännyt kaupunkilaisten mielipiteitä ja kokemuksia katu-, puisto-, veneily- ja jätehuolto-palveluista sekä asukasyhteistyöstä. Kyselyjä on tehty vuosittain kahdessa eri kaupunginosassa ja ne on uusittu 4-5 vuoden välein. Menetelmänä on nykyisin puhelinhaastattelu. Vuosien 2005–2009 raportit löytyvät kaupungin nettisivuilta <http://www3.jkl.fi/yhdyskuntatoimi/kapu/foorumit/>. Työssäni olen tutkinut kyselyjen tuloksia koirapalveluiden järjestämisen näkökulmasta.

Koira-aiheisista vastauksista nousi kolme ylitse muiden: koirien jätökset, jätöksille tarkoitetut roska-astiat ja koirapuistot (tässä järjestyksessä). Lisäksi vastauksissa tuotiin esille ”kakkapussiaautomaatit”, koirien irti pitäminen, koirien uimapaikat ja koirien ulkoilumahdollisuudet yleensä. Keskusta-alueen (kantakaupunki, Mäki-Matti, Nisula, Viitaniemi, Tourula, Lutakko) joissain vastauksissa ehdotettiin jopa koirille porttikieltoa joihinkin puistoihin.

Koirien jätöksistä kiusaantuneita vastaajia oli selvästi eniten keskusta-alueella ja muissa asukastiheydeltään suurissa kaupunginosissa, kuten Lutakossa ja Kuokkalassa. Kaikkialta muualtakin saatiin ainakin muutama kommentti tästä aiheesta. Samoin jakaantuivat koirien jätöksille tarkoitettuista astioista annetut kommentit. Erityisesti niitä kaivattiin lisää Kuokkalassa, mutta myös kaikkia muualla toivottiin lisää ”koirankakkaroskiksia” tai ylipäätään roska-astioita ulkoilureittien varsille. Monessa vastauksessa tuotiin esille koirien jätösten ja jäteastioiden määrän välinen yhteys. Vastaajat uskoivat riittävän läheltä löytyvän roska-astian parantavan jätöksien keräämistä. Eräässä vastauksessa ehdotettiin, että kaikille kiinteistöille jaettaisiin jäteastiaan kiinnitettävä tarra, jossa annetaan lupa pudottaa kakkapussi säiliöön. Jonkin verran kakkapussiaautomaatteja toivottiin myös vilkkaimmille ulkoilutuspaikoille.

Koirapuistoja toivoivat lisää sekä koiraihmiset, että koiriin kielteisesti suhtautuvat vastaajat. Koiriin kielteisesti suhtautuvat toivoivat koirapuistojen vähentävän jätöksien määrää niiden ulkopuolella. Erityisesti koirapuistoja kaivattiin Keltinmäellä (35 % vastaajista), Halssilassa – Huhtasuolla (34 %), Keljonkankaalla (32 %) ja Kypärämäen – Kortepohjan alueella (31 %). Näissä kaupunginosissa toive kaupungin suuremmasta panostuksesta koirapuistoihin oli myös selvästi kasvanut edellisestä tutkimuskerrasta. Lohikoskella kiinnitettiin huomiota koirille sallittujen uimapaikkojen merkittämiseen. (Jyväskylän katu- ja puistofoorumien raportit 2005 – 2009)

6.3 Koiramäärät koirapuistoissa

Koirapuistoissa tekemiini haastattelujen yhteydessä laskin aina myös koiramäärän. Laskenta tehtiin 12 kertaa arkipäivisin kello 12–21 välisenä aikana. Aatoksenkadulla kävi keskimäärin 18 koiraa ja Pohjanlammella 11 koiraa tunnissa. Vilkkainta oli keskipäivällä ja myöhään illalla. Näin pienestä otoksesta ei kuitenkaan voida vetää varmoja johtopäätöksiä. Käyttäjämäärä vaihteli paljon myös säätilan mukaan. Silmiinpistävää kuitenkin oli, että Aatoksenkadulla oli aina isojen koirien puolella selvästi enemmän koiria. Ero oli keskimäärin lähes nelinkertainen. Jotkut isojen puolen koirista olisivat kokonsa puolesta sopineet paremmin pienten puolelle, mutta ne olivat tulleet isojen puolelle siksi, että siellä oli enemmän koiria. Pohjanlammella isojen ja pienten puolella koiria oli kutakuinkin yhtä paljon; pienten puolella jopa hiukan enemmän.

6.4 Käyttäjäkyselyt

Haastattelin koirapalveluiden käyttäjiä koirapuistoissa, koirien uimapaikalla, yhteiskäyttöreiteillä ja koirahiihtovuoroilla kevään ja kesän 2009 aikana. Yhteiskäyttöreiteillä ja koirahiihtovuoroilla haastattelin myös ilman koiraa liikkuvia henkilöitä. Kyselyn avulla halusin kartoittaa aktiivisesti koirapalveluita käyttävien ihmisten mielipiteitä siitä, kuinka nykyiset palvelut toimivat, paljonko niitä käytetään ja kuinka niitä voisi parantaa. Lisäksi halusin vinkkejä palveluiden kehittämiseksi. Kysymykset on esitetty liitteessä 3.

6.4.1 Koirapuistot

Aatoksenkadun koirapuistossa haastattelin 23 ja Pohjanlammen koirapuistossa 24 koiranomistajaa huhti-kesäkuussa 2009. Vastaajista yli 80 % ilmoitti vierailevansa koirapuistoissa useammin kuin kerran viikossa. Yleisin käyttötiheys oli muutama kerta viikossa. Päivittäin koirapuistoja ilmoitti käyttävänsä lähes 40 % vastaajista. (taulukko 2) Jotkut vastaajista olivat sitä mieltä, että kävisivät useammin, jos koirapuisto sijaitsisi lähempänä kotia.

TAULUKKO 3 *Koirapuistojen käyttötiheys Jyväskylässä 2009.*

monta kertaa päivässä	12,5 %
kerran päivässä	25,0 %
muutaman kerran viikossa	45,0 %
kerran viikossa	12,5 %
harvemmin	5,0 %

Aatoksenkadun koirapuiston käyttäjien keskimääräinen matka kotoa puistoon oli 10 km. Osa haastatelluista oli tullut puistoon varta vasten tai muiden asioidensa ohessa jopa Äänekoskelta, Toivakasta ja Laukaasta. Jyväskylässä asuvien käyttäjien keskimääräinen etäisyys puistoon oli viisi kilometriä. Useimmat käyttäjistä myös tulivat viiden kilometrin päästä. Tä-

män perusteella Aatoksenkadun koirapuistoa käyttävät enemmän keskustan ulkopuolella, kuin keskustassa asuvat koiranomistajat. Pohjanlammen koirapuiston käyttäjien matka puistoon oli keskimäärin kolme kilometriä ja suurin osa tuli alle yhden kilometrin etäisyydeltä eli Kuokkalasta.

Kysyessäni kuinka paljon kauempaa käyttäjät koirapuistoon vielä tulisivat, ilmoittivat Jyväskylässä asuvat Aatoksenkadun käyttäjät maksimietäisyydeksi keskimäärin 12 kilometriä. Vastausten vaihteluväli oli 3-30 km. Suurimmalle osalle pisin matka olisi 10 km. Pohjanlammella puistoon tul-taisiin keskimäärin vielä seitsemän kilometrin päästä. Vaihteluväli oli 1-20 km ja yleisimmät vastaukset 5 ja 10 km.

Vastaajista kaksi kolmasosaa oli sitä mieltä, että Jyväskylässä pitäisi olla nykyistä enemmän koirapuistoja. Suurin osa piti sopivana määränä neljäs-tä viiteen puistoa. Uudet koirapuistot sijoitettaisiin ensisijaisesti Vaaja-koskelle (6 vastausta) ja Keltinmäelle (5). Hajaääniä saivat Jyskä (3), Kel-jo (3). Palokka (2), Tikkakoski (2), Lohikoski, Seppälä, Kangaslampi, Kil-leri, Kypärämäki ja Lutakko. Koirapuistojen toivottiin myös olevan maas-toltaan ja kasvillisuudeltaan erityyppisiä. Erityisesti toivottiin metsäistä koirapuistoa tai ”koirametsää”.

Aatoksenkadun koirapuiston kunnossapidossa kiinnitettiin huomiota kas-villisuuden kulumiseen isojen koirien puolella ja niittämättömyyteen pien-ten koirien puolella. Isojen puolella toivottiin paljaan hiekkakentän nur-mettamista, mikä vähentäisi pölyä ja lisäisi paikan viihtyisyyttä ja puisto-maisuutta. Toisaalta jotkut pitivät hiekkaa ihanteellisena alustana koirille. Lähes kaikki vastaajat olivat kuitenkin sitä mieltä, että Aatoksenkadulla pohja on parempi kuin Pohjanlammella, jossa kuorikate on lähes aina mär-kä. Jotkut kertoivat tulevansa Aatoksenkadulle, vaikka Pohjanlammelle olisi lyhyempi matka. Pienten puolella toivottiin ruohovartisen kasvilli-suuden niittämistä pari kertaa kesässä, mikä vähentäisi punkkeja ja pujan kukintaa sekä helpottaisi koirankakkojen keräämistä. Kiitosta puisto sai vaihtelevasta maastostaan ja avoimista tiloistaan, jotka mahdollistavat koi-rien vapaan juoksentelun. Eräs vanhempi vastaaja ei voinut käyttää Aatok-senkadun pienten aitausta talvisin jyrkän ja liukkaan kulkuväylän takia.

Pohjanlammen koirapuisto sai vastaajilta kiitosta suuresta koostaan ja luonnonmukaisuudesta. Moitteita tuli pohjan märkydestä, kuorikattees-ta pohjamateriaalina sekä puuston tiheydestä. Haastatelluista 10 % piti puiston pohjaa hyvänä ja 90 % huonona. Suurin ongelma oli nimenomaan sen märkyys. Kuorikatteesta taas ei pidetty, koska se on märkänä kurainen ja tahraa koiria. Joillakin koirilla on myös tapana syödä kuorenkappaleita. Jotkut taas pitivät Pohjanlampea Aatoksenkatua parempana nimenomaan pölyämättömän pohjan takia. Isojen puolella pidettiin yleisesti puustoa lii-an tiheänä. Pimeässä koirat voivat juoksennellessaan törmätä puuhun. Kerrottiinpa yhden koiran jopa kuolleen puuhun törmäyksen seurauksena. Varsinkin lähellä porttia, missä uuden koiran tulo yleensä aiheuttaa sä-pinää, pitäisi avointa tilaa olla enemmän.

Pohjanlammen koirapuisto oli valmistunut vasta puolisen vuotta ennen käyttäjäkyselyä. Osa vastauksissa mainituista epäkohdista olikin rakennusaikaisia virheitä, jotka korjattiin nopeasti. Tällaisia olivat muun muassa aidan ja porttien alareunan jääminen joissain kohdissa liian korkealle maanpinnasta, porttien jäykkyys ja salpamekanismin puuttuminen. Pohjanlammen puistoon ei ole Aatoksenkadun tapaan asennettu roska-astioita aitausten sisäpuolelle, eikä kakkapussiaautomaatteja, mitä suurin osa vastaajista piti huonona ratkaisuna. Niiden puuttumisen uskottiin myös olevan syy siihen, miksi Pohjanlammella heidän mukaansa jätetään enemmän jätöksiä keräämättä. Puistoon toivottiinkin riittävän suurta kylttiä, jossa muistutetaan kakkojen keräämisen tärkeydestä. Yhdeksi syyksi keräämättömyyteen arveltiin puiston pimeyttä. Vaikka etuosassa kyllä riittää valoa, on varsinkin isojen puolen takaosa heikosti valaistu. Valaistuksen lisääminen laajentaisi käytettävää aluetta, vähentäisi etuosan kulumista ja helpotaisi jätösten keräämistä.

Pohjanlammen puiston katokset keräsivät kiitosta käyttäjiltä. Niihin toivottiin kuitenkin tuulensuojaksi seiniä, vaikkapa edes alaosaan. Penkkejä on riittävästi. Tosin kaukana portista sijaitsevia penkkejä ei juuri koskaan käytetä. Penkit on myös asennettu liian lähelle aita. Jotkut koirat osaavat selkänöjältä ponnistaen hypätä aidan yli. Pysäköintipaikka on joskus koettu ahtaaksi.

Aatoksenkadun koirapuiston varusteista saatu käyttäjäpalautte keskittyi kolmeen kohtaan: liian matala aita, vesipisteen puuttuminen ja hajoamistilassa olevat katokset. 120 cm korkeaa aita pidettiin isoille koirille aivan liian matalana. Katokset ovat suosittuja istuskelupaikkoja ja niitä toivottiin molemmille puolille lisää. Nykyisiä katoksia pidettiin myös vaarallisen huonokuntoisina. Vesipistettä joko aitauksen sisä- tai ulkopuolelle toivoi joka toinen isojen koirien puolella haastatelluista. Myös tuhkakuppia, vaikkapa katokseen kiinnitettynä, toivottiin. Maanpinta aitauksen ulkopuolella onkin tupakantumppien kuorruttama. Aitauksen sisäpuolella oleva pieni roska-astiaa voisi vastaajien mielestä tyhjentää nykyistä useammin. Varsinkin viikonloppuisin se on usein täpötäynnä.

Koirapuistojen sääntöjä vastaajat pitivät oikeina ja riittävinä. Jotkut pienten puolella toivoivat kuitenkin tarkempaa ohjeistusta siitä, minkä kokoisia koiria sinne saa tuoda. Toisaalta jotkut olivat sitä mieltä, että säännöissä pitäisi sallia isokokoisten pentukoirien ja arempien aikuisten tuominen pienten puolelle. Ehdotettiinpa koirapuistoon myös kolmatta, aremmille isokokoisille koirille tarkoitettua aitausta. Käytössä oleva suuri ja selkeä sääntötaulu sai kehuja.

Puolet vastaajista ei löytänyt moitittavaa muiden koirien tai toisten koiranomistajien käytöksestä. Toista puolta oli ainakin joskus häirinnyt jätösten keräämättä jättäminen, aggressiivisen ja alistavan käyttäytymisen salliminen, isojen koirien tuonti pienten puolelle tai koirien aggressiivisuutta lisäävä keppien heittäminen. Myös tarttuvaa tautia sairastavien (kennelyskä) ja kiimaisten koirien tuominen puistoon ärsytti joitain vastaajia.

Kokonaisuutena koirapuistojen käyttäjät vaikuttivat erittäin tyytyväisiltä. Suurimmalle osalle tuntui riittävän jo pelkkä koirapuiston olemassaolo, eikä pienistä epäkohdista kannettu murhetta. Kunnossapitoa pidettiin yleisesti ottaen hyvänä ja korjausten nopeaa suorittamista keuhuttiin erityisesti. Osa vastaajista oli myös halukkaita osallistumaan kunnostustalkoisiin tai vaikkapa koirapuiston kevätsiivoukseen.

6.4.2 Koirien uimapaikka

Varsinaisella koirien uimapaikalla Tourujoen suulla koiran uittajia tapaa harvoin. Niinpä esitin koirien uimapaikkaa koskevia kysymyksiä sen ohii kulkevalla kevyen liikenteen väylällä tapaamilleni koirantaluttajille sekä koirapuistojen käyttäjille.

Vastaajista 70 % piti koirien uimapaikkaa tai -paikkoja tarpeellisena. Yhden vastaajan mielestä aidattuja uimapaikkoja pitäisi olla muutamia eri puolilla kaupunkia. Kuitenkin kahdestatoista vain kaksi oli itse uittanut koiraansa virallisella uimapaikalla. Tieto uimapaikasta oli kuitenkin levinnyt hyvin, koska vastaajista vain kaksi ei tiennyt siitä lainkaan. Muita koirien uittamispaikkoja ei tämän kyselyn yhteydessä tullut esille, mutta koiria tiedetään yleisesti uittettavan ainakin Harakkasaaren rannassa Keljonlahdella.

Vastaajien mielestä hyvällä koiran uimapaikalla pitää olla kova pohja, eikä se saa olla mutainen. Paikan pitää olla sellainen, että ihminenkin voi halutessaan helposti mennä veteen. Tämä on tärkeää varsinkin nuoria koiria veteen totutettaessa. Aitojen pitäisi ulottua veteen saakka, jotta koira ei pääse uidesaan karkaamaan. Eräs vastaajista oli itse todistanut tilannetta, jossa Tourujoen uimapaikalla uiva koira olikin lähtenyt uimaan suoraan kohti kevyen liikenteen väylällä kulkevaa lajitoveriaan.

Nykyiseen uimapaikkaan vastaajat eivät olleet erityisen tyytyväisiä. Uimapaikan pohja on heidän mielestään mutainen, eikä koiran peseminen erikseen uinnin jälkeen tunnu mielekkäältä. Kahdesta uimapaikalla koiraansa uittaneesta vastaajasta toinen ei uskonut käyvänsä siellä enää toistamiseen. Toinenkin oli uittanut koiraansa vain kerran, mutta käyttänyt aidattua aluetta muuten koiran irtipitämiseen useitakin kertoja.

6.4.3 Yhteiskäyttöreitit

Hiihtäjien ja kävelijöiden yhteiskäyttöreiteillä haastateltiin koiranulkoiluttajia ja hiihtäjiä maaliskuun kolmannella viikolla 2009. Yhteensä haastateltiin kahdeksaa koirantaluttajaa ja 21 hiihtäjää. Enemmistö haastatelluista koirantaluttajista käytti reittejä päivittäin. Taluttajat pitivät reittien käytömahdollisuutta erittäin tärkeänä itselleen ja toivoivat vastaavia reittejä myös muualle kaupunkiin. Heidän mielestään kävellen ja juosten ulkoilevat jäävät talvella hiihtäjiä huonompaan asemaan. Yhteiskäyttöä olisikin lisättävä hiljaisemmilla valaistuilla kuntoladuilla ja ulkoilijoille tärkeillä siirtymäväylillä. Kortemäen yhteiskäyttöreitillä haastatellut koirantalutta-

jat toivoivat yhteiskäytön parempaa tiedottamista ja selkeämpää merkitsemistä. Kangaslammella ei tällaista ongelmaa esiintynyt. Muuten yhteiskäyttö on taluttajien mielestä sujunut ongelmitta.

Myös hiihtäjien mielestä yhteiskäytölle ei ole esteitä, jos tilaa on riittävästi ja sääntöjä noudatetaan. Hiihtäjät korostivat, että koiran on oltava hyvin taluttajansa hallussa, lyhyessä hihnassa ja kuljettava latu-uran reunassa. Jätökset on ehdottomasti korjattava pois. Hiihtäjien mielestä yhteiskäyttö sopii hiljaisemmille ja helpoille latuosuuksille sekä siirtymätaipaleille. Kellään haastatelluista ei ollut itsellään ollut ongelmia koirien takia, mutta jotkut huomauttivat vaaratilanteen mahdollisuudesta jyrkissä laskuissa. Kangaslammella mainittiin ladulle kulkeutuvan jonkin verran hiekkaa ja latuun tulevan epätasaisuuksia kävelijöiden takia. Toisaalta kovaksi tallautunut latu säilyy keväällä hiukan pitempään käyttökunnossa.

6.4.4 Koirahiihtovuorot

Koirahiihtovuoroilla maaliskuun lopussa tavoitin vain kaksi valjakkohiihdon harrastajaa. He kertoivat aktiivisia käyttäjiä olevan enemmän alkutalvesta, koska lajin kilpailukausi oli jo ohi. Tikkakosken kuntolatu on hyvä koirahiihdon harrastamiseen, mutta kaksi viikoittaista vuoroa myöhään illalla on liian vähän. Ihannetilanteessa yhden ladun pitäisi olla jatkuvasti koirahiihtäjien käytettävissä. Latujen kunnossapitoa pidettiin pääsääntöisesti hyvänä, mutta silti toivottiin, että niiden kunto tarkistettaisiin ja tarvittaessa ajettaisiin latukoneella aina ennen koirahiihtovuoroa. Koirien vetämän hiihtäjän vauhti on parhaimmillaan todella kova ja vauriot ladussa voivat aiheuttaa vaaratilanteita. Koirahiihtovurojen sääntöjä pidettiin hyvinä, mutta niiden pitäisi olla paremmin esillä, jotta koirattomat hiihtäjät ymmärtäisivät olevansa ensisijaisesti koirahiihtäjille tarkoitettulla ajalla ja osaisivat varoa nopeasti liikkuvaa valjakkoa.

Myös koirattomat hiihtäjät toivoivat näkyvämpää tiedottamista koirahiihtovuroista ja niiden säännöistä. Suurin osa Keljonkankaan liikuntapuitossa haastatelluista ei tiennytkään hiihtävänsä koirahiihtovuroilla, eikä sen erityisohjeista. Parempaa tiedottamista toivottiin nimenomaan siksi, että yllättävään koiran kohtaamiseen ladulla osattaisiin varautua. Ilmoittipa yksi haastelluista pysyvänsä mielellään kokonaan pois ladulta koirahiihtovurojen aikana, jos tietäisi niiden ajankohdan. Mainittavia ongelmia ei silti ollut esiintynyt. Haastatellut pitivät tärkeänä, että takaa lähestyvä koirahiihtäjä pyytää latua ajoissa ja riittävän lujalla äänellä. Suurin osa tämän osaakin, mutta valitettavasti eivät kaikki.

6.5 Kysely Jyväskylän alueella toimiville koiraharrastusjärjestöille

Kysely yhdyskuntateknisten koirapalveluiden tarpeesta, tyytyväisyydestä kaupungin järjestämiin koirapalveluihin sekä kiinnostuksesta niiden järjestämiseen yhteistyössä kaupungin kanssa lähetettiin 22 Jyväskylässä toimivalle koiraharrastusjärjestölle (liite 4). Kyselyyn vastasi 11 yhdistystä. Li-

säksi saatiin yksi vastaus epäviralliselta, tavoitteellisesti palveluskoiralajeja kilpailumielessä harrastavalta ryhmältä.

Kaikki vastaajat - yhtä metsästyskoirayhdistystä lukuun ottamatta - järjestävät koulutuksia, joissa tarvitaan koulutuskenttää: tottelevaisuuskoulutusta, suojelukoulutusta, näyttelykoulutusta, agilityä jne. Kaksi yhdistystä järjestää lisäksi vesipelastuskoulutusta, johon tarvitaan sopiva ranta-alue. Yhden yhdistyksen toimintaan kuului valjakkohiihtoa, johon tarvitaan hyväkuntoiset ladut. Metsästyskoirakokeita, hakua, jälkeä ja etsintää harjoitellaan laajemmilla metsä- ja peltoalueilla, eikä niissä tarvita rakennettuja koulutuspaikkoja.

Ainoastaan yksi kyselyyn vastannut yhdistys, Korpilahden Harrastushaukut, oli tyytyväinen nykyiseen harjoituspaikkatilanteeseensa Korpilahden satamassa. Paikka on nykykunnossaan toimiva, mutta satamaan suunniteltujen muutosten pelätään jatkossa karkottavan koiraharrastajat. Muut vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että yksi useamman yhdistyksen käytössä oleva heikkotasoinen koulutuskenttä on Jyväskylässä liian vähän. Yleinen toive yhdistyksillä olikin saada enemmän harjoitusvuoroja nykyistä paremmilta kentiltä. Tilanteen parantamiseksi olisi Aholaidan kenttä kunnostettava ja joko rakennettava uusi kenttä koiraharrastuskäyttöön tai osoitettava jostain toinen kenttä, jolle käyttöpainetta saataisiin jaettua. Näillä toimenpiteillä saataisiin Jyväskylän koulutuskenttätilanne suurinta osaa koiraharrastajia tyydyttävälle tasolle.

Vastausten perusteella Keski-Suomen Kennelkerho ja kolme muuta yhdistystä käyttävät koulutuksissaan ensisijaisesti Jyväskylän kaupungin omistamaa ja Kennelkerhon ylläpitämää Aholaidan kenttää. Kentän hyvinä puolina pidettiin sen keskeistä sijaintia sekä helppoa saavutettavuutta kävellen ja julkisilla kulkuvälineillä. Kentän pinnan laatua ja varustelutasoa kuitenkin kritisoitiin. Aholaidan kentän käyttöä rajoittavat sen pieni koko (vain yksi harjoitusryhmä kerrallaan), pohjan huono laatu, aitaamattomuus, ilki-valta, yleisten kulkuväylien ja asutuksen läheisyys sekä parkkipaikkojen puute. Jotkut yhdistykset kokivat olevansa syrjittyjä, koska Keski-Suomen Kennelkerholla on oikeus jakaa käyttövuoroja ja periä vuokraa muilta käyttäjiltä. Toisaalta jotkin toiset yhdistykset kokivat juuri tämän järjestelyn sopivan oikein hyvin heidän resursseilleen.

Jyväskylän Agility Team käyttää toukokuusta syyskuuhun Killerin hevosurheilukeskuksen parkkipaikan koilliskulmassa sijaitsevaa kenttää. Kenttä on alun perin rakennettu pysäköinti- ja varastoalueeksi, eikä sen kova ja kivinen pohja ole koiraurheiluun sopiva. Sopimusehtojen mukaan kenttä on suurten tapahtumien aikana (MM-ralli, suuret ravitapahtumat yms.) ensisijaisesti tapahtumajärjestäjien käytössä, eikä sitä voi silloin käyttää koiraurheiluun. Paikka on usein roskainen ja ilki-valtaakin esiintyy ajoittain. Alueen hyviä puolia ovat helppo saavutettavuus myös julkisilla kulkuvälineillä, hyvät pysäköintitilat sekä hyvät koirien ulkoilutusmahdollisuudet kentän ympäristössä. Talviaikana Jyväskylän Agility Teamin harjoituksia pidetään yksityisiltä vuokratuissa kasvihuoneissa ja maneeseissa.

Killerin uuden kaavan saatua lainvoiman, yhdistys pyrkii saamaan alueelle pitkän vuokrasopimuksen. Se mahdollistaisi kentän kunnostamisen ja hallin rakentamisen koiraurheilua varten. Useiden muidenkin yhdistysten vastauksissa toivottiin harjoitushallia talviajan koulutuspaikkatilannetta helpottamaan. Vastausten perusteella onkin ilmeistä, että Jyväskylään tarvitaan koiraurheiluun sopiva halli, josta halukkaat yhdistykset voivat vuokrata harjoitteluaikaa. Hallin käyttöaste olisi todennäköisesti helposti saatavissa taloudellisesti kannattavalle tasolle.

Jyväskylän Tokokerho voi pelikauden ulkopuolella käyttää Kukkumäen pesäpallokenttää harjoituspaikkanaan. Paikan hyviä puolia ovat riittävän suuri koko ja helppo saavutettavuus. Huono puoli on kentän auraamattomuus talvella. Kentälle ei myöskään voi ajaa autolla. Jotkut yhdistykset käyttävät myös laajoja, vähän käytettyjä pysäköintialueita – erityisesti Killerin parkkipaikkaa – harjoitusalueenaan. Parilla yhdistyksellä on oma tai yksityiseltä maanomistajalta vuokrattu harjoituskenttä.

Suomen Newfoundlandikoirayhdistys ja Keski-Suomen Kennelkerho pitävät touko-syyskuussa vesipelastusharjoituksia Keljonlahden Harakkasaaressa. Harjoituksissa tarvittavien kumiveneiden kuljettamista helpottaa se, että autolla pääsee ajamaan aivan rantaan saakka. Toisaalta helppo saavutettavuus tuo paikalle myös muuta liikennettä ja lähes joka harjoituskerralla alueen läpi ajaa autoja, mitkä haittaavat harjoituksia. Ranta on epäsiisti, usein suorastaan törkyinen. Rannalta löytyy säännöllisesti pikaruokajätteiden ja juomapakkausten lisäksi myös metalliromua ja lasinsiruja. Vesipelastuksen harrastajat toivovatkin löytävänsä paremman harjoituspaikan. Ihanteellinen paikka olisi nopeasti syvenevä, kovapohjainen ranta, jonne tarvikkeiden kuljettamista varten pääsisi autolla perille saakka. Paikan olisi kuitenkin oltava hiukan syrjässä, jotta harjoitusten aikana siellä ei olisi muuta liikennettä, ainakaan autoilla. Pieni rakennus tarvikkeiden säilyttämistä varten, tai mahdollisuus sellaisen pystyttämiseen, olisi eduksi.

Valjakkohiihtoa harrastetaan koirahiihtovuoroilla pääasiassa Tikkakosken valaistulla kuntoladulla. Myös Laukaan Lievestuoreen ja Muuramen koirahiihtovuorot ovat harrastajien suosiossa. Keljonkankaan liikuntapuistossa latuprofiilit ovat liian vaativia, eivätkä houkuttele aloittelijoita harrastuksen pariin. Valjakkohiihton harrastajat toivoivat lisää koirahiihtovuoroja Tikkakoskelle ja lisäksi osaa vuoroista aikaisemmin, kuin nykyiset myöhäisiltaan sijoittuvat vuorot.

Yhdistysten tyytyväisyys kaupungin ylläpitämiin koirapalveluihin vaihtelee sen mukaan, onko niillä sopimus kaupungin kanssa jonkin alueen käytöstä. Ne yhdistykset, joilla tällainen sopimus on, ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä siihen, että heillä ylipäänsä on harjoituspaikka. Kuitenkin harjoituspaikan kuntoon ollaan pääsääntöisesti tyytymättömiä. Omatoimisen kunnostamisen estävät yleensä kestoltaan määrittelemättömät käyttösopimukset. Yhdistyksillä on pääsääntöisesti lupa toimia ko. paikalla ”toistaiseksi” ilman irtisanomisaikaa. Luonnollisesti ne eivät ole tällaisessa tilanteessa kovinkaan innokkaita investoimaan paikan kunnostamiseen. Ne yhdistykset, jotka pitävät harjoituksiaan parkkipaikoilla tai muilla epäviralli-

silla alueilla, ovat selvästi kriittisempiä. Niissä nähdään kaupungin tuottavan palveluja vain yksityisille koiranomistajille samalla, kun koiria harrastavien yhdistysten tarpeet ovat jääneet vähemmälle huomiolle. Harrastajia on paljon, mutta harjoittelupaikkoja vähän.

Kysymykseen yhdistysten halukkuudesta ottaa itse osaa sopivan harrastusalueen toteuttamiseen ja kunnossapitoon, jos kaupunki sellaisen heille osoittaisi, vastattiin kaikissa yhdistyksissä myöntävästi. Vastauksissa todettiin, että monia asioita tehdään jo nyt talkoilla sekä yhteistyössä muiden kanssa, eikä asiassa olisi sinänsä mitään uutta. Joissain vastauksissa epäiltiin syntyvän helposti ongelmia yhdistysten välisessä työnjaossa ja tasa-puolisessa kohtelussa. Myös kysymykseen halukkuudesta nykyistä tiiviimpään yhteydenpitoon kaupungin kanssa kaikki yhdistykset metsästyskoirayhdistystä lukuun ottamatta vastasivat myönteisesti.

7. KOIRAPALVELUJEN KEHITTÄMISTAVOITTEET

Koirapalvelujen kehittämistavoitteiden määrittely on tehty Jyväskylän kaupungin Yhdyskuntatekniikan keräämän asukaspalautteen, vuoden 2006 viherpalveluohjelman, koirapalveluiden käyttäjiltä keräämäni palautteen, koiraharrastusjärjestöiltä saamani palautteen sekä tekemieni maastotutkimusten pohjalta. Apuna olen käyttänyt Lahden, Tampereen ja Turun koirapalveluista keräämiäni vertailutietoja sekä kappaleessa 3 esiteltyä taustaineistoa.

Koirapalvelujen kehittämiseksi Jyväskylässä olisi välittömästi ryhdyttävä seuraaviin toimenpiteisiin:

- rakennetaan kaksi uutta koirapuistoa Palokkaan ja Vaajakoskelle
- perustetaan koirametsä
- perustetaan yhteiskäyttöreitit Palokkaan ja Vaajakoskelle ja jatketaan Kortemäen yhteiskäyttöreittiä Laajavuorelle saakka
- sallitaan koiran kanssa hiihtäminen järven jäälle tehdyillä laduilla
- osoitetaan vesipelastuskoirille uusi harjoitusranta
- kunnostetaan Aholaidan koulutuskenttä tai perustetaan uusi.

Lisäksi vuoteen 2020 mennessä:

- lisätään roska-astioita ulkoilureittien varrella
- rakennetaan edellä mainittujen lisäksi kolme muuta koirapuistoa
- kokeillaan koirapuiston perustamista talkoovoimin Tikkakoskella
- lisätään yhteiskäyttöreittejä
- perustetaan 10–15 koirien uimapaikkaa eri puolille kaupunkia.

7.1 Roskien keräysastiat ja -kampanjat

Maahan jäävän koiranulosteen vähentämiseksi olisi roska-astioita lisättävä suosittujen ulkoilureittien varrelle. Astioiden tyhjentäminen on kuitenkin kallista, eikä Yhdyskuntatekniikka ole innokas lisäämään niiden määrää nykyisestä. Roska-astioiden sijoittelua voidaan kuitenkin parantaa. (V.

Lehtinen, henkilökohtainen tiedonanto 27.10.2009) Astioiden tyhjentämisestä vastaavat henkilöt ovat avainasemassa selvittäessä, onko jossain suhteettoman vähäisessä käytössä olevia ”turhia” roskiksia. Kevytväylien puhtaanapidosta ja nurmikoiden leikkaamisesta vastaavat taas tietävät, minne yleensä jää huomattavan paljon jätöksiä. Jyväskylän maalaiskunnassa aikaisemmin käytettyjä erillisiä ”koirankakkaroskiksia” ei ole tarcoitus enää asentaa (V. Lehtinen, henkilökohtainen tiedonanto 27.10.2009).

Valistusta ja tiedotusta jätösten keräämisen tärkeydestä on tehtävä jatkuvasti. Koiranomistajat on saatava tuntemaan vastuuta yhteisen ympäristömme terveellisyydestä ja viihtyisyydestä. Kaupunkilaiskoiranomistajan normaaliin habitukseen pitää kuulua talutushihnaan sidottu tai taskuun taiteltu kakkapussi. Kaupunki ei tulevaisuudessa asenna kakkapussiautomaatteja uusiin koirapuistoihin. Myös Aatoksenkadun automaattit tullaan poistamaan. (V. Lehtinen, henkilökohtainen tiedonanto 27.10.2009)

Erilaisia kampanjoita, kuten jo tavaksi muodostuneet keväiset ”koirankakkojen kerästalkoot”, kannattaa suunnitella ja toteuttaa yhteistyössä koiraharrastajien kanssa. Jäteastioihin kiinnitettäviä tarroja, joissa annetaan ohikulkijoille lupa pudottaa koirankakkapussi kiinteistön jäteastiaan, voidaan levittää koiraharrastusjärjestöjen ja lemmikkieläinliikkeiden kautta. Asiasta on myös tiedotettava näyttävästi, jotta koirattomatkin kiinteistöt saadaan mukaan toimintaan. Jokaisen pientalonomistajan ja rivitaloyhtiön päätettäväksi jääköön, haluavatko he liimata tarran jäteastiaansa. Sipoossa, josta idea on peräisin, tarroja ilmestyi jäteastioihin kiitettävästi.

7.2 Koiratolpat

Koiratolppia on Jyväskylässä kaksi kappaletta, eikä niitä ole tällä hetkellä tarpeen lisätä. Jos koiratolppia joskus päätetään rakentaa lisää, kannattaa ne sijoittaa nykyistä tiiviimmin rakennetuille alueille. Lutakonpuistossa on paljon nurmialueita ja pensasistutuksia, joilla koirat mieluummin asioivat.

7.3 Koirapuistot

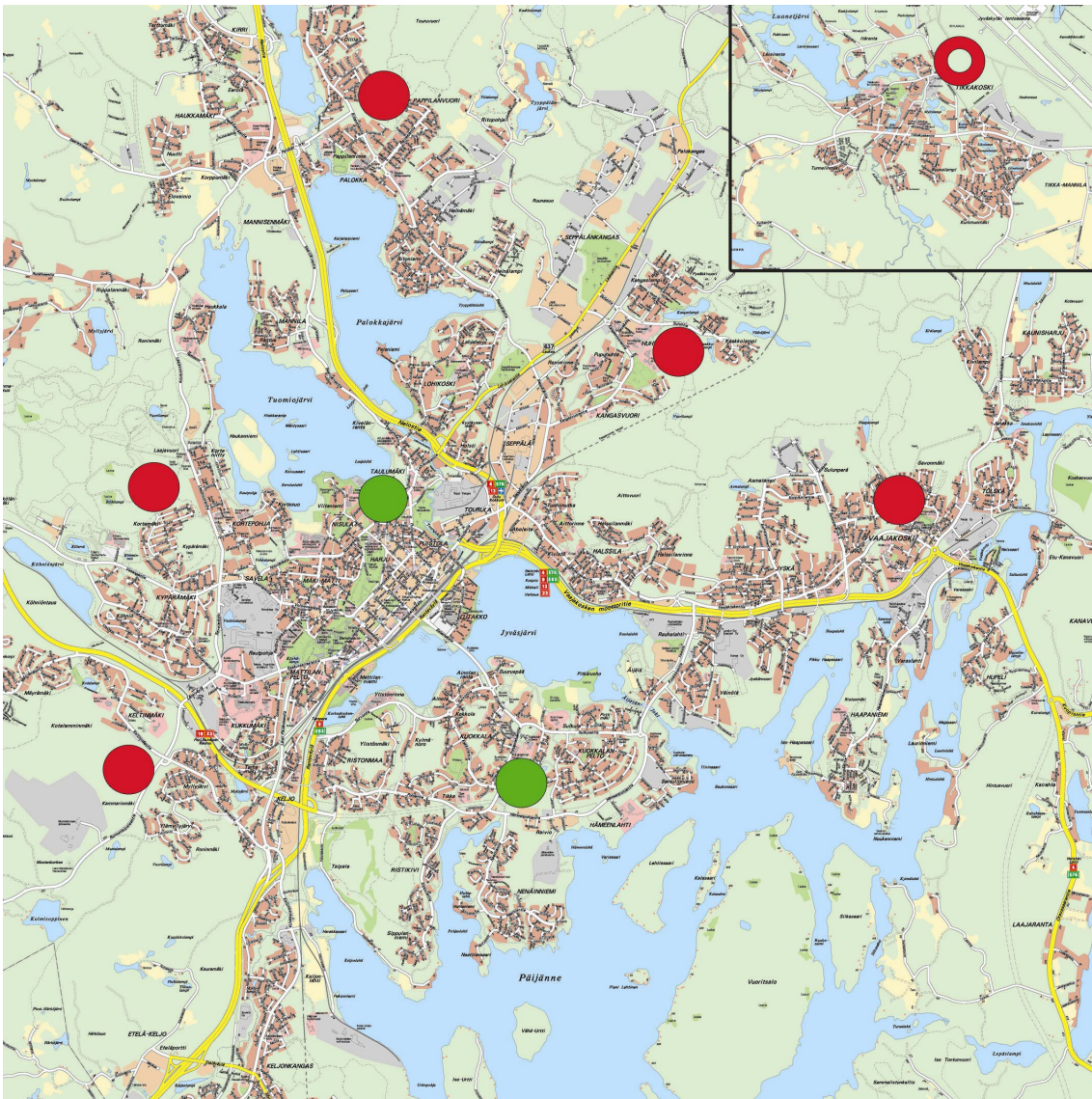
Tavoitteena on saada koirapuisto Jyväskylän jokaiselle yli 1000 koiran suuralueelle eli yhteensä 7 koirapuistoa vuoteen 2020 mennessä (kuva 25). Uudet koirapuistot perustetaan seuraavassa järjestyksessä:

1. Palokka - Puuppola
2. Vaajakoski - Jyskä
3. Kypärämäki - Kortepohja
4. Huhtasuo
5. Keltinmäki – Myllyjärvi.

Vuoden 2006 viherpalveluohjelmassa esitettiin kolmannen koirapuiston rakentamista Huhtasuon suuralueelle vuonna 2011. Kuntaliitoksen myötä rakentamisen painopiste siirtyy kuitenkin entisen maalaiskunnan keskus-
taajamiin Palokkaan ja Vaajakoskelle. Maantieteellisen tasapainon vuoksi

myös kaupungin länsireunalle Kypärämäen–Kortepohjan suuralueelle pyritään saamaan koirapuisto ennen Huhtasuota.

Tikkakoskelle on paljon toivottu koirapuistoa. Koska taajaman väestöpohja on kuitenkin selvästi edellä mainittuja alueita pienempi, voidaan siellä kokeilla koirapuiston perustamista talkoilla yhdessä asukkaiden ja koiraharrastajien kanssa. Tällaisesta toimintamallista on hyviä kokemuksia muun muassa Espoossa (Koira kuntalaisena 2007) ja Heinolassa (P. Javanainen, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2009). Koirapuistoksi soveltuva alue voisi löytyä jostain sotilasalueen reunalta.

KUVA 25 Jyväskylän nykyiset (vihreä) ja ehdotetut (punainen) koirapuistot.
Opaskartta © Jyväskylän kaupunki/tonttituotanto, lupa nro 09090.

Koirapuistojen paikkoja etsittäessä pyritään siihen, että niistä tulee tyyliltään erilaisia. Yksi puisto sijoitetaan metsäympäristöön ja toinen rannalle, mistä koirat pääsevät uimaan. Erilaiset puistot tuovat vaihtelua sekä koirille, että koiranomistajille, jotka voivat valita mieleisensä puiston vaikkapa vuodenvaihtelun mukaan. Rakentamalla erilaisia koirapuistoja saadaan myös

varmemmin erilaisten koirien erilaisiin tarpeisiin ja mieltymyksiin sopivia alueita. Samalla kartutetaan tietoa koirapuiston käyttäjien mieltymyksistä ja saadaan kokemuksia erilaisten ratkaisujen toimivuudesta.

Jyväskylän nykyiset koirapuistot ovat kiitettävän suuria eli 4000–6000 m². Molemmissa on myös erilliset osastot isoille ja pienille koirille. Samaa linjaa on syytä jatkaa tulevaisuudessakin. Muita suunnittelussa huomioon otettavia seikkoja ovat:

- yksi 1000 litran syväsäiliö sekajätteelle isojen ja pienten koirien aitausten väliin
- tuhkakuppi molemmille puolille
- kiinteitä penkkejä eri puolille aitausta, ei aivan aidan viereen
- sadekatos
- vesipiste koirien juottamista varten
- hiekoitushiekka-astia ja lumilapio talvikautta varten
- riittävästi valoa joka puolella aitausta
- lapio ja harava jätösten keräämistä varten
- huoltopihalla tilaa polkupyörille ja autoille riittävästi
- ilmoitustaulu puiston sääntöjä ja koiranomistajien ilmoituksia varten
- maapohja ei se saa olla märkä tai pölyävä
- pintamateriaalien vaihtelu: hyviä pintamateriaaleja ovat hiekka, lyhyt nurmi ja metsänpohja
- aitausten sisällä monipuolista puu- ja pensaskasvillisuutta, joka suojaa tuulelta ja sateelta
- helppokäyttöisiä ja turvalliset aidat ja portit, joita tarkistetaan ja huolletaan säännöllisesti.

Myös Bäcklundin, Degermanin ja Isokäännän kappaleissa 3.3 ja 3.4 esittämät näkökohdat hyvästä koirapuistosta on syytä ottaa huomioon puistojen suunniteltaessa (Bäcklund 2000, Degerlund 2002, Isokääntä 2007). Suomen Kennelliiton julkaisemat koirapuiston mallisäännöt on esitetty liitteessä 5.

7.4 Koirametsä

Koirat tarvitsevat myös suurempia alueita, joissa ne voivat toteuttaa luonnollisia liikkumistarpeitaan. Tätä varten Jyväskyläänkin on syytä perustaa koirametsä, jossa koirien irti pitäminen on sallittua metsästyslain rajoitukset huomioiden. Koirametsän ei välttämättä tarvitse sijaita keskustan läheisyydessä. Suositeltava minimikoko on 100 hehtaaria. Koirametsän rajojen pitäisi olla maastossa selvästi erottuvia elementtejä, kuten teitä, vesistöjä, peltoja, sähkölinjoja yms. Koirametsä on aina merkittävä maastoon. Koirametsästä kertovat opastaulut käyttäytymissääntöineen ja karttoineen pystytetään koirametsän rajoja sivuavien teiden varteen.

7.5 Yhteiskäyttöreitit

Jyväskylän Liikuntapalvelut vastaa kaupungin hiihtolatu- ja koirantaluttajien kunnossapidosta. Kävelijöiden ja koirantaluttajien toiveena on pitkään ollut saada lisää talvisia yhteiskäyttöreittejä eri puolille kaupunkia. Luonnollisesti hiihtäjät eivät kuitenkaan halua omien harrastusmahdollisuuksiensa heikentyvän. Tavoitteeksi on hyvä ottaa yhteiskäyttöreittien hallittu lisääminen vähitellen, jos niistä saadut kokemukset ovat jatkossakin yhtä hyviä, kuin tähän saakka.

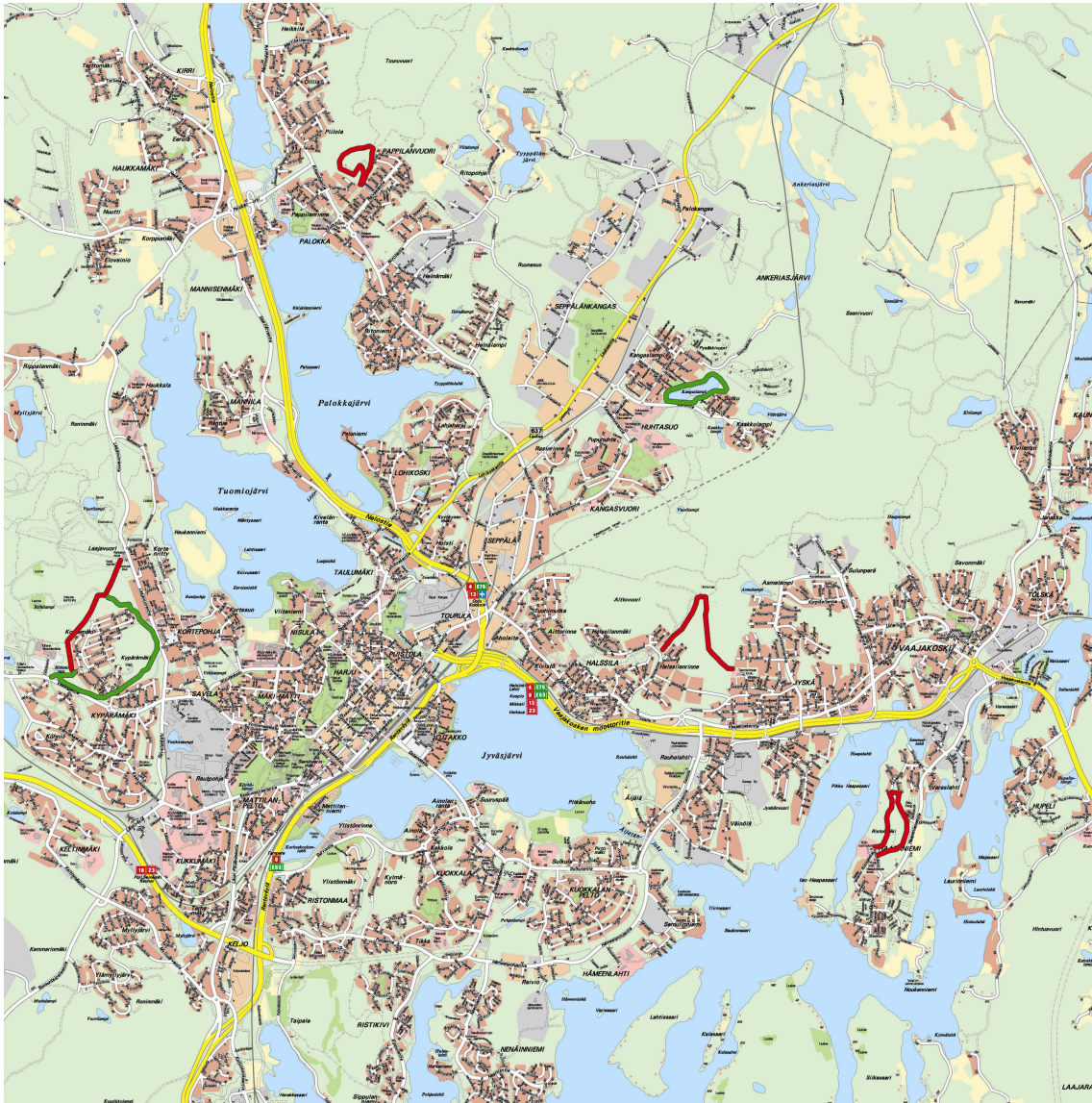
Ensimmäisessä vaiheessa perustetaan yhteiskäyttöreitit Vaajakosken Haapaniemeeseen (1,8 kilometrin latu) ja Palokan Touruvuoreen (1,5 kilometrin mittainen vesitornin lenkki, jolla sauvakävely on ollut jo nyt sallittua). Myös Kortemäen lenkin puuttuva osa muutetaan yhteiskäyttöreitiksi ja jatketaan sitä aina Laajjarille saakka (kuva 26). Tilaa kävelijöille saadaan siirtämällä toista perinteisen latua metrin verran kesemmälle uraa.

Yhteiskäyttöreitiksi sopivalta ladulta vaaditaan seuraavia ominaisuuksia:

1. Latupohjan on oltava riittävän leveä, jotta siihen saadaan turvallisesti omat kaistat hiihtäjille ja kävelijöille.
2. Hiihtosuunnan on oltava yksisuuntainen, jotta vältetään vaikeilta koh- taamisilta.
3. Latuprofiilin on oltava suhteellisen tasainen, jotta hiihtäjien vauhti ei alamäissä kiihdy vaarallisen kovaksi.
4. Ladussa ei saa olla jyrkkiä mutkia, joiden taakse ei ole riittävä näkyvyyttä.
5. Hiihtäjien määrän reitillä pitäisi olla kohtuullinen. Vilkkaimmilla la- duilla tarvitaan paljon tilaa jo hiihtäjien keskinäisiin ohituksiin ja koh- taamisiin.

Yhteiskäyttöreittien toimivuus vaatii myös kaikilta käyttäjiltä yhteisten pe- lisääntöjen noudattamista. Kävelijöiden on ehdottomasti pysyttävä heille osoitetulla kaistalla latu-uran jommalla kummalla reunalla. Koirat on pi- dettävä ehdottomasti kytkettyinä ja lyhyessä hihnassa. Koiria ja lapsia ei saa päästää poukkoilemaan latu-uran reunalta toiselle.

Yhteiskäyttöreittejä voidaan toteuttaa myös niin, että valaistun ladun valo- pylväiden toiselle puolelle perustetaan oma ura kävelijöille. Mallin toimi- vuutta voitaisiin kokeilla ensimmäiseksi vaikka Halssilan Hiihtomaassa, jossa ladulla kävelyä on esiintynyt huomattavan paljon, kertoi ulkoilualu- eiden esimies Kari Häkkinen (henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2009).

KUVA 26 Jyväskylän nykyiset (vihreä) ja ehdotetut (punainen) yhteiskäyttöreitit.
Opaskartta © Jyväskylän kaupunki/tonntituotanto, lupa nro 09090.

7.6 Koiraladut

Järjestyslain kielto koirien viemisestä kunnostetuille laduille, koskee myös jälle tehtyjä latuja. Laki antaa kuitenkin ladun ylläpitäjälle mahdollisuuden sallia koirien ulkoiluttaminen erikseen tietyillä laduilla. Jyväskylässä voitaisiinkin sallia koiran kanssa hiihtäminen kaikilla jälle tehdyillä laduilla. Jälle on tilaa tehdä leveitä latu-uria, eikä siellä ole mäkiä tai mutkia, jotka aiheuttaisivat törmäysvaaraa. Koiran näkee jo kaukaa ja kohtaamiseen tai ohittamiseen ehtii hyvin valmistautua. Käveleminen ladulla - koiran kanssa tai ilman - ei tietenkään olisi sallittua. Hiihtäjille jako olisi selkeä ja asiasta tiedottaminen helppoa: jäällä saa hiihtää koiran kanssa – maalla ei!

Jos koirien vieminen jääladuille ei tule jatkossakaan olemaan mahdollista, on Jyväskylään saatava ainakin yksi koirahiihtolatu, jossa koiran kanssa

hiihtäminen on sallittua kaikkina vuorokaudenaikoina. Koiraladun pitää olla profiililtaan tasainen ja riittävän leveä, jotta turvallinen ohittaminen on mahdollista. Ladun on ehdottomasti oltava yksisuuntainen. Koiraladulta voidaan tarvittaessa osoittaa vuorot myös kilpailumielessä valjakkohiihtoa harrastaville, jolloin ”tavallisten” koiran kanssa hiihtäjien on väistyttävä. Vastaavasti muina aikoina valjakkohiihtäjät eivät saa häiritä hitaammin koiran kanssa liikkuvia. Koiralatu ei sovellu yhteiskäyttöreitiksi.

7.7 Koirahiihtovuorot

Valjakkohiihdon harrastajille on Jyväskylässä ollut omia vuoroja Keljonkankaan liikuntapuistossa ja Tikkakosken kuntoladulla. Vuorojen lisäämiseen ei tällä hetkellä ole tarvetta. Koiran kanssa hiihtämisen salliminen jääladuilla parantaa myös valjakkohiihtäjien harrastusmahdollisuuksia.

7.8 Koirien uimapaikat

Vaikka järjestyslain perusteella koirien uittaminen on sallittua yleisillä rannoilla varsinaisia ihmisten uimarantoja lukuun ottamatta, on rantojen yleisen virkistyskäytön kannalta perusteltua ohjata koirat tietyille, erikseen merkityille paikoille. Jos merkittyjä uimapaikkoja on riittävästi eri puolilla kaupunkia, suurin osa koiranomistajista valitsee kyllä sellaisen koiransa uittamiseen. Sopiva määrä merkittyjä koirien uimapaikkoja Jyväskylässä on 10–15 kappaletta. Yhdestä kahteen uuden uimapaikan vuosivauhdilla tavoite saavutettaisiin vuoteen 2020 mennessä. Uudet uimapaikat perustetaan huomattavasti nykyistä uimarantaa kevyemmällä toimenpiteillä. Joissain paikoissa riittää pelkkä koirien uimapaikan opasteen ja sääntökyltin asentaminen.

Koirien uimapaikkoja suunniteltaessa on otettava huomioon niin koiran ja sen ulkoiluttajan, kuin muidenkin ulkoilijoiden ja rantaa muihin tarkoituksiin käyttävien kaupunkilaisten tarpeet. Koiran kannalta olennaisia asioita ovat uimapaikan turvallisuus, veteen laskeutumisen ja sieltä nousemisen helppous, uimiseen riittävä vesisyvyys ja vesialueen avoimuus (eli ei vesikasvillisuutta). Ulkoiluttajan kannalta olennaisia seikkoja ovat paikan rauhallisuus ja helppo saavutettavuus, rannan avoimuus (ei liikaa puu- ja pensaskasvillisuutta) ja kuivuus sekä pohjan kovuus (mutapohjaisesta uimapaikasta nousee ylös mutainen koira). Muut ulkoilijat arvostavat omien mieltymystensä mukaisesti mahdollisuutta joko ohittaa paikka riittävän etäältä tai päästä riittävän lähelle seuraamaan vedessä ilakoivia koiria. Koirien uimapaikkaa ei saa sijoittaa liian lähelle ihmisten uimarantaa tai muuta paikkaa, joka voi vetää uimassa olevaa koira puoleensa.

Jos koirien uimapaikka on huonosti valittu, voi koirien uittamisen ja muiden rannan käyttötapojen välille syntyä ristiriitoja. Esimerkiksi jossain kaupunginosassa ainoa sopiva paikka koirien uimarannaksi voi sijaita pienvenesatamassa tai sen vieressä (kuva 27). Tällöin voidaan koirien takia joutua vähentämään muutama venepaikka. Tästä aiheutuu eturistiriita, jonka kyseisiä alueita ja toimintoja hallinnoivat viranomaiset joutuvat rat-

kaisemaan. Joillakin alueilla venepaikkoja on riittävästi, mutta toisaalla niistä on pulaa. Silloin voi jo parin venepaikan luovutus muuhun käyttöön aiheuttaa vastustusta. Myös saman paikan käyttäminen sekä ihmisten, että koirien uimiseen voi aiheuttaa ristiriitoja. Käyväthän monet ihmiset uimassa kotinsa läheisyydessä muuallakin, kuin varsinaisilla hoidetuilla uimarannoilla. Myös sijainti liian lähellä asutusta voi aiheuttaa ristiriitoja.

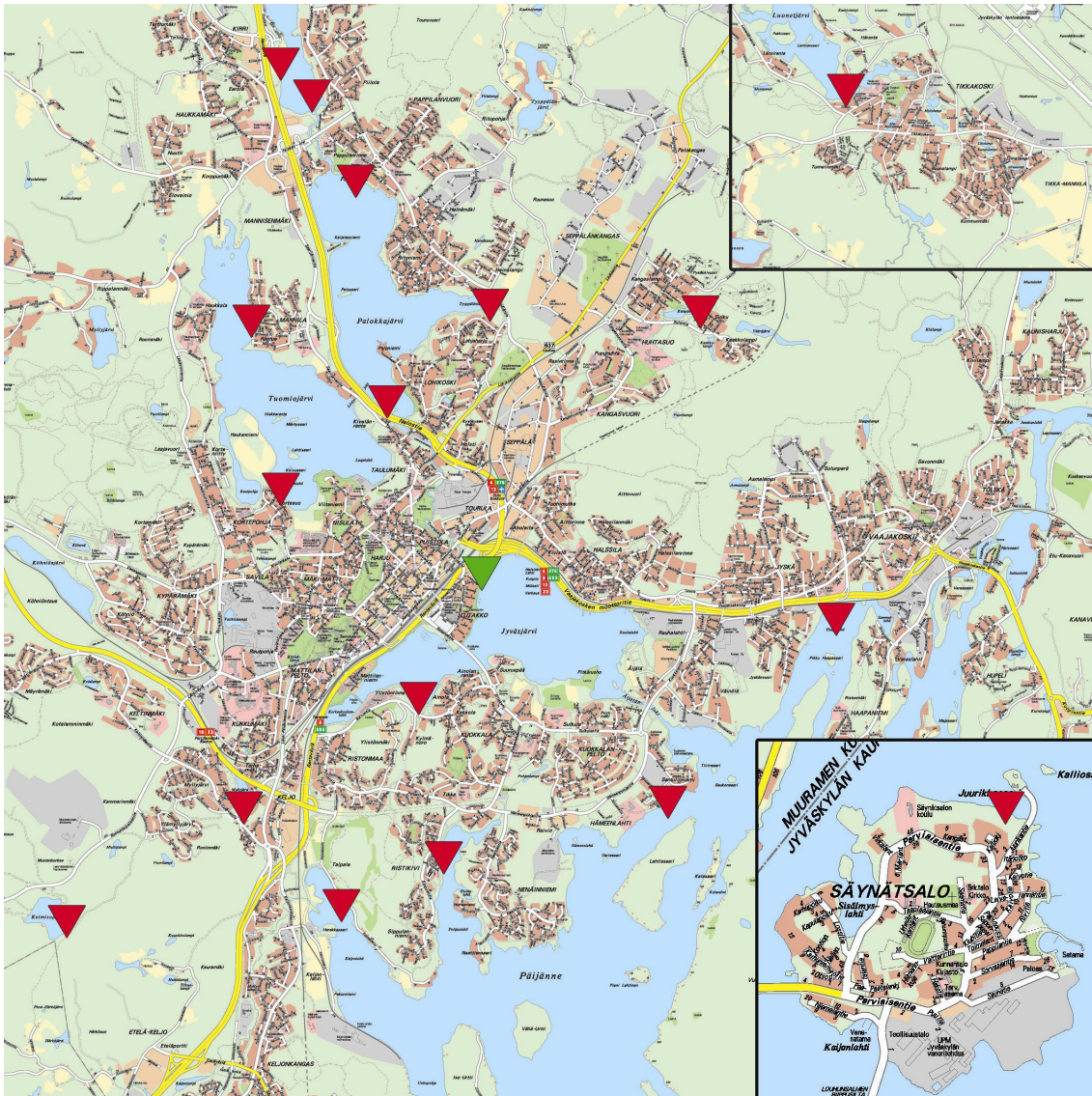

KUVA 27 *Samulinniemessä koirien uimapaikka sijoittuisi pienvenesataman pohjoispäähän.*

Koirien uimapaikka on aina merkittävä omalla opasteellaan. Uimapaikalla on oltava myös kyltti, josta löytyvät rannan käyttäytymissäännöt ja kunnossapidosta vastaavan tahon yhteystiedot. Jos uimapaikka sijaitsee kevytväylän tai ulkoilureitin varrella, on perusteltua varustaa se roskastialla. Astia kannattaa sijoittaa väylän varrelle, jossa se palvelee myös muita ulkoilijoita. Uimapaikoille, joille ei pääse huoltoautolla, ei roskiksia kannata sijoittaa. Niiden tyhjentämisestä aiheutuisi kohtuuttoman suuria kustannuksia. Jos uimapaikan kohdalla jää rannan ja kulkuväylän väliin vain kapea muutaman metrin kaistale, on uimapaikka syytä aidata.

Jyväskylässä on yksi virallinen koirien uimaranta Tourujoen ja Jyväsjärven yhtymäkohdassa Lutakossa. Tämä uimaranta on aidattu. Vuoden 2006 viherpalveluohjelmassa on ehdotettu rakennettavaksi toinen uimaranta Palokkajärven eteläpäähän Lohikoskelle (Serola 2006). Tällä paikalla ranta on kuitenkin hyvin matala ja vesialue loppukesällä täynnä vesikasvillisuutta. Sitä paitsi Palokkajärven laulujoutsenpari tuo loppukesällä poikansa ruokailemaan tälle rannalle. Mielestäni tämä ei ole sopiva paikka

koirien uimarannalle. Sen sijaan esitän 10–15 uuden uimapaikan perustamista vuoteen 2015 mennessä. Seuraavaksi esittelen 17 kohdetta eri puolilta kaupunkia, joihin koirien uimapaikkoja voi sijoittaa (kuva 28).

KUVA 28 Jyväskylän nykyiset (vihreä) ja ehdotetut(punainen) koirien uimapaikat. Opaskartta © Jyväskylän kaupunki/tonttituotanto, lupa nro 09090.

Tikkakoskella, Luonetjärven eteläpäässä on suuria puita kasvavaa hiekaista kangasmetsää. Sellaisista paikoista, missä ei säilytetä veneitä, on helppo uittaa koiraa. Tällainen paikka on mm. Rantatien kohdalla. Etäisyys rannasta asuinrakennuksiin on noin 50 metriä. Koirien uimapaikkaa perustettaessa paikalle asennetaan asiasta kertova opaskyltti käyttäytymissääntöineen. Veneiden säilytys kyseisellä kohdalla kielletään. 15 metrin vapaata rantaa riittää koirien uittamiseen. Aitaamista tai raivaamista ei tarvita.

Kirriässä, Alvajärven länsirannan kevytväylän varressa, on viljelypalstojen eteläpään kohdalla pieni niemeke, josta on helppo uittaa koiria. Paikalla

kasvaa täysikokoisia koivuja ja haapoja sekä pensaikkoo. Etäisyys rannasta kevytväylään on noin 15 metriä. Asutusta ei ole lähellä. Uimapaikkaa perustettaessa poistetaan pari lahovikaista puuta, raivataan pensaikkoo ja siivotaan paikka. Paikalla mahdollisesti oleville veneille annetaan siirtokehotus. Rantaveteen voi tuoda pari kuormaa hiekkaa pohjan tasoittamiseksi. Roska-astia sekä ”Koirien uimapaikka” -kyltti käyttäytymissäätöineen asennetaan kevytväylän varteen.

Alvajärven itärannalla, Ollilan uimarannan eteläpuolella sijaitsee pieni saari, joka on puusillalla yhteydessä mantereeseen. Etäisyys uimarantaan on noin 200 metriä. Asutusta ei ole välittömässä läheisyydessä. Lähin pysäköintipaikka on 300 metrin päässä Matinmäentien varressa. Parhaat koirien uittopaikat ovat saaren etelä- ja luoteiskärjessä. Kyltti koirien uimarannasta sijoitetaan sillan pieleen, mantereen puolelle. Muita erityisiä toimenpiteitä uimapaikan perustaminen ei vaadi. Rantapensaikkoo raivataan normaalin raivauskierron yhteydessä.

Palokan koulukeskuksen kohdalla, Koivutien päässä on veneenlaskupaikka, jossa voi hyvin uittaa koiria. Vieressä on matonpesupaikka ja kevytväylä, joten paikan vieressä liikkuu paljon ihmisiä. Paikkaa ei ole mahdollista aidata. Matonpesupaikalla ja puistokäytävän varrella on roska-astioita, mutta ne ovat usein ylipursuavan täysiä. Uimapaikan perustaminen vaatii ainoastaan ”Koirien uimapaikka” -kyltin asentamisen.

Lahjajarjussa on koirien uittamiseen hyvin sopiva hiekkaranta Tyypälänlahden pohjukassa. Kevytväylä kulkee 15 metrin päässä. Paikkaa ei ole mahdollista aidata eikä raivaustarvetta ole. Uimapaikkaa perustettaessa asennetaan roska-astia ja kyltti kevytväylän varteen.

Taulumäen kaupunginosassa on Nelostien itäpuolella, Palokkajärven länsirannalla metsäinen niemi, jonka pohjoiskärjestä löytyy vähemmän kivikkoinen kohta. Uimapaikkaa perustettaessa on rakennettava polku kevytväylältä uimapaikalle. Etäisyyttä on noin 40 metriä. Lähin pysäköintipaikka on 400 metrin päässä Nelostien toisella puolella. Rantaveteen täytyy ajaa muutama kuorma hiekkaa pohjan tasoittamiseksi ja kivien peittämiseksi. Rannalla raivataan pensaita ja harvennetaan puustoa. Alue on hahluhaussa helppo aidata. Kyltti ja roska-astia asennetaan kevytväylän varteen.

Mannilan venerannassa Tuomiojärven itärannalla on tilaa myös koirien uittamiseen. Kuitenkin yksi venetolppa eli kaksi venepaikkaa on syytä poistaa, jotta koirat pääsevät turvallisesti veteen ja rannalle. Venerannan yläpuolella on kevytväylä ja puisto. Toinen vaihtoehto uimapaikaksi on venerannan eteläpuolella sijaitsevassa metsässä. Metsässä joudutaan rantapensaikkoo raivaamaan sopivan uimapaikan kohdalta. Muuten perustaminen vaatii vain kyltin asentamisen.

Kortesuolla löytyy sopiva paikka koirien uittamiseen Eerolanlahden länsirannan pienvenesatamasta tai sen eteläpuoleisesta metsiköstä. Veteen meno on helppoa ja pohja on kova. Haittapuolena on kevytväylän ja asuinta-

lojen sijainti aivan vieressä. Pisin etäisyys asunnoista ja väylästä rantaan on Tähkäkujan kohdalla, jossa on muutenkin kohtuullisen hyvä ranta koirille. Uimapaikan kohdalle on silti syytä rakentaa 15-20 metriä aitaa kevytväylän varteen. Uimapaikan kyltti ja roska-astia sijoitetaan aidan ulkopuolelle. Paikka raivataan.

Myllyjärven eteläpäässä sijaitsee melko jyrkästi järveen viettävä hiekkainen ranta, joka on avoin noin 20 metrin matkalta. Paikka sijaitsee metsän keskellä. Asutusta ei välittömässä läheisyydessä ole. Valaistu ulkoilureitti kulkee 10 metrin päästä. Etäisyyttä järven pohjoispäässä sijaitsevaan uimarantaan on 200 metriä. Nuotionpohjista ja roskista päätellen paikkaa käytetään nuorten kokoontumispaikkana. Uimapaikkaa perustettaessa asennetaan ulkoilureitin varrelle opaste ja roska-astia. Aluetta ei tarvitse aidata eikä raivata.

Kangaslammen kaakkoisosassa on paikka, josta koiria on helppo uittaa. Kangaslammen ympäri kiertävä kuntorata kulkee aivan vieressä. Etäisyyttä lammen länsipäässä olevaan ihmisten uimarantaan on melkein 400 metriä. Sulun kerrostaloalue sijaitsee vajaan sadan metrin päässä korkean mäen päällä. Uimapaikkaa varten asennetaan kuntoradan varteen opaste ja roska-astia. Raivaustarvetta ei ole. Aluetta ei voi järkevästi aidata.

Jyskään on mahdollista rakentaa koirien uimapaikka Haapasaaren pohjukkaan, noin 30 metriä venesatamasta itään. Pienestä niemekkeestä voi hyvin uittaa koiraa, mutta ranta on melko matala. Pohja on hiekkaa. Niemeen ei ole kunnollista kulkuyhteyttä ja sinne on rakennettava kevyt polku. Myös raivaaminen ja siivoaminen ovat tarpeen ennen uimapaikan avaamista. Opaste ja roska-astia sijoitetaan polun alkupäähän. Aitaaminen ei ole tarpeen.

Samulinniemen eteläpuolelle on rakennettu pienvenesatama, jonka koillis-päässä, Porkan kohdalla on hyvä paikka myös koirien uittamiseen. Aivan vieressä kulkee kevytväylä. Etäisyys ihmisten uimarantaan on 200 metriä. Koirien uimapaikkaa varten kaksi pohjoisinta venetolppaa on syytä poistaa. Paikalla on jo roska-astia. Kevytväylän varteen voisi sijoittaa tähän kohtaan penkin. Paikkaa ei voi aidata.

Kuokkalalaiset uittavat koiriaan Ainolassa, Jyväsjärven etelärannalla. Hyvä paikka on Kylmänorontien päässä sijaitseva matala lahdenpoukama. Ranta on suhteellisen avoin puista ja pensaista, mutta korkean ruohovartisen rantakasvillisuuden vallassa. Veden ollessa korkeimmillaan jää rantaviivan ja kevytväylän väliin tilaa vain viitisen metriä. Tämän vuoksi kevytväylän varteen on syytä pystyttää aita, jotta koirat eivät juokse vedestä suoraan väylälle. Koirien uimapaikan kyltti ja roska-astia sijoitetaan aidan ulkopuolelle kevytväylän varteen.

Ristikiven pienvenerrannan pohjoispäässä, Pohjanlahden länsirannalla on sopiva paikka koirien uittamiseen. Sitä varten kuitenkin kaksi pohjoisinta venetolppaa joudutaan poistamaan. Pohja vaikuttaa suhteellisen kovalta ja sopivasti syvenevältä. Koirauimapaikan kyltti ja roska-astia sijoitetaan

noin 15 metrin päässä kulkevan kevytväylän varteen. Paikkaa ei tarvitse aidata eikä raivata.

Keljonlahdentiellä Keljonlahden itärannalla on pieni koivua ja pajua kasvava niemeke, jossa on helppo laskeutua veteen. Pohjassa on päällimmäisenä hiukan mutaa, mutta muuten se vaikuttaa kovalta. Koirien uimapaikkaa varten tarvitaan kyltti. Roska-astiaa ei ole syytä asentaa, koska paikka ei sijaitse hoidetun ulkoilureitin varrella. Pajukkoa raivataan ja alue siivotaan ennen uimapaikan avaamista. Aitaamistarvetta ei ole. Tien varteen voi turvallisesti pysäköidä.

Taka-Keljossa sijaitsevan Kolmisoppisen itärannalla, 200 metriä hiihtomajasta etelään on koirille sopiva metsäinen uimapaikka. Rantaan erkane selvä polku järven itärantaa seuraavalta kuntopolulta. Polun rannan puoleisessa päässä ja veteen menopaikan kohdalla on pientä raivaustarvetta. Uimapaikan opaste ja kyltti käyttäytymissäännöistä sijoitetaan kuntopolun ja metsäpolun risteykseen.

Säynätsalon pohjoisrannalla, runsaat 100 metriä Juurikkasaaren pengertien länsipuolella laskeutuu kallioranta Päijänteeseen. Paras kohta koirien uitamiseen on kalliorannan takaosassa. Tieltä lähtee paikalle selvä polku. Rantavyöhyke on pensaikkoinen ja sitä on hyvä hiukan raivata koirien veteen menopaikan kohdalla. Pohjassa on puutavaraa ja hiukan metalliromua, jotka on siivottava matalan veden aikana ennen uimapaikan avaamista. Aitaamistarvetta ei ole. Opaste sijoitetaan Juurikantien varteen. Asutusta ei lähistöllä ole.

7.9 Vesipelastusranta

Vesipelastusta on harrastettu Keljonlahden Harakkasaarella, jossa alkavat keväällä 2010 pienvenesataman ja veneiden talvisäilytysalueen rakennustyöt (S. Suoja, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2009). Koska paikka ei muutenkaan ole ihanteellinen, olisi uusi harjoituspaikka löydettävä jo ensi kevääksi. Ihanteellista olisi, jos uusi paikka soveltuisi myös vesipelastuskokeiden järjestämiseen. Muut valmiudet kokeen järjestämiseen jyväskyläläisiltä harrastajilta kyllä löytyvät.

Hyvä vesipelastusranta on ihmisellekin uimakelpoinen, kovapohjainen ja melko nopeasti syvenevä. Paikan on oltava rauhallinen (ei liikennettä harjoitusten aikana) ja sellainen, että se ei houkuttele autoilevaa nuorisoa öiseen aikaan (roskaaminen). Autolla pitää kuitenkin päästä mahdollisimman lähelle rantaa tarvikkeiden kuljetuksen takia. Myös pysäköintitilaa pitää olla riittävästi. Ihan vieressä ei myöskään saisi olla vilkasta liikennettä eikä asuintaloja.

Uuden vesipelastusrannan löytämiseksi kartoitin uimarantoja, jotka ovat jääneet tai jäämässä pois Yhdyskuntatekniikan kunnossapidon piiristä. Myös Suomen Newfoundlandinkoirayhdistyksen edustajilta sain ehdotuksia uudesta harjoitusrannasta. Mikään näistä kohteista ei ole suoraan otettavissa harrastuskäyttöön. Joidenkin Säynätsalossa sijaitsevien kohteiden

selvittelyä kannattaa kuitenkin jatkaa yhdessä kaupungin edustajien kanssa. Myös vesipelastuksen harrastajilta toivotaan edelleen aktiivisuutta uuden harjoitusrannan löytämiseksi.

7.10 Koulutuskentät

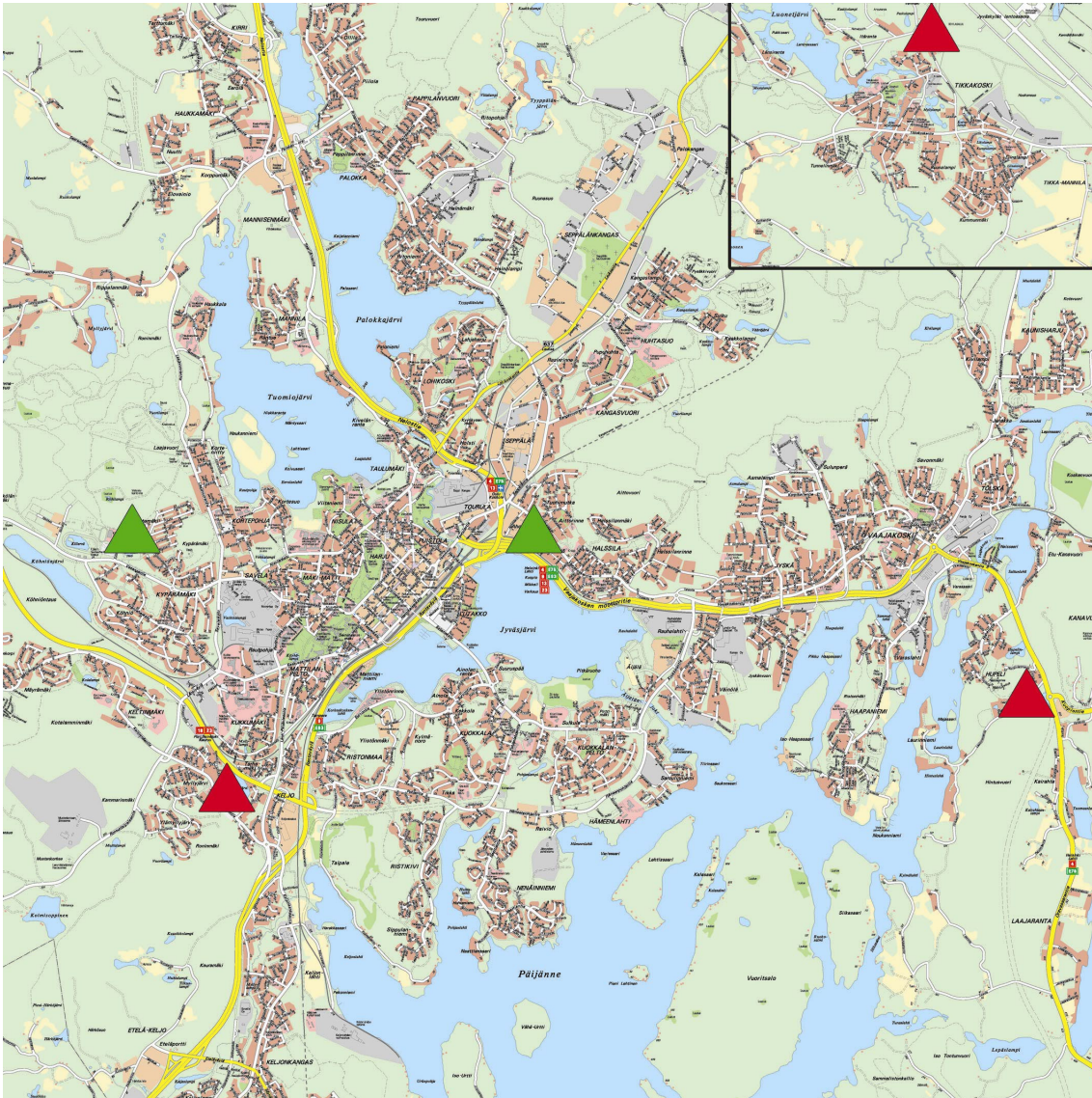
Jyväskylään on ensi tilassa saatava asianmukainen koirien koulutuskenttä. Onhan koirien kouluttaminen myös kaupungin etujen mukaista. Ensisijainen vaihtoehto on Aholaidan kentän kunnostaminen. Mikäli se ei jostain syystä onnistu, pitää joistain osoittaa joku muu hyväkuntoinen kenttä koiraharrastajien käyttöön. Kenttiä voi olla kaksikin kappaletta kaupungin eri puolilla. Ainakin yhden koulutuskentän pitää olla kaikkien järjestäytyneiden koiraharrastajien käytettävissä. Kenttäalueen omistajana kaupunki voi edellyttää asian kirjaamista kentän käytöstä laadittavaan sopimukseen. Kenttää ylläpitävällä yhdistyksellä on kuitenkin oltava mahdollisuus peria kohtuullista vuokraa muilta käyttäjiltä ylläpitokulujen kattamiseksi.

Aholaidan kentän kunnostaminen vaatii sen tasoittamisen, kuoppien täyttämisen kentän reunoilta ja käyttötarkoitukseen sopivan pintamateriaalin levittämisen. Kentän reunat pitää raivata ja poistaa kasvien juuria sisältävä pintakerros. Kenttää voidaan samalla laajentaa pohjoiseen ja itään, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Kentän ja asutuksen väliin jää silti vielä riittävän laaja suojaviheralue. Jos kenttää laajennetaan pohjoiseen, voidaan eteläreunalta erottaa alue autojen pysäköintiä varten. Kentän valaistusta lisätään. Mahdollisuutta ja tarvetta aitaamiseen selvitetään. Keski-Suomen Kennelkerhon puheenjohtajan Marko Salmelan mukaan Kennelkerho on halukas osallistumaan kunnostamiseen, jos kenttä on jatkossakin yhdistyksen käytettävissä (henkilökohtainen tiedonanto 15.11. 2009).

Jyväskylän Agility Teamin koulutus tulee säilymään Killerillä, jonka uusi asemakaava mahdollistaa koiraharrastuksen jatkumisen ja sallii myös hallin rakentamisen sitä varten. Kaupunki on syyskuussa 2009 päättänyt varata nykyisen koulutuskentän kohdalta tontin vuokrattavaksi yhdistykselle koiraurheiluhallin rakentamista varten. Jos asia etenee viivytyksittä, voi halli olla käytössä jo loppuvuodesta 2010. Agility Teamin harjoituspaikkatilanne näyttääkin tällä hetkellä valoisammalta kuin muiden yhdistysten.

Koiraharrastusyhdistyksille lähettämäni sähköpostikyselyn kautta sain joitain ehdotuksia potentiaalisista uusista harjoituskentistä (kuva 29). Vähäisessä käytössä olevien pallokenttien käyttöastetta selvitin Jyväskylän kaupungin Liikuntapalveluiden kanssa. Työnjohtaja Jarmo Korhosen mukaan ehdotetuilla kentillä on säännöllisiä pesä- ja jalkapallovuoroja, eivätkä ne siksi sovi koirien koulutuskentiksi. Valorinteen kentällä on kuitenkin voitu järjestää koulutuksia talvella. Ehdotetuista kentistä Myllyjärven länsirannalla sijaitseva on ollut vähäisimmässä käytössä (henkilökohtainen tiedonanto 12.11.2009). Kenttä sopisi kokonsa puolesta koirien koulutuskentäksi. Asutusta ei ole välittömässä läheisyydessä, mutta uimaranta sijaitsee aivan vieressä. Kentän lähellä ei ole pysäköintialuetta, mutta sellainen olisi helppo tehdä Vakkapolun päähän voimalinjan alle tai sen viereen. Pysäköintialue palvelisi myös uimarannan asiakkaita.

Pienimmät, leikkipaikkojen yhteydessä olevat kentät ovat parhaillaan siirtymässä Liikuntapalveluilta Yhdyskuntatekniikan hoitoon. Kentät sijaitsevat yleensä lähellä asutusta, ovat pieniä, eikä niillä ole pysäköintitilaa. Tästä huolimatta niistä saattaisi löytyä jokin koirakentäksi soveltuva paikka. (V. Lehtinen, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2009) Asiaa selvittämistä kannattaa jatkaa. kenttä voisi sopia koirakäyttöön.

KUVA 29 Jyväskylän nykyiset (vihreä) ja ehdotetut (punainen) koirien koulutuskentät. Opaskartta © Jyväskylän kaupunki/tonttutuotanto, lupa nro 09090.

Kanavuoren vanhan alakoulu on ollut homeongelman vuoksi poissa käytöstä vuodesta 2005 alkaen. Apulaiskaupunginarkkitehti Tuija Solinin mukaan uutta koulua kenttineen on suunniteltu kilometrin päähän entisestä (henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2009). Mahdollisuutta vanhan kentän käyttämiseen koirien koulutuskenttänä pitää selvittää kaupungin Tilapalvelukeskuksen kanssa. Kentällä on avointa tilaa nykykunnossa kohtalaisesti, mutta reunoilta saa runsaasti lisää pensaita ja puiden taimia raivamalla. Pinta on keskiosassa hyvä, mutta reunoilla kasvien juuria sisältävä

pintamaa pitää vaihtaa sopivampaan. Pysäköintitilaa on runsaasti. Olemassa olevaa varastorakennusta voisi mahdollisesti käyttää koiratarvikkeiden säilytykseen. Kentällä on hyvä valaistus. Haittapuolena on Nelostien melu, jonka takia kentän ja tien väliin jäävän metsän säilyminen on tärkeää. Asutusta ei kentän läheisyydessä ole.

Palokan Viihdekeskuksen pysäköintialueen takaosaa, jossa koiraharrastajat nykyisinkin kokoontuvat, ehdotettiin myös koulutuskentäksi. Kaupungin maankäyttöneuvoston Lennart Kauton mukaan alueelle aletaan rakentamaan muutaman vuoden sisällä, eikä kentän kunnostamiseen ole mielekästä uhrata resursseja (henkilökohtainen tiedonanto 12.11.2009).

Itärannan varuskunta-alueella Tikkakoskella sijaitsevaa kenttää ehdotettiin myös koulutuskentäksi. Kentän ylläpidosta on vastannut Jyväskylän Liikuntapalvelut ja se on ollut varuskunnan ja Liikuntapalveluiden yhteiskäytössä. Kentällä on myös koulutettu koiria. (K. Häkkinen, henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2009) Kenttä sijaitsee puolustusvoimien alueella ja sen käytöstä on neuvoteltava puolustusvoimien kanssa.

Korpilahden Harrastushaukut koulutuskenttä on tähän saakka sijainnut Korpilahden satamassa. Jos satama-alueelle suunnitellut muutokset tulevat häättämään koirat pois alueelta, on Korpilahdelta etsittävä uusi koulutuspaikka. Etäisyys Jyväskylän keskustaan on kohtuuttoman pitkä.

7.11 Kehittämiseen varattavat resurssit

Koirapalveluiden kehittämiseen tarvittavat resurssit jakautuvat suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitoon. Suunnittelun aiheuttamia kustannuksia ei tässä työssä ole käsitelty. Kaupungin vuosittaisissa suunnitteluohjelmissa huomioidaan viherpalveluohjelmassa esitetyt toimenpiteet siten, että ne mahdollistavat rakentamisen suunnitellussa aikataulussa. Vuosittain laadittavan rakentamisohjelman pohjana käytetään viheralueohjelmassa esitettyjä kehittämistavoitteita. Kaikki uudet investoinnit on silti hyväksyttävä vuosittain.

7.11.1 Investoinnit ja rakentaminen

Kappaleissa 7.1 – 7.10 esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen varataan vuosina 2010–2020 yhteensä 450 000 euroa. Tästä on Yhdyskuntatekniikan osuus 438 000 ja Liikuntapalveluiden 12 000. Summa koostuu koirapuistojen, koirien uimapaikkojen, koulutuskentän ja yhteiskäyttöreittien perustamisesta. Kohteiden kustannusvaikutukset ja toteutusaikataulu on esitetty taulukossa 4.

TAULUKKO 4 Koirapalveluiden uusinvestointien toteutusaikataulu ja kustannukset.

koirapalvelukohde	toteutusaika	kustannus €
Yhdyskuntatekniikka: koirapuistot		
- Palokka	2010	75 000
- Vaajakoski	2012	75 000
- Kypärämäki - Kortepohja	2014	75 000
- Huhtasuo	2016	75 000
- Keltinmäki – Myllyjärvi	2018	75 000
- Tikkakoski	2013	37 500
koirametsä	2010	1 500
koirien uimapaikat	2010–2020	7 000
koulutuskenttä	2010	15 000
Liikuntapalvelut: koiraladut	2010	-
yhteiskäyttöreitit	2010–2020	4 000
- Halssila	2013	10 000
yhteensä		450 000

Roska-astioiden käyttöasteen seurannasta ja niiden uudelleensijoittamisesta ei koidu merkittäviä kustannuksia. Työ toteutetaan normaalin ylläpito- ja huoltotyön ohessa.

Koirapuistojen suurin kustannuserä on aitaus. Vuonna 2008 toteutetun Tampereen Hakametsän koirapuiston peruskorjauksen 51 200 € kokonaiskustannuksista aitojen ja porttien osuus oli noin 30 000 € eli reilusti yli puolet. Vaikeat maasto-olosuhteet nostavat perustamiskustannuksia. Onhan aidan pystyttäminen kalliolle huomattavasti hankalampaa kuin tasaiselle nurmikolle. Koira kuntalaisena -oppaassa esitetään keskiverto koirapuiston rakentamiskustannukseksi vuoden 2006 kustannustasolla 20 000 euroa (Koira kuntalaisena 2007). Tampereella vuosina 1995–2006 perustettujen koirapuistojen keskimääräinen rakentamiskustannus on ollut 31 000 euroa vuoden 2006 kustannustasolla (T. Kylmäkoski, henkilökohtainen tiedonanto 13.10.2009). Jyväskylän kahden koirapuiston perustamiskustannukset ovat olleet 62 000 ja 93 000 vuoden 2007 kustannustasolla. Jyväskylän koirapuistot ovat kuitenkin suurempia kuin Tampereen. Keskimääräinen neliökustannus on Jyväskylässä ollut hiukan yli 15 ja Tampereella hiukan alle 11 euroa. Vaihteluväli Tampereella on ollut 4,30 eurosta 23,10 euroon.

Uusien koirapuistojen kustannusvaikutusta määritettäessä lähdetään siitä oletuksesta, että uusien koirapuistojen keskimääräinen koko on 5000 m² ja neliökustannus 15 euroa Hyvällä suunnittelulla kustannukset voidaan saada sen allekin. Viiden uuden koirapuiston perustamiseen ajalla 2010–2018 on varattava joka toinen vuosi 75 000 euroa eli yhteensä 375 000 euroa.

Koirapuiston rakentamiskustannuksia voidaan merkittävästi pienentää ottamalla paikalliset koiraharrastajat mukaan rakennushankkeeseen. Pääkaupunkiseudulla on useita koirapuistoja rakennettu pelkästään vapaaehtoisvoimin (Koira kuntalaisena 2007). Samoin on toimittu myös Heinolas-

sa ja useilla muilla paikkakunnilla. Jyväskylässä voidaan kokeilla koirapuiston perustamista talkoilla Tikkakoskelle, jonne asukkaat ovat usein sellaista toivoneet. Kaupunki voisi vastata materiaalikustannuksista ja koiranomistajat puiston rakentamisesta. Kaupunki rakentaa valaistuksen ja tarvittaessa pysäköintipaikan. Tällä voidaan pudottaa kustannukset noin puoleen muiden koirapuistojen kustannuksista. Myös koirapuiston ylläpidosta sovitaan kaupungin ja tikkakoskelaisien kesken. Itse tehty koirapuisto on hyvä keino sitouttaa käyttäjät myös puiston kunnossapitoon.

Koirametsän perustamisesta aiheutuvat kustannukset ovat hyvin pienet. Opastaulut pystytetään koirametsän rajoja sivuavien teiden varteen. Aittaaminen nostaisi perustamiskustannuksia huomattavasti.

Yhteiskäyttöreittien perustaminen olemassa oleville kuntoradoille, ei aiheuta muita kustannuksia kuin opaste- ja sääntökylttien pystyttämisen. Mikäli yhteiskäyttöreittejä perustetaan kymmenen kappaletta vuosina 2010–2020, kokonaiskustannus on 4000 euroa. Yhteiskäyttöreitin perustaminen siten, että valopylväiden toiselle puolelle tehdään rinnakkaispolku kävelijöiden käyttöön, on huomattavasti kalliimpaa. Kustannus tällaisen reitin perustamisesta Halsсилаan on 10 000 euroa. Koiran kanssa hiihtämisen salliminen jääladuilla ei aiheuta investointikustannuksia.

Koirien uimapaikoista aiheutuvia kustannuksia laskettaessa on oletettu kappaleessa 7.8 esitellyistä 17 kohteesta toteutuvan 10 kappaletta. Toteutetut uimapaikat voivat olla muitakin, kuin kappaleessa 7.8 esiteltyjä. Suurimmassa osassa ehdotetuista uimapaikoista riittää opasteen ja sääntökyltin pystyttäminen. Siellä, missä roska-astian tyhjentäminen ei merkittävästi lisää puhtaanapidon työtä, asennetaan myös roska-astia. Uimapaikan perustamiskustannukset vaihtelevat eri kohteissa 100–1800 euron välillä (taulukko 5). Kustannuksia aiheuttavat eniten aita, hiekan levitys rantaveteen ja polun rakentaminen rantaan. 10 koirauimarannan perustaminen vuosina 2010–2020 maksaa keskimäärin 700 euroa vuodessa.

TAULUKKO 5 Ehdotettujen koirien uimapaikkojen perustamiskustannukset.

uimapaikka	perustamiskustannus €
Tikkakoski	100
Kirri	1000
Ollila	100
Pappilanvuori	100
Lahjajarju	200
Mannila	300
Taulumäki	1800
Kortesuo	1300
Myllyjärvi	200
Kangaslampi	200
Jyskä	1400
Samulinniemi	800
Ainola	1300
Ristikivi	100
Keljonlahti	300
Kolmisoppinen	200
Säynätsalo	100

Aholaidan koulutuskentän kunnostamisen kustannukset jaetaan Jyväskylän kaupungin ja kentän ylläpidosta vastaavan Keski-Suomen Kennelkerhon kesken. Kennelkerho vastaa kentän pinnan kunnostamisesta, alueen raivauksesta ja mahdollisesta aitaamisesta. Kaupunki puolestaan asentaa lisää valaisimia ja rakentaa pysäköintialueen kentän eteläpuolelle. Valaistuksen rakentamiskustannukset ovat noin 9000 ja pysäköintialueen 6000 eli yhteensä 15 000 euroa.

7.11.2 Ylläpito

Jyväskylän kaupungissa ei ole laskettu erikseen koirapalvelualueiden ylläpitokustannuksia. Kaupunginpuutarhuri Vesa Leskisen arvion mukaan koirapuiston ylläpitokustannukset ovat noin 3000 euroa vuodessa. Kustannukset syntyvät viikoittaisesta siivouksesta ja roska-astioiden tyhjenyksestä, syväkeräysastioiden tyhjennyksestä, valaistuksesta, lumen aurauksesta pysäköintialueilta ja porttien edustojen lumitöistä (henkilökohtainen tiedonanto 13.11.2009). Uimapaikan ja koiratolppien ylläpitokustannukset ovat huomattavasti pienemmät. Vuoden 2006 viherpalveluohjelmassa oli koirapuiston ylläpitokustannuksiksi arvioitu 5000 €, uimapaikan 2000 € ja koiratolpan 2000 €. Arvio sisälsi rakenteiden tarkastukset ja korjaukset vuoden 2004 laajuudessa. (Serola 2006) Koiraladut ja valjakko-hiitovuorot lisäävät jonkin verran Liikuntapalvelujen työtä, koska latuja joudutaan ajamaan hiukan useammin latukoneella. (H. Aaltonen, henkilökohtainen tiedonanto 17.3.2009)

Tampereella yhden koirapuiston ylläpito maksaa keskimäärin 5900 euroa vuodessa. Lähes neljäsosa summasta kuluu kakkapussiautomaatteihin. (T. Kylmäkoski, henkilökohtainen tiedonanto 13.10.2009). Kotkassa koiratolppien kustannuksia ei ole erikseen seurattu, mutta kunnossapidon työnjohtaja Sari Yrjölä arvioi niiden olevan hyvin pienet (henkilökohtainen tiedonanto 23.11.2009). Helsingissä koira-aitauksien ylläpitokustannukset ovat olleet 2000-luvun puolivälissä 2000–2500 euroa vuodessa. Ylläpitoon on kuulunut:

- aitauksen ja porttien säännöllinen kunnan tarkkailu
- kulutuspintojen ylläpito, esimerkiksi hiekan lisääminen tai vaihtaminen
- jätesäiliön täyttymisen tarkkailu ja tyhjennyksen tilaaminen
- sekajäteastioiden tyhjennys
- irtoroskien kerääminen
- pitkän kasvuston ja aitojen vierien leikkaaminen siimaleikkurilla kesäaikaan
- ilmoitustaulun ylläpito
- kalusteiden ja välineiden huolto
- hiekoitushiekka-astian täyttäminen syksyisin
- talviaikaiset lumityöt siten, että portit aukeavat; aitauksen sisällä koirien ulkoiluttajat tekevät lumityöt
- yhteistyö ja asiakaspalvelu aitauksessa kävijöiden kanssa.

Helsingissä koira-aitausten ylläpitotöitä on jaettu kaupungin ja aitausten käyttäjien kesken. (Koira kuntalaisena 2007)

Koirapalveluiden ylläpitokustannukset tulevat luonnollisesti nousemaan sitä mukaa, kun uusia koirapuistoja ja uimapaikkoja rakennetaan. Jos rakentaminen etenee edellä esitetyssä aikataulussa, koirapalvelujen ylläpitokustannukset nousevat vuosittain taulukossa 6 esitetyllä tavalla. Koirapuiston ylläpitokustannukseksi on arvioitu 4000 €, Tikkakosken koirapuiston 2000 €, koiratolppien, uimapaikkojen ja koulutuskentän 1000 € vuodessa.

TAULUKKO 6 Koirapalveluiden vuotuiset ylläpitokustannukset 2010-2019.

vuosi	ylläpitokustannus €
2010	11 000
2011	18 000
2012	21 000
2013	27 000
2014	30 000
2015	36 000
2016	39 000
2017	45 000
2018	48 000
2019	54 000

7.11.3 Kolmannen sektorin mahdollisuudet koirapalvelujen järjestämisessä

Koirapalveluiden parantaminen ei välttämättä aina vaadi suuria kustannuksia. Koiraharrastusyhdistyksiltä saamienei vastausten perusteella ne ovat poikkeuksetta halukkaita osallistumaan harjoituskenttien rakentamiseen tai kunnostamiseen, jos kokevat itsekin hyötyvänsä siitä. Koirapuistoja on rakennettu talkoovoimin ainakin Espoossa ja Heinolassa. Espoon Nöykkiössä kaupunki järjesti tarvikkeet ja konetyöavun ja asukkaat hoitivat rakentamisen talkootyönä. Puistosuunnitelma valmistui parissa kuukaudessa ja rakentaminen talkoovoimin kesti noin kuukauden. Aloite puistosta tuli alueen asukkailta. (Koira kuntalaisena 2007) Jyväskylässä voitaisiin kokeilla samaa Tikkakoskella.

Koiranomistajat, kaupunginosa- ja asukas yhdistykset ja koiraharrastusyhdistykset voisivat osallistua myös koirapuistojen kunnossapitoon. Huolehtivathan koiraharrastajat jo nykyäänkin harjoituspaikkojen puhtaanapidosta ja pienistä kunnostustoimenpiteistä. Harrastusyhdistysten osallistumisesta koirapuistojen ylläpitoon on hyviä kokemuksia muun muassa Lahdessa, jossa järjestely on toiminut hyvin useiden vuosien ajan (A. Rahkola, henkilökohtainen tiedonanto 15.10.2009). Helsingissä ylläpitotyöt on käytännössä jaettu kaupungin ja käyttäjien kesken. Siellä kaupungin ja koira-aitausten käyttäjien välinen työnjako on seuraavanlainen. (Koira kuntalaisena 2007)

Kaupungin tehtävät:

- sekajäteastioiden tyhjennys

- ilmoitustaulun ylläpito
- aitojen ja porttien kunnossapito
- maapohjan kunnan tarkkailu ja pohjakatteesta huolehtiminen
- pitkän kasvuston ja aitojen vierien leikkaaminen
- kalusteiden ja välineiden huolto
- varusteiden uusiminen tarvittaessa
- hiekoitushiekka-astian täyttäminen syksyisin
- talviaikaiset lumityöt siten, että portit aukeavat.

Käyttäjille kuuluvat:

- irtoroskien kerääminen ja yleinen siisteys
- jätesäiliön täyttymisen tarkkailu ja tyhjennyksen tilaaminen
- lumityöt aitauksen sisällä
- ilmoitusvelvollisuus ongelmakohtista ja puutteista kunnalle
- ilmoitustaulun ylläpito omalta osaltaan.

Koirapuiston käyttäjien ja koiraharrastusyhdistysten osallistuminen rakentamiseen ja ylläpitoon lisää ihmisten sitoutumista. Alueiden siisteystä ja rakenteiden kunnosta huolehditaan tavallista paremmin ja niitä pidetään silmällä ilkeivallantekijöiltä. Käytettävien alueiden siisteys vaikuttaa myös muiden kaupunkilaisten asenteisiin. Sodankylässä Karvakuonot ry:n käyttämien alueiden hyvä järjestys on muuttanut koirattomienkin asenteita myönteisemmäksi koiraharrastusta kohtaan. (Koira kuntalaisena 2007)

8. TULOSTEN TARKASTELUA

Opinnäytetyölleni asetetut tavoitteet olivat:

- pohja-aineiston kokoaminen Jyväskylän koirapalvelujen kehittämistavoitteiden määrittämistä varten
- koirapalveluiden kehittämisehdotusten tekeminen vuosille 2010–2020
- Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylässä toimivien koiraharrastusyhdistysten yhteistyön parantaminen
- kuvamateriaalia tuottaminen kaupungille koirapalveluista tiedottamista varten.

Pohja-aineistoa kerätessäni panostin palautteen keräämiseen yksityisiltä koirapalveluiden käyttäjiltä ja koiraharrastusyhdistyksiltä. Heidän tarpeensa tulivatkin työssäni perusteellisesti selvitettyksi. Käytin myös runsaasti aikaa Jyväskylän nykyisiin koirapalvelukohteisiin tutustumiseen ja mahdollisten uusien paikkojen etsimiseen. Tutustumisen Lahden, Tampereen ja Turun koirapalveluihin koin erittäin hyödylliseksi. Mennolan ja Järvenkylän tutkimus koirien yhteiskunnallisesta asemasta ja koirapalveluiden järjestämisestä Länsi-Euroopassa laajensi näkökulmaani aiheeseen.

Koirapalveluiden kehittämiseksi antamani ehdotukset perustuvat niitä varten tekemiini selvityksiin. Ehdotukset on periaatteellisella tasolla hyväksytty Kaupunkirakennepalveluiden Yhdyskuntatekniikassa. Lähes kaikki ehdottamani kohteet olikin sisällytetty viherpalveluohjelman päivityksen marraskuussa 2009 nähtävillä olleeseen luonnokseen. Mikäli nämä ehdo-

tukset tulevat seuraavien yhdentoista vuoden aikana toteutumaan, muodostuu Jyväskylään ilahduttavan kattava koirapalvelukohteiden verkosto.

Koirien hyvinvoinnin kannalta olennaista ei kuitenkaan ole pelkästään koirapalveluiden määrä, vaan myös niiden laatu. Erityisesti tämä koskee koirapuistoja, jotka ovat kaupunkikoirien sosiaalisen elämän solmukohtia. Jotta saisimme mahdollisimmat monet koirat käyttämään koirapuistoja, on niiden suunnittelussa ja toteutuksessa panostettava nykyistä enemmän ihmisten viihtymiseen. Tämä tuli selvästi esille myös tausta-aineistossani.

Yhtä tärkeitä, kuin koirapuistot ovat kaupunkikoirien sosiaaliselle kehitykselle, ovat koirametsät ja koiraladut niiden fysiikalle. Kaupunkikoiranakin olisi päästävä säännöllisesti juoksemaan epätasaisella ja vaihtelevalla alustalla. Viherpalveluohjelman luonnoksessa ei kuitenkaan ole mainittu ehdotuksiani koirametsän perustamiseksi eikä koiran kanssa hiihtämisen sallimiseksi jälle tehdyillä laduilla. Syynä voi olla se, että koiraladujen perustaminen ei kuulu viherpalveluohjelmasta vastaavan Yhdyskuntatekniikan vastuualueeseen, vaan Liikuntapalveluille. Koirametsän perustamisessa avaintaho on kaupungin metsiä hallinnoiva Tonttituotanto. Näiden koirien hyvinvoinnin kannalta merkittävien asioiden eteenpäin viemiseksi onkin käännyttävä näiden tahojen puoleen.

Kaikki kyselyyni vastanneet koiraharrastusyhdistykset - yhtä metsästyskoirayhdistystä lukuun ottamatta - ilmoittivat olevansa halukkaita tiiviimpään yhteistyöhön kaupungin kanssa. Tämä antaa hyvän pohjan kaupungin ja yhdistysten välisen yhteistyön tiivistämiselle. Yhdistykset ilmoittivat myös olevansa valmiita osallistumaan itse harrastuspaikkojensa kunnossapitoon ja rakentamiseen, mikä onkin varsin luonteva yhteistyömuoto. Kaupungin pitäisikin vastata kädenojennukseen ja hyödyntää yhdistyksissä piileviä resursseja koirapuistojen ja koirien koulutuspaikkojen rakentamisessa ja kunnossapidossa. Koirapuistojen määrän lisääntyessä tulevaisuudessa meillä Jyväskylässäkin, voisimme ottaa mallia Lahdesta, jossa kaupunki ja koiraharrastusyhdistykset yhdessä huolehtivat koirapuistojen kunnossapidosta.

Yhdistykset ja kaupunki voivat myös yhteistyössä toteuttaa erilaisia tiedotuskampanjoita ja tapahtumia, joissa esitellään koiraharrastusten monipuolisuutta ja tuodaan esille koiran positiivisia vaikutuksia ihmisen hyvinvointiin. Kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyö sujuisi epäilemättä parhaiten, jos koirapalvelut olisi kaupungin organisaatiossa keskitetty yhdelle toimijalle. Myös kaupungin eri palveluyksiköiden koira-asiat hallitseva erityinen ”koira-asiamies”, joka toimisi yhdyshenkilönä kaupunkilaisten ja koiraharrastajien suuntaan, helpottaisi yhteistyötä.

Tilaaajan toivomuksesta valokuvasin koirapalveluita opinnäytetyötä tehdessäni. Kuvia kertyi varsinkin koirapuistoista, koulutuskentiltä ja vesipelastuksen harjoitusrannalta. Kuvatessani varmistin aina kuvattavien suostumuksen kuvien mahdolliseen käyttöön kaupungin www-sivuilla tai painetuissa tiedotteissa. Kuvat luovutetaan tilaajalle cd-levylle poltettuna. .

Koirapalvelujen, kuten muidenkin kunnallisten palvelujen, kehittämisessä suurin este on rahan puute. Huomattava osa yhdyskuntateknisistä koirapalveluista on kuitenkin toteutettavissa hyvin pienillä kustannuksilla, jos vertaamme niitä vaikkapa leikkipuistojen tai liikuntapaikkojen rakentamiseen. Sekä investointi- että ylläpitokustannuksiltaan kallein koirapalvelumuoto on aidattu koirapuisto. Ehdotankin yhdeksi jatkoselvitysaiheeksi kustannustehokkaan ja viihtyisän koirapuiston perustamista Jyväskylään. Toinen mielenkiintoinen jatkoselvitysaihe olisi konkreettisten yhteistyötapojen kehittäminen koiraharrastusyhdistysten ja kaupungin välille, mutta se ei taida enää kuulua maisemasuunnittelun aihepiiriin.

Kaiken kaikkiaan koin opinnäytetyöni hyvin mielenkiintoiseksi ja antoisaksi prosessiksi. Uskon myös, että siitä tulee olemaan hyötyä Jyväskylän koirapalvelujen kehittämisessä, toivottavasti laajemminkin. Jokainen kaupunki tarvitsee kuitenkin omat kehittämisohjelmansa, enkä näe mitään estettä sille, miksei vastaavanlaisia opinnäytteitä voisi tehdä jokaiseen riittävän suureen kaupunkiin maassamme.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia niitä henkilöitä, jotka myötävaikuttivat työhöni. Erityisesti kiitän Sirpa Sandelinia Jyväskylän kaupungin Tonttituotannosta, joka muokkasi minulle käyttökelpoiseen muotoon työssäni tarvittun kartta-aineiston. Anteeksipyyntöni menee koirilleni Mantalle ja Billalle, jotka ovat joutuneet luopumaan osasta yhteistä aikaamme opinnäytetyöni kirjoitusprosessin ajaksi.

LÄHTEET

L'animal en ville. Afirac. http://www.afirac.org/pages/av_animal-ville.php. Viitattu 28.11.2009.

Bäcklund Pia. 2000. Koiria ja koiraihmissiä. Selvitys koira-aitausten käytöstä Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuskatsauksia.

Degerlund Michael. 2002. Byggnade av hundpark. Hämeen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Eläinsuojelulaki 247/1996

Heikkinen-Lehkonen Paula. 2001. Koira Heinolassa. Heinolan kaupunki ym.

Hokkanen Mona. 2000. Liikunta on koiran terveen elämän perusta. Koiramme 1-2/2000.

Holmberg Kaisa ja Huttunen Niina. 2004. Koira Jyväskylässä. Jyväskylän kaupunki, Tekninen palvelukeskus, Katu- ja puisto-osasto. http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/5138_koiraopas.pdf, pdf-tiedosto. Viitattu 18.11.2009.

Isokääntä Heidi. 2007. Kiimingin koiraharrastusalueen yleissuunnitelma. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Jyväskylän katu- ja puistofoorumien raportit 2005 – 2009. <http://www3.jkl.fi/yhdyskuntatoimi/kapu/foorumit/>. Viitattu 18.11.2009.

Jyväskylän viherpalveluohjelma 2010 – 2020, raporttitiivistelmät 16.11.2009. Jyväskylän kaupunki, Kaupunkirakennepalvelut, Yhdyskuntatoimi. http://www.jklmlk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/34433_VPO_tiivistelma_161109.pdf, pdf-tiedosto. Viitattu 28.11.2009.

Jyväskylän kaupungin viherpolitiikka, nykytilan selonteko 2007. 2008. Jyväskylän kaupunki, Kaupunkirakennepalvelut. http://www2.jkl.fi/kaavakartat/viherosayleiskaava/Viherpolitiikka_nykytilan_selonteko_2008.pdf, pdf-tiedosto. Viitattu 18.11.2009.

Järjestyslaki 27.6.2003/612

Jätelaki 3.12.1993/1072

Kennelliitto. Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry. <http://www.kennelliitto.fi/FI/kennelliitto/etusivu.htm>. Viitattu 28.11.2009.

Koira kuntalaisena. Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry. <http://www.kennelliitto.fi/FI/koira/koirakuntalaisena/etusivu.htm>. Viitattu 18.11.2009.

Koira kuntalaisena – Opas kunnille ja koiranomistajille. 2007. Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry. http://www.kennelliitto.fi/NR/rdonlyres/FB76F2BF-F1BD-4592-9E7B-4157EC9D27FC/0/koirakuntalaisena2007_web.pdf, pdf-tiedosto. Viitattu 13.11.2009.

Kouva Minna. 2002. Koiran ja omistajan huomioiminen kaupunkiympäristössä kaupunkisuunnittelun keinoin. Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Kuntalaki 17.3.1995/365

Mennola Erkki ja Järvenkylä Nina. 1998. Koira ja kotikunta – Yhteenvektoraportti ja osaraportit. Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry.

Metsästyslaki 28.6.1993/615

Pohjola Jaana. 2005. Koirien ja ihmisten kaupunki - koira-alue-suunnitelma Lahden alueelle. Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Rikoslaki 19.12.1889/39

Serola Irma. 2006. Viherpalveluohjelma osa II, toiminnalliset viheralueet, koirapalvelut. Jyväskylän kaupunki. http://www.jklmlk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/19677_vpo2_koirapalvelut2.pdf, pdf-tiedosto. Viitattu 13.11.2009.

Silvola Kari. 1999. Koira on osa yhteiskuntaamme – myös sillä on oikeuksia. Koiramme 3/1999.

Sulkko Sakari. 2003. Marked Territory. Oy Shippax Ltd. <http://www.shippax.fi/ilmari4/www/att.php?id=3>, PowerPoint-dokumentti. Viitattu 12.11.2009.

Terveysturvallisuuslaki 19.8.1994/763

Torikka Kristiina ja Hatakka Anna-Kaisa. 1998. Koirien ulkoilualueista Turussa. Mikkelin Ammatti-instituutti. Opinnäytetyö.

YSTÄVÄT Australiapaimeskoirat Rini ja Neve nauttivat emäntänsä Aija Tanskanen kanssa Laajavuoren metsistä. Tanskanen muutti vastikään Joensuuasta Jyväskylään ja asuinpaikan vaihtaan vaikuttavat paljon ulkoilma-asiat.

Koirien kaupunki

Jyväskylässä pääsee helposti metsään, mutta ei koirapuistoon.

JYVÄSKYLÄ
Tiina Kurikka

Jyväskylään alueella asuu tällä hetkellä arviolta 12 000 koira. Tarckaa hakua ei ole olemassa. Arvio perustuu Kennel-liiton laskentakaavaan, jonka mukaan joka viidennestä suomalaisesta kotieläimestä on koira.

Neljänkymmentä vuotta sitten päätettiin päivittää ulkoilmaan aikamoisen jonon kaupunkilaisia, joten koirapuistot eivät riittäisi kysyntää. Meriin suuriin kaupunkien vierailuun Jyväskylän etana on luontomiljöösä. Jyväskylässä on mahdollisuus aseen koirapuistoihin lähellä keskustaa ja samalla

metsäalueiden tuntumassa. Järvisä on koirallakin lupa uida, mutta uimarentojen läheisyydestä ja yksityisistä rannoista on pysyttävä poissa.

”Parasta Jyväskylässä ovat ehdottomasti lenkkeilymaat, jotka lähtevät heti kotiovelta.”

Koirapuistotilanteessa Jyväskylä sen sijaan hiivii monille, sillä niitä löytyy kaupungista ainostaan kaksi: Asoksenkannan koirapuisto lähellä Tuulimäkeä

ja Pohjalansuon koirapuisto Kuokkajärvellä. Saran kokoluokan Kuopiosta koirapuistojen ja -alustoja on seitsemän ja Oulussa peräti kaksitoista. Vuonna 2006 tehdyn viherpalveluohjelman mukaan Kangaslammele on tarkoitus rakentaa koirapuisto vuonna 2011. Ohjelma on nyt päivitetty ja hankkeista alkanut lähteen päätettiin vielä tänä syksynä aikana.

Laajavuori ykkönen

Joensuusta syksyllä Jyväskylän Laajavuoreen muuttanut Aija Tanskanen ja australiapaimeskoirat Rini ja Neve nauttivat erittäin Laajavuoren metsistä.

– Parasta Jyväskylässä ovat ehdottomasti lenkkeilymaat,

jotka lähtevät heti kotiovelta.

Laajavuori ja Koortepohja olivat ensimmäisiä toivelluista, kun Tanskanen alkoi opetushaikan saatuaan etsiä asuntoa Jyväskylässä.

– Mirulla kävi hyvä tuuri. Asunto löytyi odotettua nopeammin ja juuri sieltä, mistä halusin.

Läheisillä on löytenyt myös monta tottelevuuskohtalukseen sopivaa kenttää. Harrastuksiltaan löytyvät lisäksi agility ja palveluskoiratajoista haku ja jälki.

Tuttavien kautta ja kennelipiirin internetisivuja selällemälä Tanskanen on löytönyt Jyväskylässä nopeasti treeniryhmä ja

on tyytyväinen tarjontaan. Eristäisiä kotipaikkakunnalta hän kaipaa vain aktiivista toimintaa palveluskoiratajojen puolesta.

– Joensuussa on useita treeniryhmiä, joiden vetäjät ovat lajeen pitkän linjan harrastajia. Vastaväis ryhmä on ole täällä vielä löytenyt.

Jyväskyläläisten opiskelijoiden oman Remmi-porukan kanssa Aija Tanskanen ja Rini ovat päässeet kuitenkin jo hakuratsailla.

Talvella surkeaa

Talven tullen Jyväskylän mainitot lenkkeilymaat ovat kullitvat koiranomistajan kohdalla mar-to-osan. Sen tietävät Kuokkajärvellä asuvat Tiina Kurikkamäki ja

boortierollie Riitti.

– Kuokkajärven lenkkeilymaat ovat talvella aivan surkeat. Täytyy valita pyöräily ja umpimähkän väliä, kun kadulle ei saa mennä, tuskinke Kotijärvenä.

Ladulle ei ole koirilla tietämätöntä asiaa.

Kun alkua hän ehdottaa esimerkiksi moottorikelkalla vedettyjä kävelyreittejä.

Lumettomaan aikaan Kuokkajärven löytyy paljon hyviä lenkkeilypaikkoja, siinä Katajamäki ja Riitti eivät muuttaisi mieltään.

Toinen kehitysehdotus liittyy itse koiranomistajiin.

– Fidetään kiinni koirat, jotka eivät ole hallinnassa. Ja kerrään ne käsit.

Aija Tanskanen on löytönyt tuttavien ja kennelipiirin nettisivujen avulla Jyväskylässä treeniryhmiä. Harrastuslatasta löytyvät agility ja palveluskoiratajoista haku ja jälki.

Jyväskylässä löytyy paljon vaihtoehtoja

JYVÄSKYLÄ
Tiina Kurikka

Jyväskylässä löytyy koiraharrastusta kahdesta laistaan. Tottelevuuskohtalusta on tarjolla eniten, mutta lajeja löytyy takavedosta ja fytoollista massajojoakaan. Rotuyhdistysten kautta löytyy juuri tietyille roduille ja roturyhmillä omista harrastusmahdollisuuksista.

Kotiharrastuseurojen viikkotremelhin ja koulutuksen pääsee yleensä mukaan liittymällä yhdistykseen jäseneksi. Esimerkiksi Keski-Suomen kennelkerho järjestää tottelevuuskohtalusta, nhytykohtalusta, agilityn alkeisopetusta, koiratanssia ja vespelastusta.

Jyväskylän tokokerho on erikoistunut koirien tottelevuuskohtalukseen ja Jyväskylän Agility Team agilityn. Keski-Suomen Palveluskoirayhdistys järjestää tottelevuus-, maasto- ja pelastuskohtalutusta sekä talvella mahdollisuuden harrastaa valjakkoiltoja.

Yksityiset koirakoulu tarjoavat henkilökohtaisia opastusta ja kursseja koulutusta kaikkein tasoisille koirakoulu. Esimerkiksi Training Tracks, Tähtävät Tassut ja Koirakoulu Dog-

pie opastavat koirakoulu tottelevuuskohtaluksessa ja painotuksista riippuen mistä löytyy kurssia muun muassa agilityn, aamu ja pöhen parissa. Kurssit on helppo aikaitaa uusi harrastus.

Keski-Suomen Kennelipiirissä on kaikkiaan 94 jäsenyhdistystä, joissa on jäseniä noin 8500. Kennelipiirin jäseneksi pääsee kaksikymmentä rekisteröityä yhdistyksen, jotka sääntöjensä mukaan harrastavat puhdardotusta koirien käyttöä edistämistä. Lisää tietoa löytyy osoitteesta www.keski-suomen.kennelipiiri.fi.

LAHDEN KAUPUNKI
Tekninen ja ympäristötoimiala
Kunnallistekniikka

SOPIMUS

1

Päivämäärä
29.11.2004

PL 126 15141 LAHTI

Vesijärvenkatu 11 A

Puhelin (03) 814 11

Telekopio (03) 782 3279

Viite

Asia

PAAVOLAN KOIRAPUISTON KUNNOSSAPITO

Sopijaosapuolet Lahden kaupungin Kunnallistekniikka ja Salpausselän Kennelpiiri ry.

Kohde Paavolan koirapuisto

Sopimusaika Jatkuva, tarkennetaan vuosittain 31.3. mennessä.

Alueen koko Koirapuiston pinta-ala on 3.220 m² (alue rajattu karttaliitteessä).

Tarkoitus Koirien ulkoiluttaminen

Sopimuksen sisältö Salpausselän Kennelpiiri ry. kerää roskat ja jätteet sekä huolehtii siitä, että alue pysyy siistinä ja käyttökunnossa eikä aiheuta toiminnallaan roskaantumista tai häiriötä.

Kunnallistekniikan vihertoimi hankkii riittävät opastetaulut, jätteiden käsittelyohjeet sekä pussiautomaatin pusseineen ja huolehtii jätteiden kuljetuksesta kustannuksellaan.

Katselmukset Pidetään vuosittain 31.3. mennessä tai jommankumman sopijaosapuolen sitä erikseen pyytäessä. Katselmuksista pidetään pöytäkirjaa.

Kirsi Kujala
Kunnallistekniikka/Vihertoimi

Paula Heikkinen-Lehkonen
Salpausselän Kennelpiiri ry.

LIITE

kartta

KYSELY KOIRAPUISTOJEN KÄYTTÄJILLE 2009

1. Kuinka usein käytätte koirapuistoa?
2. Kuinka kaukaa tulette?
3. Kuinka kaukaa enimmillään tulisitte?
4. Onko koirapuistoja riittävästi? Mikä olisi sopiva määrä Jyväskylässä?
5. Jos puistoja tarvitaan lisää, minne uudet puistot pitäisi sijoittaa?
6. Onko koirapuistojen varustelu (kalusteet, aidat, valaistus, pysäköinti, jätehuolto yms.) mielestänne riittävä? Mitä parannuksia toivoisitte?
7. Onko kunnossapito riittävä? Mitä parannuksia toivoisitte?
8. Tarvitaanko koirapuistojen sääntöihin muutoksia?
9. Toivoisitteko muutoksia muiden koiranomistajien käytökseen?
10. Haluatteko lähettää muita terveisiä ylläpitäjälle?

KYSELY KOIRIEN UIMAPAIKAN KÄYTTÄJILLE 2009

1. Ovatko koirien uimarannat tarpeellisia Jyväskylässä?
2. Oletteko käyttäneet kaupungin virallista koirien uimapaikkaa?
3. Missä muualla olette uittaneet koira Jyväskylässä?
4. Minne toivoisitte koirien uimapaikkaa?
5. Mitä uimapaikan sijoittelussa, varustelussa ja hoidossa pitää ottaa huomioon?
6. Onko teillä ehdotuksia nykyisen uimapaikan parantamiseksi?

KYSELY JYVÄSKYLÄN KOIRAPALVELUISTA KOIRAHARRASTUSYHDISTYKSILLE 2009

Yhdistyksen tai seuran nimi:

Minkälaista ohjattua koirien koulutus-/harrastustoimintaa yhdistyksenne järjestää?

Missä paikoissa / millä kentillä koulutus-/harrastustoimintaa järjestetään? Kuinka usein?

Kuka omistaa paikan?

Kuka vastaa paikan kunnossapidosta?

Onko käytöstä olemassa kirjallinen/suullinen sopimus maanomistajan ja yhdistyksen välillä?

Maksatteko vuokraa alueen käytöstä?

Mitkä ovat alueen hyvät ja huonot puolet?

Miten alueen toimivuutta voitaisiin parantaa?

Kuinka kauan tiedätte/uskotte käytön voivan jatkua nykyisellään?

Mitä esteitä käytön jatkumiselle tiedätte/epäilette olevan?

Onko yhdistyksellänne tarvetta löytää uusia paikkoja korvaamaan nykyisiä tai niiden lisäksi?

Millainen olisi ihanteellinen paikka teidän tarpeisiinne? Voisiko tällainen paikka löytyä Jyväskylästä?

Kuinka luonnehtisitte Jyväskylän kaupungin järjestämiä koirapalveluja (koirapuistot, uimarannat, koulutuskentät, hiihtoladut yms.) yhdistyksenne toiminnan kannalta?

Entäpä yleisesti koiraharrastuksen kannalta?

Voisiko yhdistyksenne osallistua itse sopivan harrastusalueen toteuttamiseen ja/tai kunnossapitoon yhteistyössä maanomistajan kanssa?

Onko yhdistyksenne kiinnostunut tiiviimmästä yhteistyöstä Jyväskylän kaupungin hallintokuntien kanssa koiraharrastuksen kehittämiseksi?

Päivämäärä, vastaajan nimi ja asema yhdistyksessä:

Olkaa ystävällinen ja palauttakaa vastaukset osoitteeseen pekka.ilen@elisanet.fi.

SUURET KIITOKSET VAIVANNÄÖSTÄNNE!

MALLIESIMERKKI KOIRAPUISTON SÄÄNNÖISTÄ

Pidä koirasi vapaana, sillä tämä on ainoa paikka jossa koirallasi on oikeus temmeltää vapaana.

Älä tuo koirapuistoon rokottamatonta koira, kiimaista narttua tai sairasta koira (ripuli, kennelyskä yms. tarttuvat taudit vaativat kahden viikon varoajan).

Älä heittele keppejä, kiviä tai lumipalloja, äläkä tuo puistoon omia leluja – näin aiheutat vain tappeluita koirien välille!

Sinä vastaat vaatteistasi, koirapuistossa voivat tervehdykset ja leikit liata myös sinun vaatteesi.

Jokainen vastaa omasta koirastaan ja se tekemisistä; koiran aiheuttamat aineelliset vahingot ja puremiset ovat aina omistajan vastuulla!

Muistathan, että aina ensin tervehtivät omistajat ja vasta sitten koirat. Selvitä siis etukäteen, että koirasi soveltuu puistossa jo olevaan laumaan. Koirapuistolauraan kuuluvat vain sosiaaliset ja leikkisät koirat.

Lain mukaan oikeus vapaana ulkoilemiseen on myös epäsosiaalisemmilla koirilla, jotka voivat ulkoilla puistossa silloin, kun siellä ei ole muita. Toisille koirille vihainen koira kuitenkin aina väistää muiden tieltä, toki sosiaalisen koiran omistajakin voi olla joustava ja antaa hieman vapaana kirjaamisaikaa myös muille.

Älä anna koirasi ryntäillä aitaan tai porttia vasten ja huolehdi, että muiden puistoon tuleminen onnistuu ilman, että koirasi on liian tungetelevä.

Pensaiden, puiden ja puiston varusteiden vaurioittaminen on luonnollisesti kielletty. Jos koirasi kaivaa kuopan, niin sinä peität sen. Puiston on tarkoitus jäljiltäsi jäädä vähintään yhtä hyvään kuntoon kuin se oli sinne tullessasi.

Jokaisen puiston käyttäjän velvollisuus on kerätä koiransa jätökset roska-astiaan!

Jos puiston lähistöllä on asutusta, huolehdi ettei koirasi haukunnallaan häiritse ihmisten yörauhaa kello 22–07.

(Lähde: Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry. 2007. Koira kuntalaisena – Opas kunnille ja koiranomistajille)